

J&T Banka
Art Report

Art Report 2024

**09 Sběratelé
a vlastníci
umění**

**36 Umění jako
investice**

**42 Falza jako
hrozba trhu
s uměním**

**50 Zájemci
o umění**

Celé moderní dějiny ukazují, jakou klíčovou roli hrají pro stav společnosti informace a přístup k nim. Poslední roky to lze vnímat mnohem intenzivněji a výjimkou v tomto ohledu není ani trh s uměním. To byla ostatně jedna z hlavních motivací ke vzniku J&T Banka Art Reportu, jehož třetí vydání právě držíte v rukou a jehož výsledky naznačují, že se s námi shodují i jeho respondenti.

O velkém potenciálu českého současného a poválečného umění mluví odborná veřejnost už dávno a potvrzují ho i výsledky letošního průzkumu. Respondenti se shodují na tom, že právě tyto segmenty trhu jsou aktuálně na vzestupu a má smysl do nich investovat. A rozhodně se nejedná jen o etablovaná jména – tři čtvrtiny respondentů vidí smysl i v investování do děl začínajících umělců a umělkyní. Dobrým signálem je i to, že drtivá většina respondentů našeho průzkumu z řad sběratelů, expertů i prodejců umění považuje české umění za konkurenceschopné i v zahraničním kontextu.

Letos jsme se ale v průzkumu zaměřili i na jedno nepopulární téma: falza, která v předchozích ročních respondentech průzkumu označili za největší úskalí českého trhu s uměním. Letošní výsledky ukazují, že vcelku oprávněně. Zjistili jsme totiž, že se s falzem při nákupu nebo prodeji někdy setkalo 88 procent prodejců, 74 procent sběratelů a 81 procent odborníků. Rozhodně se přitom nezdá, že by falz ubývalo, spíše naopak. Jedná se podle všeho opravdu o masivní problém, kterému je potřeba věnovat pozornost.

Věřím, že právě přístup k informacím, které předkládá letošní J&T Banka Art Report, má potenciál iniciovat změnu a přispět k transparentnějšímu prostředí českého trhu.

Valérie Horváth

Art specialista J&T Banky

Letos jsme už potřetí vyzpovídali české sběratele, obchodníky s uměním, experty, ale i fanoušky umění. Výsledkem je tento J&T Banka Art Report, který společně připravují odborný server Artplus.cz a J&T Banka. Od začátku bylo smyslem tohoto dlouhodobého projektu mapovat, jak se vyvíjí chování tuzemských sběratelů umění, podle čeho se rozhodují, kde vidí zajímavé nákupní příležitosti, ale také čeho se obávají.

Stejně jako v prvních dvou ročnících z průzkumu vyplynulo, že nejoblíbenějším segmentem je české současné umění. Má to logiku, práce současných umělců jsou publiku blízké, protože reflektují aktuální realitu a pořád jsou ještě cenově dostupnější než práce etablovaných autorů z meziválečné a poválečné éry. Jenže až do letoška jsme jen hádali, co je pro výběr konkrétního díla nebo konkrétního autora pro sběratele opravdu důležité. Nyní máme poprvé k dispozici ucelené informace o tom, jaké parametry jsou pro kupující ty nejdůležitější. I pro umělce samotné je to zajímavá zpětná vazba. Tedy konkrétně, pokud budou jejich díla v renomovaných veřejných sbírkách, budou aktivně vystavovat a k tomu získají ještě nějaké to odborné ocenění, poptávka po jejich dílech bude růst.

J&T Banka Art Report umožňuje také ohlédnout se za předchozím rokem na trhu s uměním. Ten aukční se měřeno celkovým obratem loni propadl o 15 procent. Jenže při detailnějším pohledu na data o dražbách je vidět, že i loni pokračovaly ceny umění v růstu. Jedním z důvodů je, že ani loni neustal příliv nových zájemců o nákup uměleckých děl. Sice jejich počty nerostly tak rychle jako v roce 2022, ale pořád šlo o poměrně slušnou dodatečnou poptávku. Zároveň z dat o sběratelích vyplývá, že se jejich nákupy posunuly do vyšších cenových hladin. Pokud tyto trendy vydrží i letos, krize trhu s uměním nehrozí.

To jsou jen malé ochutnávky z letošního J&T Banka Art Reportu. I tentokrát získaná data nabízejí řadu interpretací a vzbuzují další otázky, kterým bude vhodné se v budoucnu detailněji věnovat. Bez přízně sběratelů, obchodníků, expertů i fanoušků, kteří každý rok trpělivě vyplňují náš průzkum, bychom se ale nic nového nedozvěděli. Patří jim proto velké poděkování a doufáme, že se budou našim otázkám věnovat i příští rok.

Jan Stuchlík
Šéfredaktor Artplus.cz

01. Vztah ke sběratelství umění	10	31. S jakou hlavní motivací pro koupi uměleckého díla k vám noví zákazníci/zájemci o nákup umění v roce 2023 přišli?	30
02. Sběratelé umění podle pohlaví	10	32. O jaký segment/období se noví zákazníci/zájemci o nákup uměleckého díla v roce 2022 a 2023 nejvíce zajímali?	30
03. Vlastníci umění podle pohlaví	10	33. Podle vašich zkušeností, jak důležité byly motivy vašich klientů pro nákup uměleckého díla v roce 2023?	31
04. Sběratelé umění podle věku	11	34. Kolik uměleckých děl aktuálně vlastníte?	32
05. Vlastníci umění podle věku	11	35. Kolik finančních prostředků máte uloženo v uměleckých dílech?	33
06. Jak dlouho se sběratelství věnujete? (Pouze sběratelé)	12	36. Uvažujete nad tím, jak se svou sbírkou naložíte v budoucnu?	33
07. Sběratelé podle doby sbírání a věku	12	37. Jak se stavíte k možnostem, aby díla z vaší sbírky viděla také veřejnost?	34
08. Koupili jste umělecké dílo v roce 2023? (Sběratelé)	13	38. Vybíráte si umělecké dílo podle toho, zda ho vytvořil muž, nebo žena?	34
09. Koupili jste umělecké dílo v roce 2023? (Vlastníci)	13	39a. Vybíráte si umělecké dílo podle příslušnosti autora k nějaké menšině?	35
10. Proдали jste umělecké dílo v roce 2023? (Sběratelé)	14	39b. Ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu už jsou za přijatelnou hranicí, takovou hodnotu umění nemá	38
11. Proдали jste umělecké dílo v roce 2023? (Vlastníci)	14	40. U uměleckých děl ze kterého období očekáváte největší zhodnocení v příštích pěti letech / jsou na vzestupu a má smysl do nich investovat?	39
12a. Kolik uměleckých děl jste loni koupili? (Podíly sběratelů, kteří nakoupili umění v roce 2022 a 2023)	15	41. Podle vás je teď investice do umění...	39
12b. Kolik uměleckých děl jste loni koupili? (Podíly vlastníků, kteří nakoupili umění v roce 2022 a 2023)	15	42. Vložili byste volné finanční prostředky do investičního fondu, jehož portfolio tvoří umělecká díla?	40
13a. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla? (Podíly sběratelů, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022 a 2023)	16	43. Doporučovali byste investici do investičních fondů založených na investicích do umění?	40
13b. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla? (Podíly vlastníků, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022 a 2023)	16	44. V současné době je možné investovat i do části uměleckého díla. Investovali byste do umění tímto způsobem?	41
14. V jaké celkové hodnotě jste loni prodali umělecká díla? (Podíly sběratelů, kteří prodali umělecké dílo v roce 2022 a 2023)	17	45. Umělá inteligence nemůže ohrozit výtvarné umění, protože nikdy nenahradí jedinečnost lidského talentu	41
15. Co plánujete v oblasti umění v roce 2024? (Sběratelé, vlastníci)	17	46. Český trh je plný falz výrazných autorů 20. století, například Zrzavého nebo Filly	43
16a. Kde jste loni nakupovali umělecká díla? (Sběratelé)	18	47. Hodnocení úskalí transparentnosti českého trhu s uměním	44
16b. Kde jste loni nakupovali umělecká díla? (Vlastníci)	18	48. Hodnocení opatření pro zlepšení transparentnosti českého trhu s uměním	44
17. U aukčních domů se vyplatí prodávat umělecká díla, protože dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou	19	49. Trhu s uměním by pomohlo víc prostoru v médiích a aktivnější mediální diskuze	45
18. Zahraniční aukční domy už snižují provizní poplatky placené kupujícími, aby je motivovaly více v dražbách přihazovat. Měly by k tomu přistoupit i české aukční síně?	19	50. Setkali jste se v minulosti při výběru či nákupu umění s falzem (i u neuskutečněných nákupů)? / Setkali jste se v minulosti při obchodu s uměním s falzem?	46
19a. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili? (Sběratelé)	20	51. Nechali jste si už někdy zpracovat posudek pravosti na dílo, které vlastníte nebo které jste se rozhodli koupit?	46
19b. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili? (Vlastníci)	21	52. Jakou minimální hodnotu by muselo mít nakupované dílo, abyste před koupí investovali / mělo smysl investovat do odborného posouzení pravosti díla?	47
20. Jaký typ umění jste loni koupili?	21	53. Jaký podíl mají podle vašeho odhadu falza na celkovém počtu nabízených děl na trhu s uměním?	47
21. Jak důležité jsou pro vás při nákupu díla současných umělců následující kritéria? (Sběratelé)	23	54. Jak se podle vašich zkušeností vyvíjí v posledních letech četnost falz na českém trhu s uměním?	48
22a. Znáte J&T Banka Art Index, který mapuje kariéry současných umělců?	23	55. Jaká tři opatření by podle vás nejvíce pomohla dostat falza z trhu s uměním?	48
22b. Je pro vás pořadí umělce/umělkyně v J&T Banka Art Indexu důležité při rozhodování, zda si jeho/její dílo máte koupit?	24	56. Díla nežijících autorů je lepší kupovat na aukcích než v privátním prodeji, protože aukční domy nenabízejí falza	49
23. Do začínajících umělců má smysl investovat, protože jejich hodnota v budoucnu může vzrůst o mnoho procent	24	57. Co je hlavním důvodem toho, že doma ještě nemáte originální umělecké dílo?	51
24. Současné umění by se mělo mnohem víc prodávat i na aukcích	25	58. Jaký typ umění byste si chtěl/a pořídít nebo vás nejvíce oslovuje?	51
25. České umění v zahraniční konkurenci neobstojí	25	59. Které z těchto události alespoň někdy navštěvujete?	52
26. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2023 byly následující motivy?	26		
27. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2023 byly následující motivy?	27		
28. Jak vás / vaše klienty ohledně nákupu umění v roce 2023 ovlivnily následující faktory?	28		
29. Zaznamenali jste v roce 2023 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2022?	29		
30. Zaznamenali jste loni přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s předchozím rokem?	29		

Shrnutí výsledků

Hypotézu o stabilně silné poptávce po umění, kterou bylo možné vyčíst z dat o vývoji trhu, potvrzuje i letošní J&T Banka Art Report. Ze sběratelů, kteří se průzkumu letos zúčastnili, potvrdilo nákup umění v loňském roce 83 procent, což je podobný podíl jako v roce 2022. Také loni platilo, že sběratelé a vlastníci příliš nechtějí svá díla prodávat. Alespoň jedno umělecké dílo loni prodalo 29 procent sběratelů (v roce 2022 26 %). Většina sběratelů loni nakupovala v cenové hladině nad 100 tisíc korun.

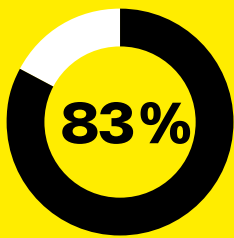
Nejoblíbenějším segmentem, který čeští sběratelé kupují, zůstává současné umění. Dílo od současného autora si koupilo 59 procent sběratelů. Ve srovnání s loňským průzkumem se u sběratelů příliš nezměnila celková skladba nakupovaných děl. Na druhém místě zůstává poválečné umění následované klasickou modernou.

Letošní průzkum se specificky zaměřil na kritéria, která sběratelé zohledňují při nákupu děl současného umění. Na prvním místě je pro sběratele (81 %) zastoupení daného umělce ve sbírkách veřejných institucí, které je osvědčením, že umělci a jejich díla splňují odborná měřítka kvality. Pro dvě pětiny sběratelů je významná výstavní historie umělců a také získaná odborná ocenění. Tři čtvrtiny sběratelů se dívají také na to, jestli díla současných umělců jsou zastoupena v prestižních soukromých sbírkách.

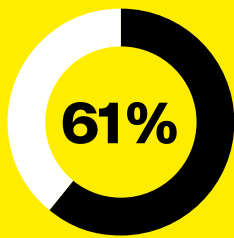
Nejsilnějšími faktory, které loni motivovaly sběratele k nákupu umění, byly jednoznačně setkání se zajímavými umělci a významné výstavy. Pro třetinu sběratelů byla významná také odborná ocenění umělců. Proti roku 2022 poněkud klesl význam inflace jako faktoru, který motivoval sběratele k nákupu umění.

Obchodníci s uměním loni zaznamenali přírůstek nových klientů. Zatímco v roce 2022 zaznamenalo nárůst klientů 59 procent prodejců, loni to bylo 65 procent prodejců, kteří se zúčastnili průzkumu. Meziročně se snížila jen míra nárůstu. Zatímco v roce 2022 zaznamenalo 55 procent prodejců nárůst klientů o více než 10 procent, letos 71 procent prodejců uvedlo, že se míra růstu klientů pohybovala do 10 procent.

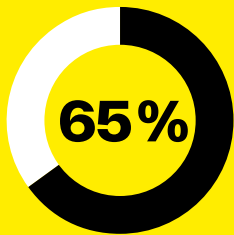
Sběratelé, experti i prodejci se už tři roky za sebou shodují, že největším úskalím transparentnosti českého trhu s uměním je přítomnost falz na trhu. Na škále od 1 do 5, kdy 5 znamená největší úskalí trhu, dostala přítomnost falz průměrnou známku od 3,84 do 4,02. S falzem se při snaze o nákup uměleckého díla někdy setkaly tři čtvrtiny sběratelů. Prodejci se při obchodu s uměním setkali s falzy ještě častěji, setkání s falzy potvrdilo 88 procent obchodníků s uměním. Zkušenost s falzem při obchodování s uměním mají také čtyři pětiny expertů. Mezi prodejci 70 procent respondentů odhaduje, že falz na trhu koluje do 30 procent prodaných položek. Stejný názor má 68 procent expertů.

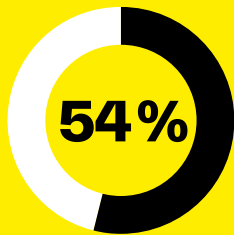
sběratelů koupilo
v roce 2023
alespoň jedno
umělecké dílo

sběratelů utratilo
v roce 2023
za umělecká díla více
než 100 000 korun

obchodníků
zaznamenalo příliv
nových kupců umění
v roce 2023

sběratelů má
v umění uloženo
více než 1 milion
korun

Top 3 důvody,

kteřé sběratele motivovaly ke koupi
umění v roce 2023

- 1 Setkání se zajímavým umělcem
- 2 Významné výstavy umělců
- 3 Odborná ocenění umělců

Top 5 způsobů

nákupu umění v roce 2023
(sběratelé)

- 1 Online aukce
- 2 Přimo z ateliéru od umělce
- 3 Galerie
- 4 Sálové aukce
- 5 Privátní prodej

Top 5 segmentů

umění kupovaného v roce 2023
(sběratelé)

- 1 České současné umění
- 2 České poválečné umění
- 3 Česká klasická moderna
- 4 Zahraniční umění 20. století
- 5 Česká meziválečná avantgarda

Top 3 faktory

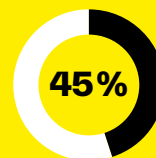
pro rozhodování o nákupu současného umění
(sběratelé)

- 1 Zastoupení děl umělců ve veřejných sbírkách
- 2 Výstavní historie umělců
- 3 Získaná odborná ocenění umělců

Při nákupu

nebo obchodu s uměním se setkala
s falzy

- 74 % sběratelů
- 88 % obchodníků
- 81 % expertů

sběratelů si někdy
nechalo udělat
posudek pravosti
uměleckého díla

Top 3 opatření

pro omezení falz na trhu
(sběratelé)

- 1 Přísnější trestání obchodníků s falzy
- 2 Přísnější trestání padělatelů
- 3 Databáze děl, u nichž se prokáže, že jde o padělky

Český aukční trh s uměním se po dvou rekordních letech vrátil na hodnoty, kolem nichž osciluje od roku 2017. Ať už jde o celkový obrat, který v případě sálových aukcí klesl meziročně o 15 procent na 1,4 miliardy korun, nebo o počet milionových prodejů, které se v posledních sedmi letech ustálily lehce nad dvěma stovkami.

Přesto to neznamenal, že by se tuzemský trh propadl do nějaké deprese. Pokles obratu šel na vrub nižšímu počtu nabízených a prodaných položek a především nižším cenám dosaženým za nejdražších deset děl. Celkově aukční síně potvrzovaly, že zájem o nákup umění je nadále silný. Ten bylo možné vidět i v rostoucích cenách umění. V segmentu pěti procent nejdražších děl byla i přes cenové výpadky na špičce žebříčku loni průměrná cena prodaného díla druhá nejvyšší v historii, 3,05 milionu korun. Rostly i ceny ve středním segmentu, který loni začínal na 110 tisících korunách a končil na 600 tisících. V průměru se jedno dílo z této skupiny prodalo za 259 tisíc korun, což je historicky nejvyšší částka.

Jak konkrétně vypadala poptávka po umění a co ovlivňovalo při nákupu sběratele a kupující nejen na aukcích, ale také při návštěvě galerií a ateliérů, ukazuje třetí vydání J&T Banka Art Reportu. Jeho základem je reprezentativní průzkum mezi sběrateli, experty, prodejci, ale také zájemci o umění.

Cílem J&T Banka Art Reportu je dlouhodobě monitorovat chování a nálady sběratelů či důvody jejich nákupních rozhodnutí. Report tím přispívá k větší transparentnosti trhu, hlubšímu pochopení dění na trhu a také odkrývá trendy, které mohou pomoci v lepší orientaci na trhu samotné umělecké komunitě a celému uměleckému ekosystému.

Letošní průzkum probíhal ve třech dubnových týdnech a zapojilo se do něj celkem 581 respondentů. Největší skupinu, na kterou se report primárně zaměřuje, tvořili sběratelé a vlastníci umění (358). Obchodníkům s uměním a galeristům odpovědělo na otázky 43 a expertů (art advisorů, znalců či odborných novinářů) 53. Kromě nich na speciální sadu otázek odpovědělo také 127 zájemců o umění, kteří na trhu aktivně nevystupují.

První část J&T Banka Art Reportu shrnuje, jak sběratelé a vlastníci v roce 2023 přistupovali k nákupům a prodejům umění a jak se vyvíjí jejich přístup k budování sbírek. Zvláštní pozornost se letos zaměřuje na jejich rozhodování při akvizicích současného umění. Druhá část reportu se věnuje vnímání umění jako investičního aktiva. Ve třetí části se report zaměřuje na problémy trhu s uměním, přičemž letos se hlavním tématem této části stala falza jako hlavní strašák aktérů trhu s uměním. Ve čtvrté části report shrnuje základní charakteristiky zájemců a fanoušků umění.

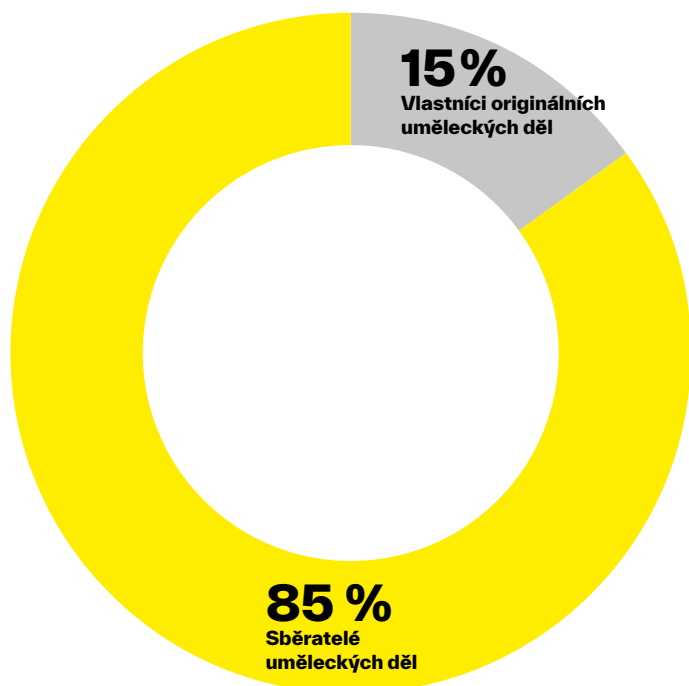

Sběratele a vlastníci umění

01. Vztah ke sběratelství umění

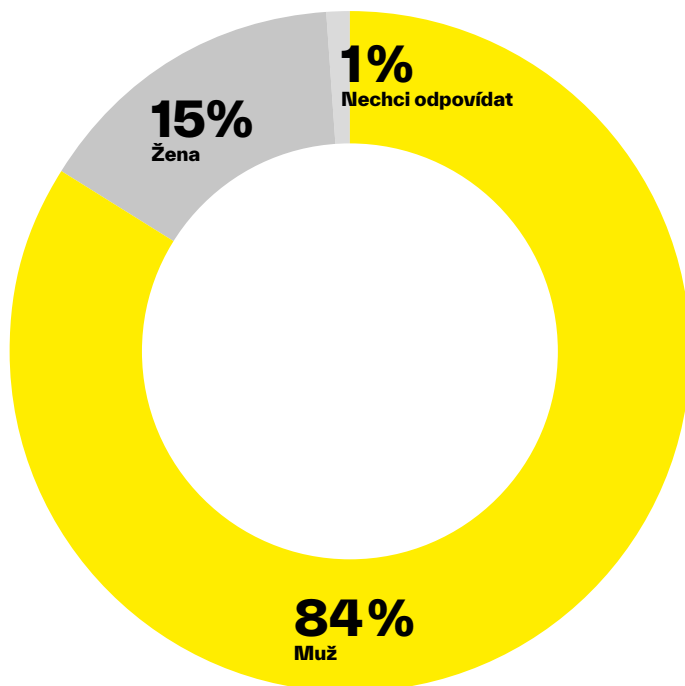
(Sběratelé jsou lidé, kteří o sobě prohlásili, že sbírají umění určitou dobu. Vlastníky se myslí lidé, kteří vlastní originální umělecká díla, ale umění systematicky nenakupují.)

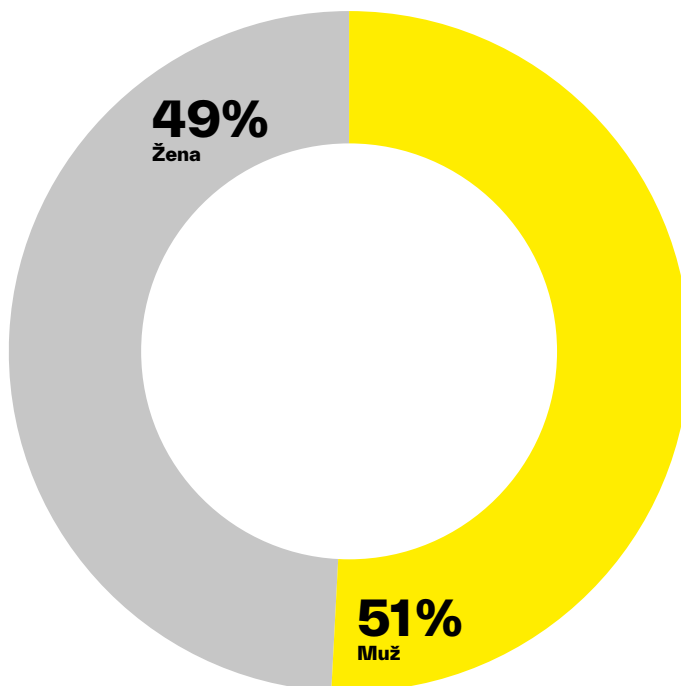
Zdaleka ne každý, kdo vlastní umělecké dílo, je sběratel nebo se sám za sběratele považuje. Sběratelství vyžaduje určitou trvalou aktivitu, hlubší zájem a hlavně ochotu vynakládat na nákupy umění pravidelně finanční prostředky. Z uplynulých dvou vydání J&T Banka Art Reportu vyplynulo, že sběratelé a vlastníci umění se ve svém chování a motivacích liší. Proto i ve třetím ročníku studie zachovává toto členění. Za vlastníky jsou považováni respondenti, kteří uvedli, že umění systematicky nenakupují, ale vlastní několik originálních uměleckých děl. Průzkumu se zúčastnilo 323 sběratelů a 35 vlastníků.

Mezi sběrateli, kteří se průzkumu zúčastnili, převažují muži. Bylo jich 84 procent, žen bylo 15 procent. Skupina vlastníků v průzkumu byla rozdělena mezi muže a ženy vyrovnaněji, a to v poměru 52 ku 48 procentům. V obou skupinách převládají lidé s vysokoškolským vzděláním (mezi sběrateli 61 %, mezi vlastníky 63 %). Při rozdělení podle výdělečné činnosti je mezi sběrateli nejsilnější skupina podnikatelů (42 %) následovaná zaměstnanci (31 %). Vlastníkům, kteří se zúčastnili průzkumu, dominují zaměstnanci (51 %), druhou nejsilnější skupinou byli důchodci (26 %).

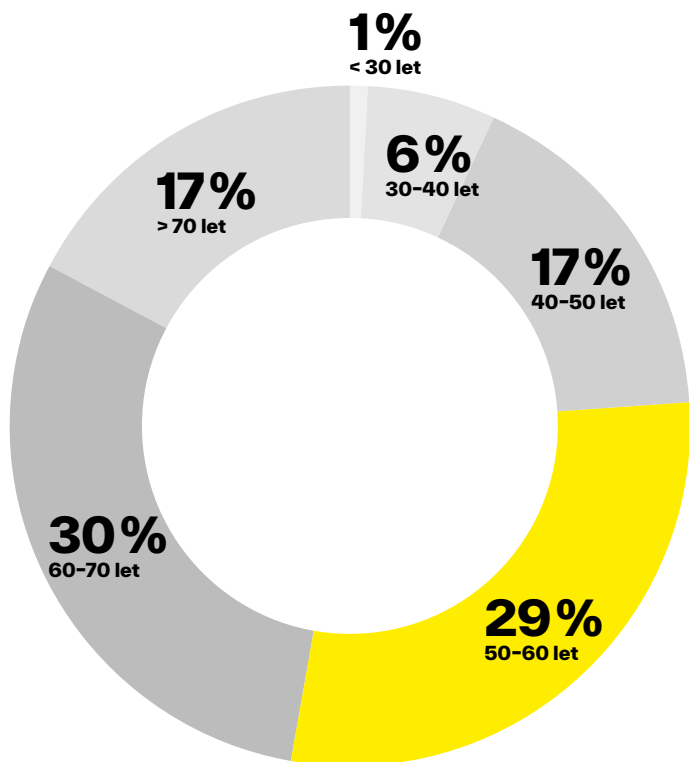
02. Sběratelé umění podle pohlaví

03. Vlastníci umění podle pohlaví

04. Sběratelé umění podle věku

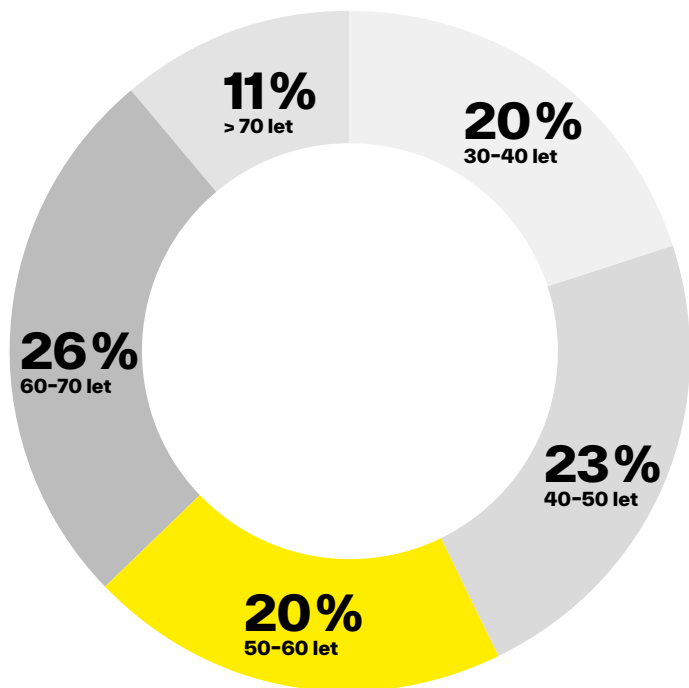

Z dat o respondentech lze usuzovat, že sběratelství jako soustavná aktivita přichází a nabírá na síle s přibývajícím věkem. Je zřejmé, že ochota investovat finanční prostředky do nákupu umění roste s tím, jak lidé uspokojili jiné důležitější potřeby finanční i nefinanční povahy. Nejvíce sběratelů ve sledovaném vzorku je starší než 50 let, přičemž více než 70 let bylo 17 procentům respondentů, 30 procent bylo šedesátníků a stejný podíl zaujali padesátníci. Mezi vlastníky byla s podílem 23 procent druhá nejsilnější věková skupina čtyřicátníků hned za šedesátníky (26 %).

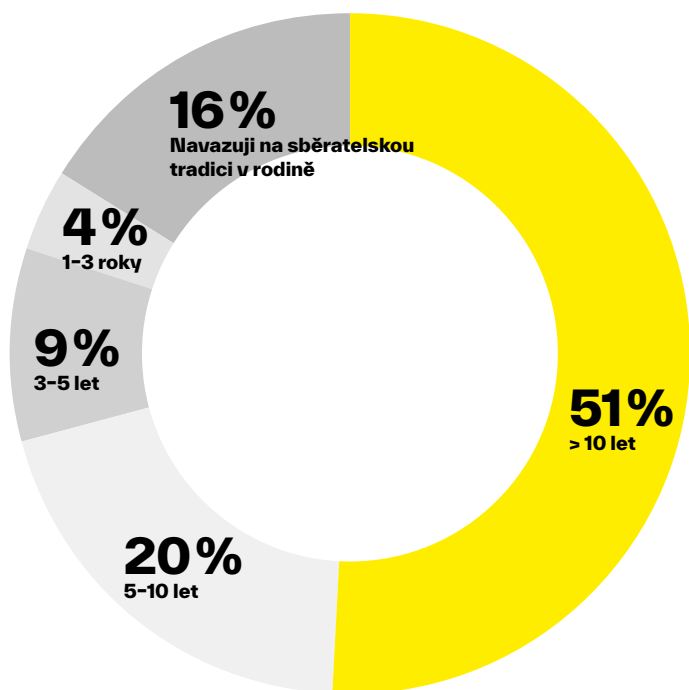
Polovinu sběratelů v průzkumu tvořili lidé, kteří se sbírání umění věnují více než deset let (51 %). Druhou nejpočetnější skupinou byli sběratelé, kteří sbírají umění 5 až 10 let (20 %). Třetí největší skupinou byli sběratelé-dědicové, kteří navazují na sběratelskou tradici v rodině (16 %).

S kratší dobou sbírání umění klesá také věk sběratelů. Takže zatímco mezi dlouhodobými sběrateli (déle než 10 let) převládají s podílem 88 procent padesátníci a starší, mezi sběrateli začátečníky (1 až 3 roky sbírání) tvoří největší podíl třicátníci a čtyřicátníci (69 %). Vyšší věkový průměr mají také sběratelé-dědicové, kde bylo 83 procent respondentů starších padesáti let, čtvrtina spadá do skupiny sedmdesátníků a starších.

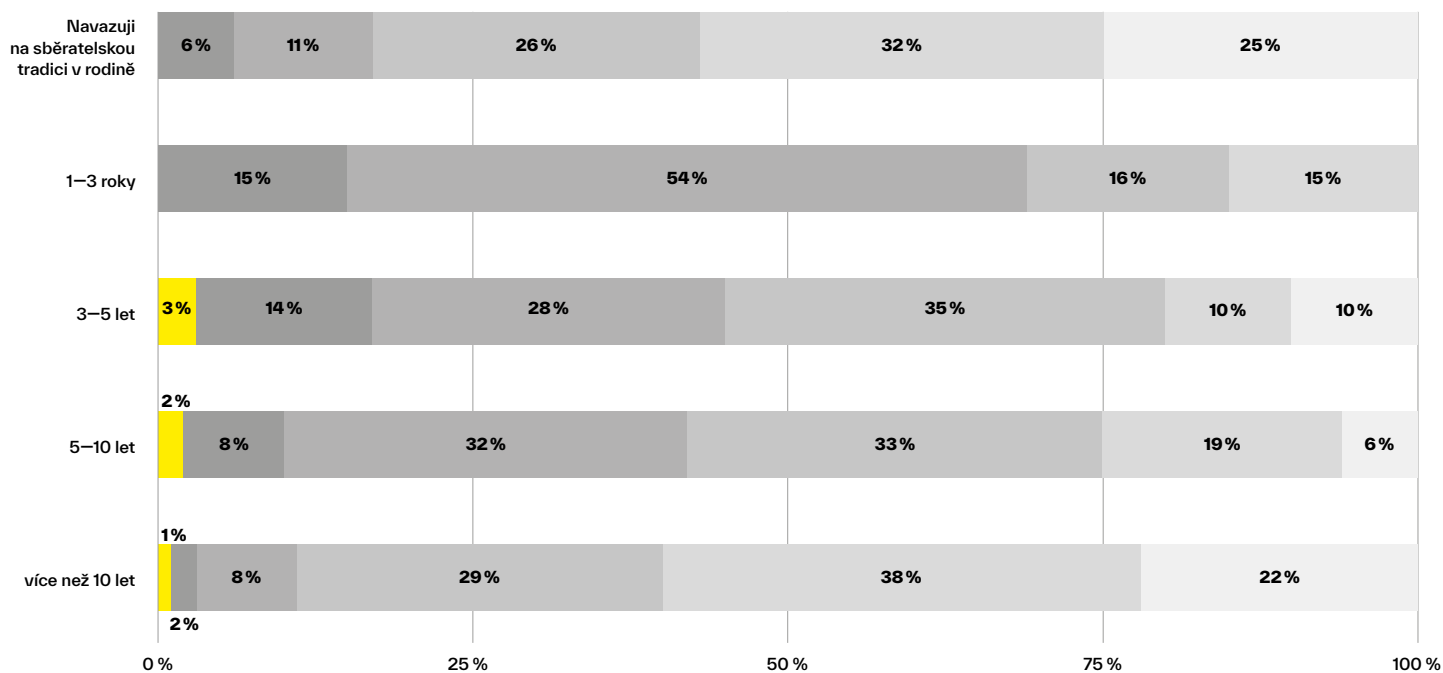
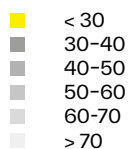
05. Vlastníci umění podle věku

06. Jak dlouho se sběratelství věnujete?
(Pouze sběratelé)

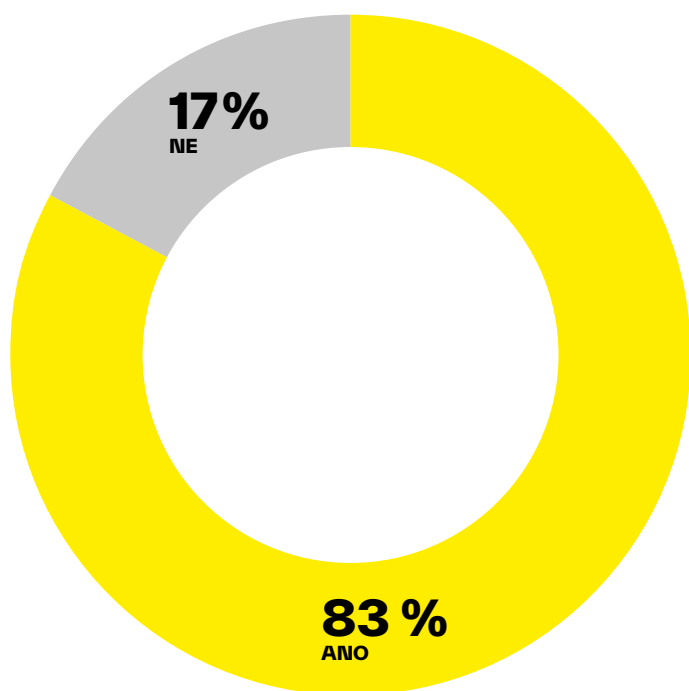

07. Sběratelé podle doby sbírání a věku

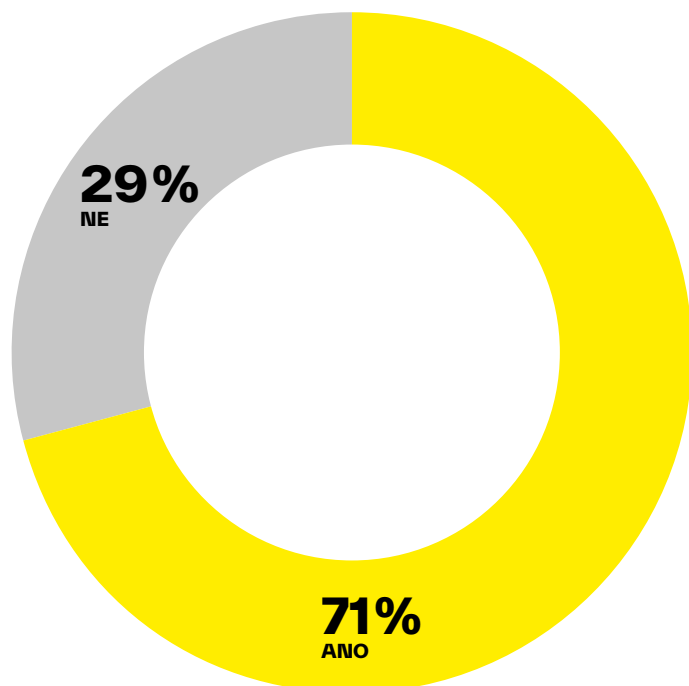

Chování sběratelů a vlastníků na trhu v roce 2023

08. Koupili jste umělecké dílo v roce 2023? (Sběratelé)

09. Koupili jste umělecké dílo v roce 2023? (Vlastníci)

Hypotézu o stabilně silné poptávce po umění, kterou bylo možné vyčíst z dat o vývoji trhu, potvrdil i letošní průzkum mezi sběrateli. Ze sběratelů, kteří se průzkumu letos zúčastnili, potvrdilo nákup umění v loňském roce 83 procent, což je podobný podíl jako v roce 2022. Mezi vlastníky meziročně podíl těch, kteří loni nakoupili umělecké dílo, vzrostl z 57 procent na 71 procent. Také loni platilo, že sběratelé a vlastníci příliš nechtějí svá díla prodávat. Alespoň jedno umělecké dílo loni prodalo 29 procent sběratelů (v roce 2022 26 %) a 6 procent vlastníků (v roce 2022 9 %).

Mezi sběrateli se ve srovnání s předchozím rokem příliš nezměnil celkový sběratelský profil měřený počtem kupovaných uměleckých děl. I loni převládá nákup od dvou do pěti děl (54 %), více než deset uměleckých děl si loni koupilo 20 procent sběratelů. Z dat vyplývá, že čím déle se člověk věnuje sbírání umění, tím více děl je ochoten koupit. Ze sběratelů, kteří si pořídili více než dvacet děl, sbíralo umění déle než deset let 71 procent. Vlastníci byli v akvizicích zdrženlivější. Do pěti uměleckých děl vtěsnilo své nákupy 96 procent vlastníků, kteří se zúčastnili průzkumu.

Také letošní průzkum potvrdil, že sběratelé jsou ochotni na nákup umění vynaložit výrazně více peněz než vlastníci. Zatímco tři čtvrtiny vlastníků loni utratily za umění do 100 tisíc korun, mezi sběrateli 60 procent respondentů vytáhlo z peněženky více než 100 tisíc korun. Více než třetina sběratelů si na akvizice nachystala 100 až 500 tisíc korun, 13 procent utratilo přes milion korun. Z meziročního srovnání je patrný mírný posun k vyšším cenám kupovaných děl. Pokud by se tato čísla vztáhla k výsledkům tuzemských sálových aukcí, tak za více než 100 tisíc korun se loni prodala zhruba pětina dražených položek. Za více než milion korun se loni na aukcích prodalo přes dvě stě uměleckých děl. Ze sběratelů, kteří loni prodávali umělecká díla, jich 68 procent pustilo na trh maximálně pět děl. Více než deset uměleckých děl prodalo 15 procent sběratelů, kteří loni prodávali. Maximálně půl milionu korun za prodaná díla utržilo 73 procent prodávajících, o rok dříve stejného výsledku dosáhlo 61 procent prodávajících. Dá se tak usuzovat, že meziročně klesla průměrná hodnota prodávajících děl u většiny sběratelů. Ubylo také sběratelů, kteří prodejem získali více než milion korun (11 % v roce 2023 vs. 18 % v roce 2022).

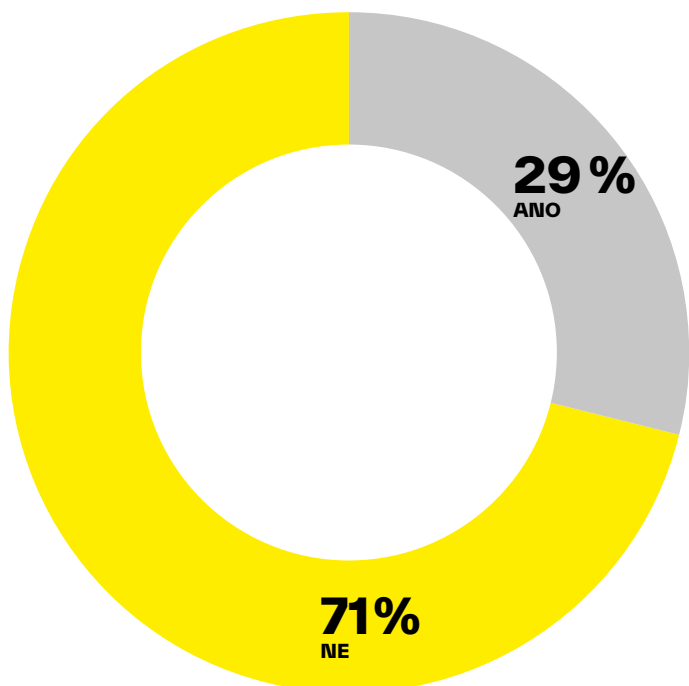
Ve srovnání s loňským průzkumem se výrazně nezměnily plány sběratelů na letošní rok. Jen kupovat umělecká díla hodlá 32 procent sběratelů, čtvrtina chce prodávat i kupovat a 37 procent sběratelů zatím nemá konkrétní plán a bude se řídit tím, jaké příležitosti trh přinese.

Nejčastěji loni sběratelé nakupovali umění na online aukcích. Tento segment v oblíbenosti u sběratelů meziročně mírně posílil. Na 62 procent sběratelů uvedlo, že loni alespoň jednou nakoupilo umělecké dílo v internetové dražbě. Naopak mírně oslabily další způsoby nákupu, a to jak přímo z ateliéru umělců, tak i u galeristů či na sálových aukcích. Podobně jako v roce 2022, loni na online aukcích necelé tři čtvrtiny kupujících utratily méně než 500 tisíc korun. Nakupovaly tak v zásadě v celém cenovém spektru nabízených položek s výjimkou milionových děl. Podle databáze odborného serveru Artplus.cz se loni 99 procent položek prodaných na online aukcích vešlo pod hranici 350 tisíc korun. V průměru se jedno dílo v internetových dražbách prodalo za 31 tisíc korun.

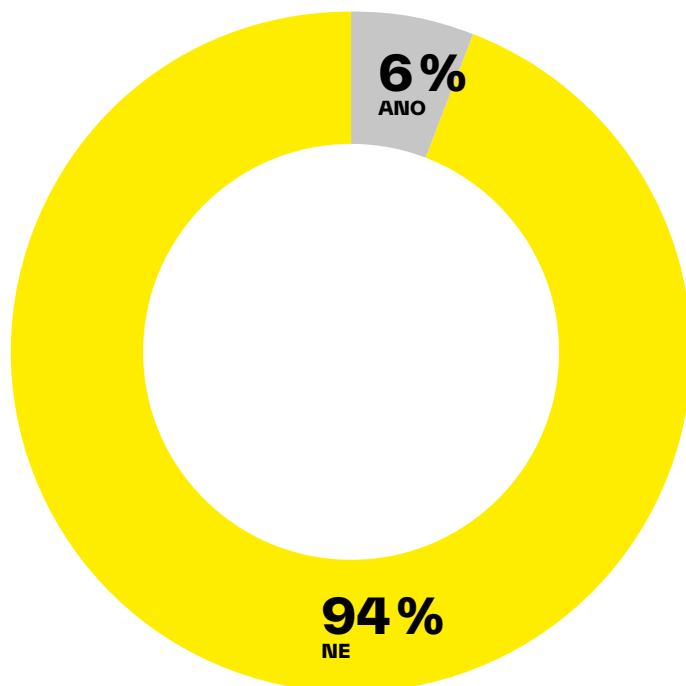
Průzkum sice přímo nezjišťoval, přes jaké platformy sběratelé prodávali svá díla, nicméně z nepřímých otázek lze usoudit, že věří aukcím. Téměř tři čtvrtiny sběratelů spíše nebo rozhodně souhlasilo s tvrzením, že u aukčních domů se vyplatí prodávat umělecká díla, protože dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou. Z toho pak resultuje i nejvyšší možná cena, protože v aukci vyhrává až poslední nejvyšší nabídka.

Trnem v oku jsou ovšem sběratelům poplatky a provize, které si aukční síně za prodej umění účtují. Některé respektované zahraniční aukční domy už snížily provizní poplatky, aby účastníky aukcí motivovaly více v dražbách přihazovat. Podobný krok by u českých aukčních domů uvítalo 89 procent sběratelů. Mezi experty tento názor sdílí 90 procent respondentů. Z prodejců s následováním zahraniční praxe ohledně aukčních poplatků souhlasí 62 procent respondentů. Přitom i na českých aukcích se ukazuje, že zejména u dražších položek ad hoc snížená provize může motivovat k dynamičtějším příhozům a může vést k vyšší ceně, kterou pak inkasuje prodávající.

10. Proдали jste umělecké dílo v roce 2023?
(Sběratelé)

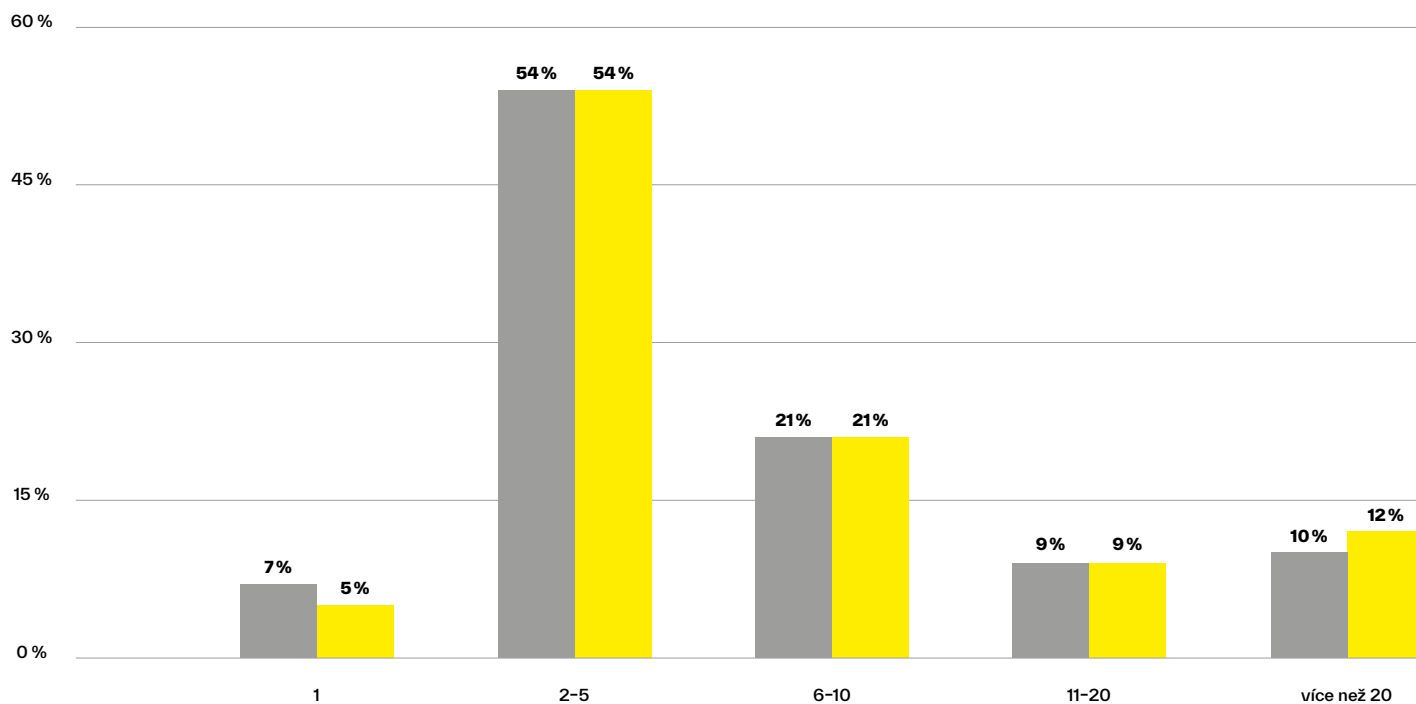

11. Proдали jste umělecké dílo v roce 2023?
(Vlastníci)

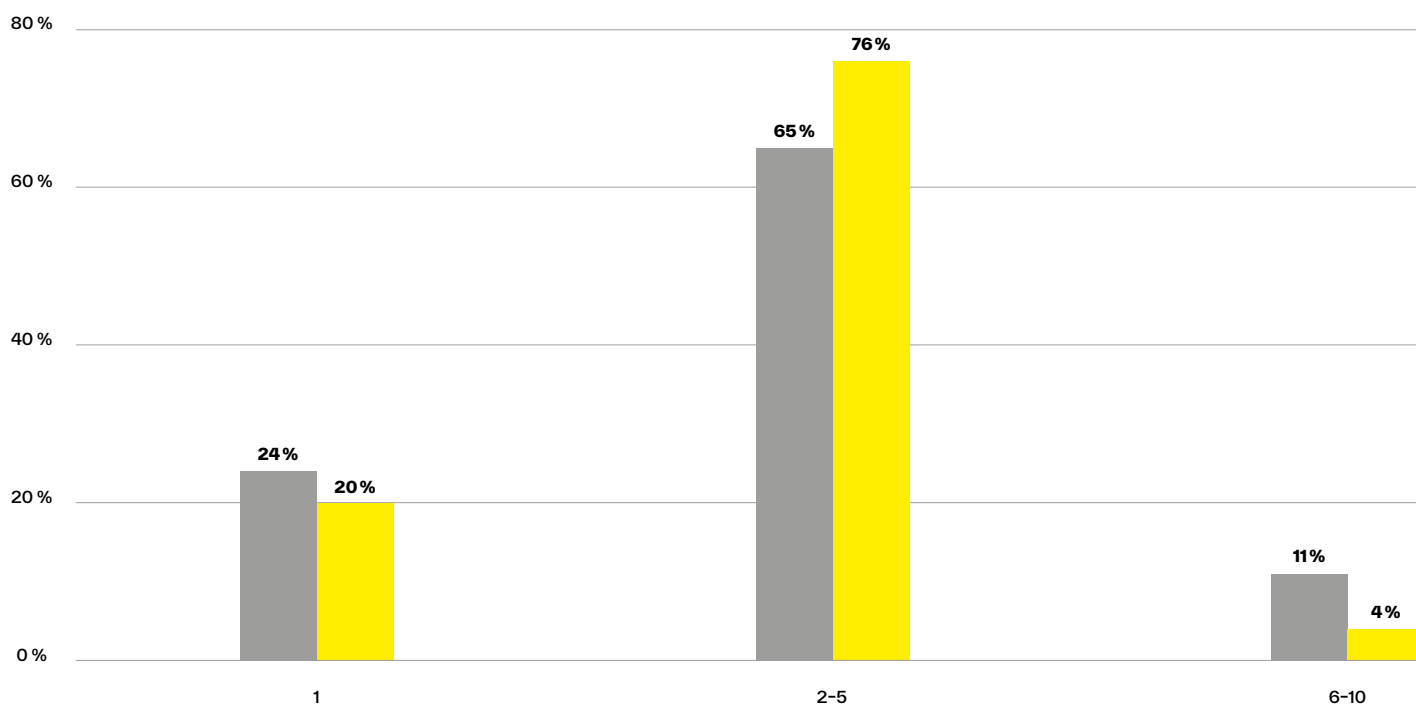
12a. Kolik uměleckých děl jste loni koupili?
(Podíly sběratelů, kteří nakoupili umění v roce 2022 a 2023)

■ 2022
■ 2023

12b. Kolik uměleckých děl jste loni koupili?
(Podíly vlastníků, kteří nakoupili umění v roce 2022 a 2023)

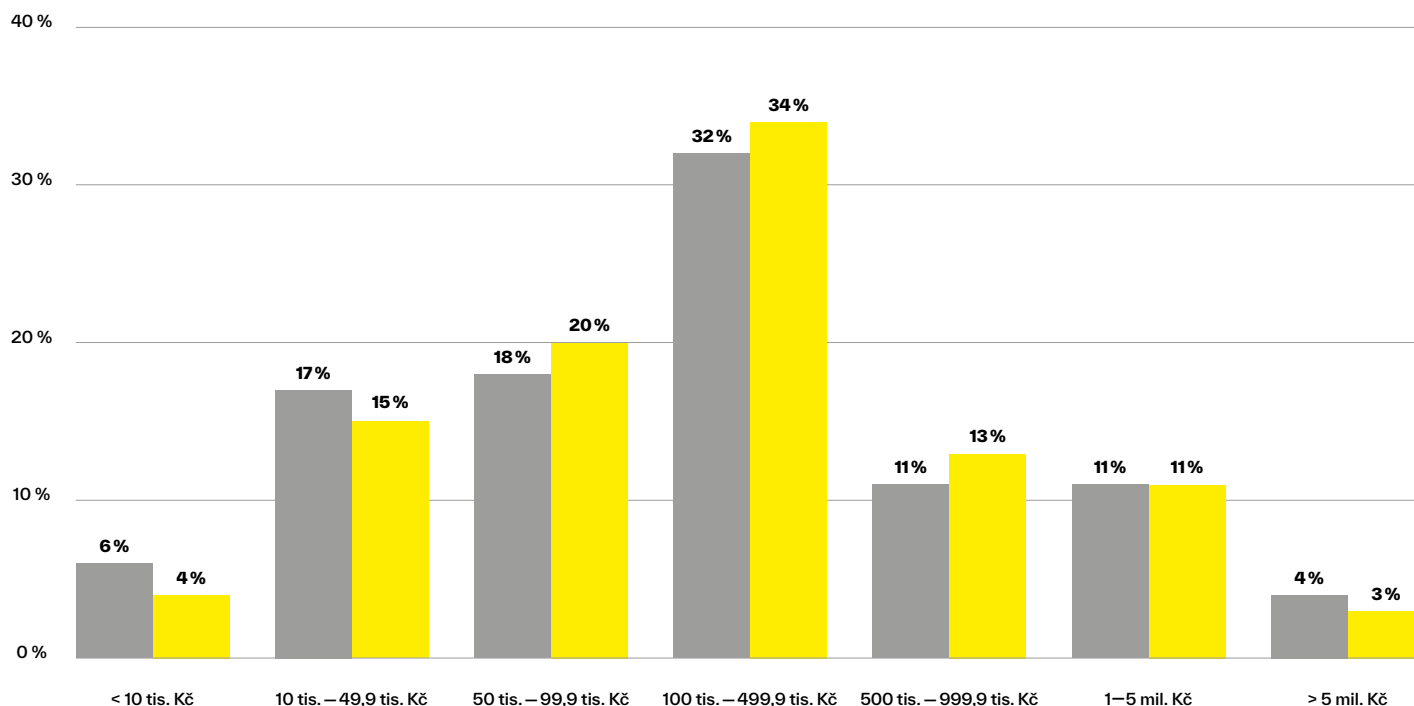
■ 2022
■ 2023

13a. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla?

(Podíly sběratelů, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022 a 2023)

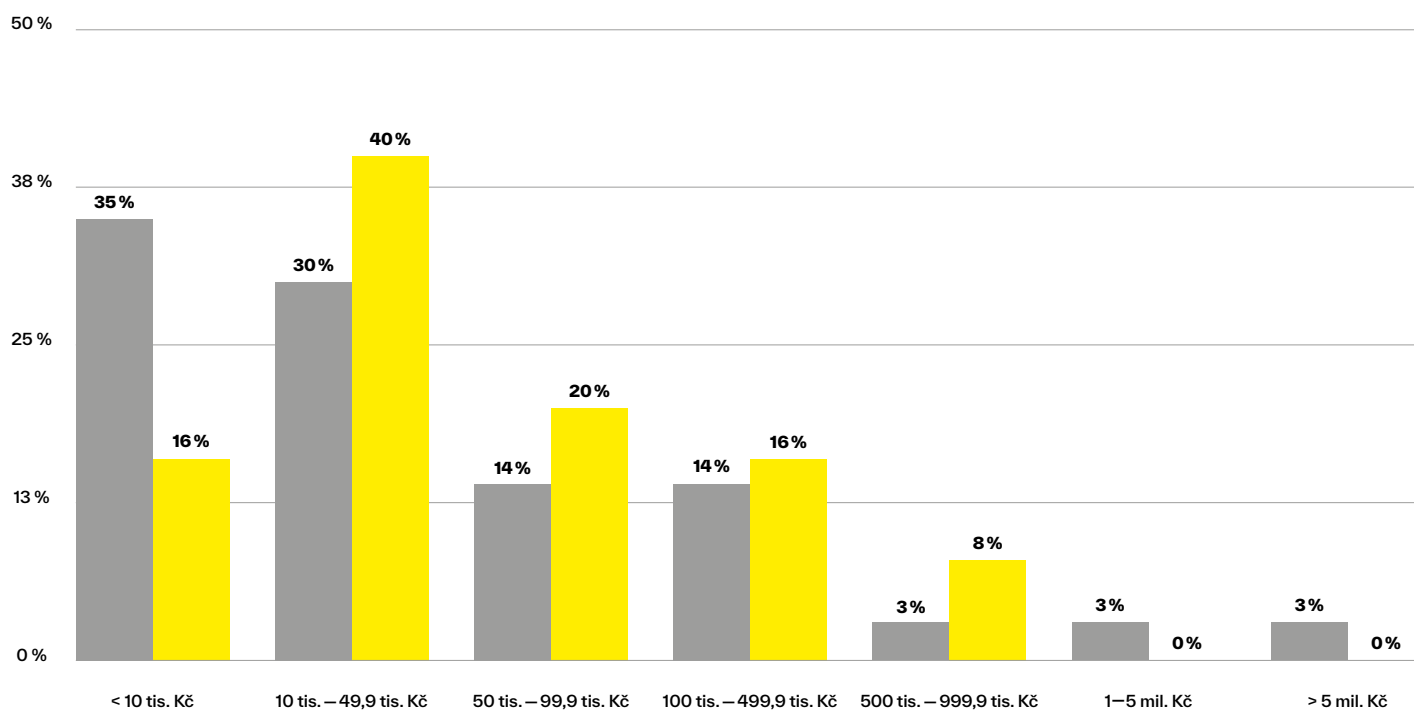
■ 2022
■ 2023

13b. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla?

(Podíly vlastníků, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022 a 2023)

■ 2022
■ 2023

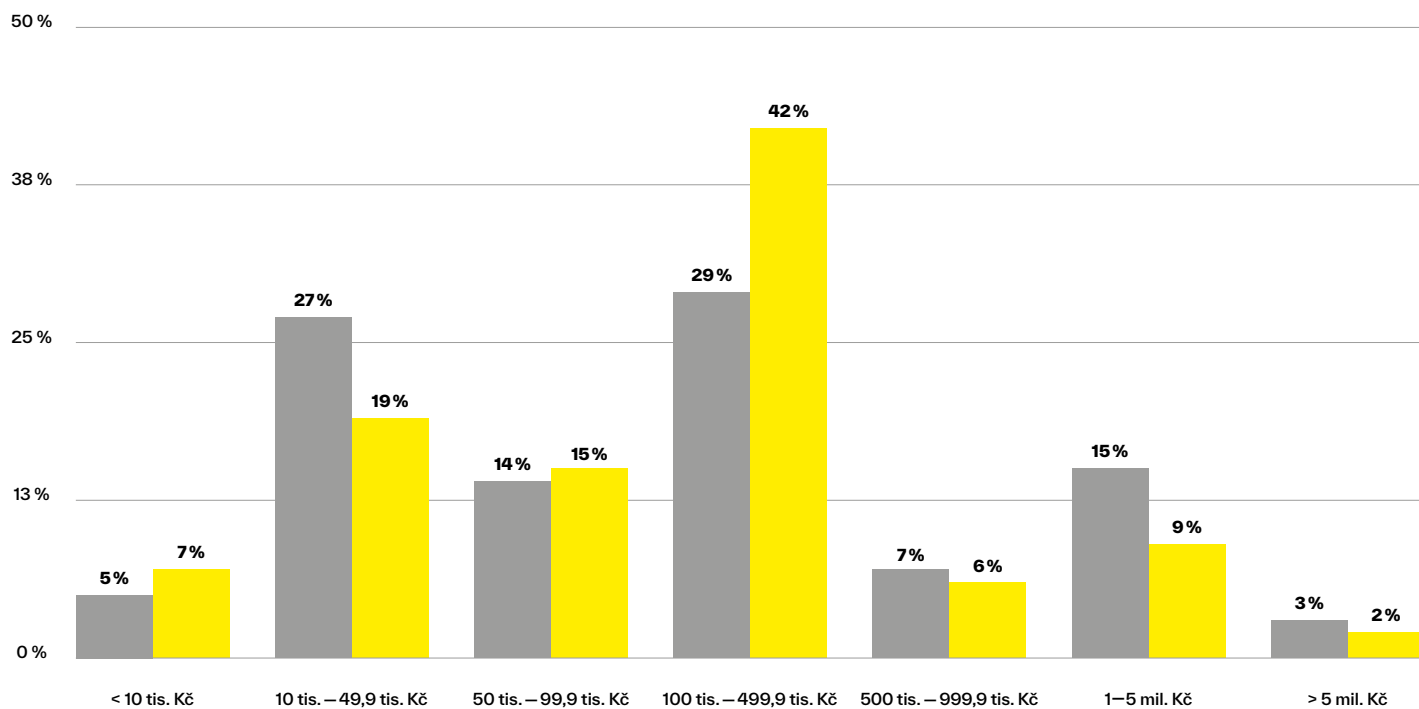

14. V jaké celkové hodnotě jste loni prodali umělecká díla?

(Podíly sběratelů, kteří prodali umělecké dílo v roce 2022 a 2023)

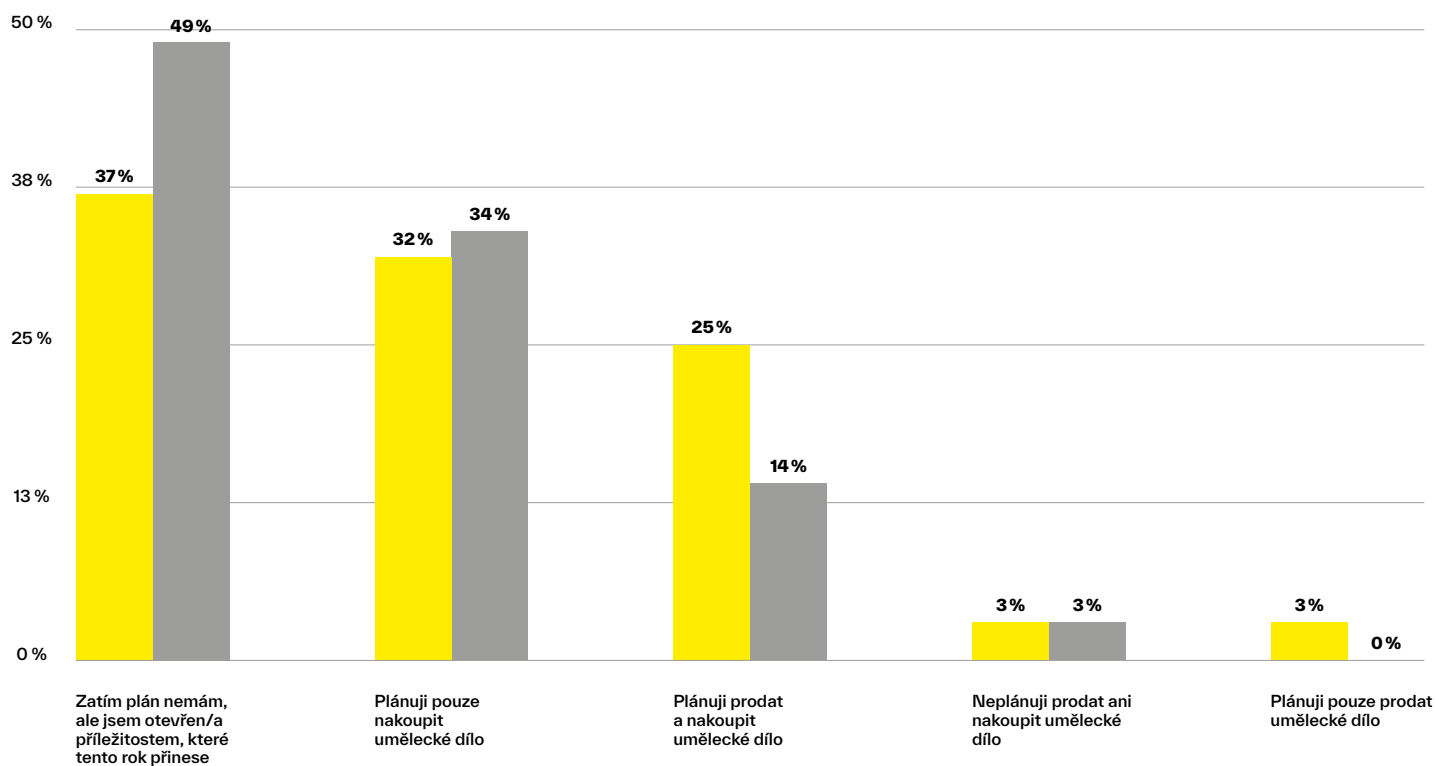
■ 2022
■ 2023

15. Co plánujete v oblasti umění v roce 2024?

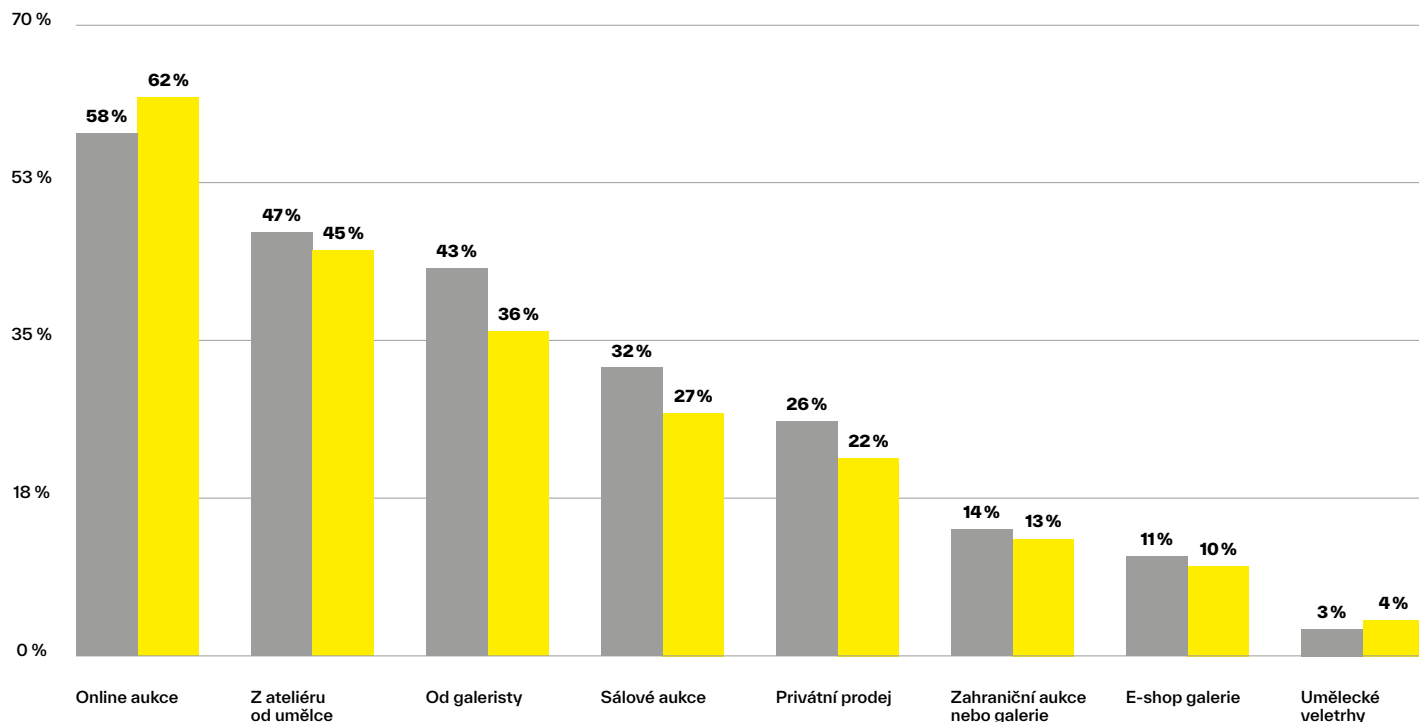
(Sběratelé, vlastníci)

■ Sběratelé
■ Vlastníci

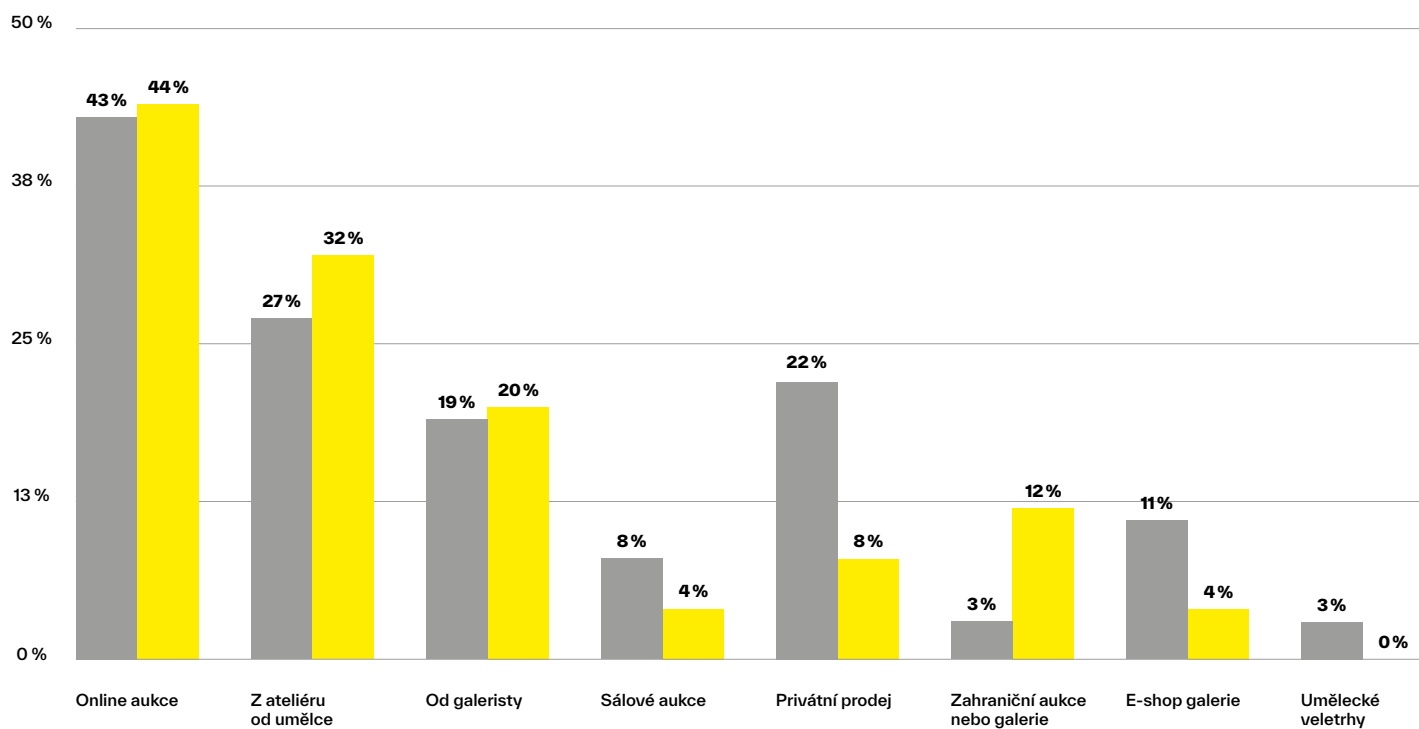
16a. Kde jste loni nakupovali umělecká díla?
(Sběratelé)

■ 2022
■ 2023

16b. Kde jste loni nakupovali umělecká díla?
(Vlastníci)

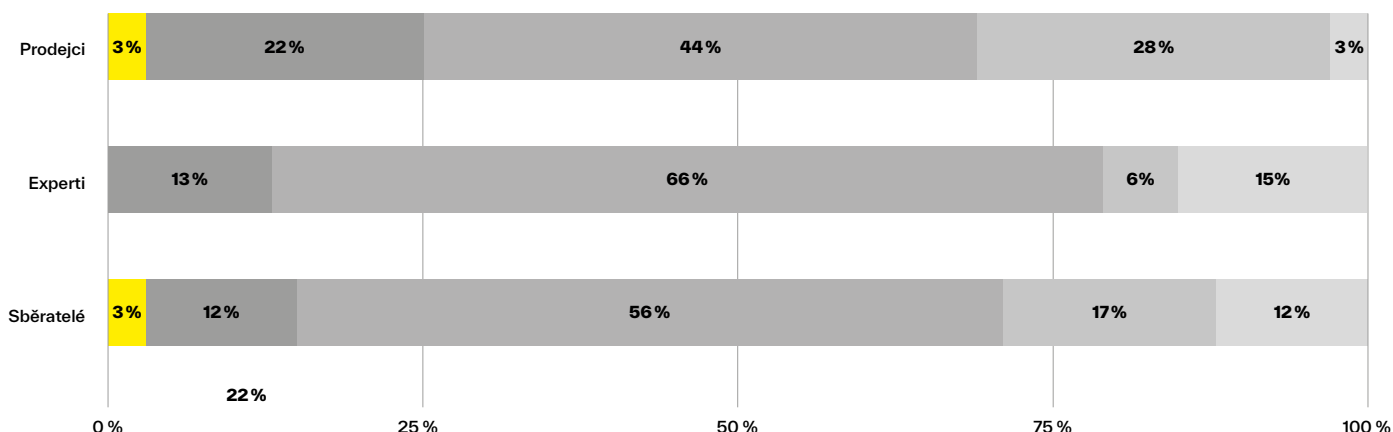
■ 2022
■ 2023

17. U aukčních domů se vyplatí prodávat umělecká díla, protože dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

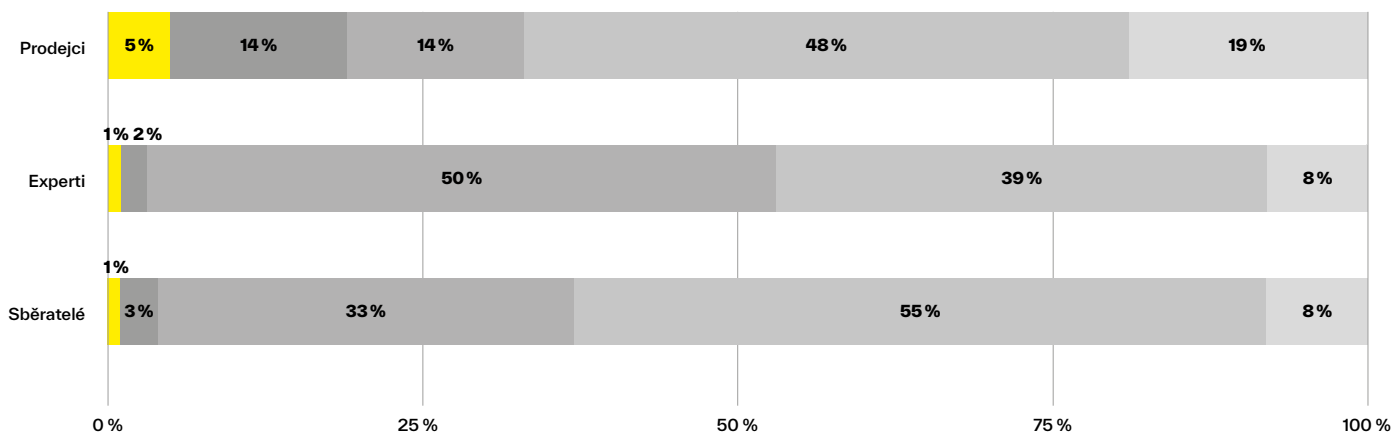
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

18. Zahraniční aukční domy už snižují provizní poplatky placené kupujícími, aby je motivovaly více v dražbách přihazovat. Měly by k tomu přistoupit i české aukční síně?

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Co sběratelé a vlastníci kupují

Nejoblíbenějším segmentem, který čeští sběratelé a vlastníci kupují, zůstává současné umění. Dílo od současného autora si koupilo 59 procent sběratelů a 56 procent vlastníků. Ve srovnání s loňským průzkumem se u sběratelů příliš nezměnila celková skladba nakupovaných děl. Na druhém místě zůstává poválečné umění následované klasickou modernou.

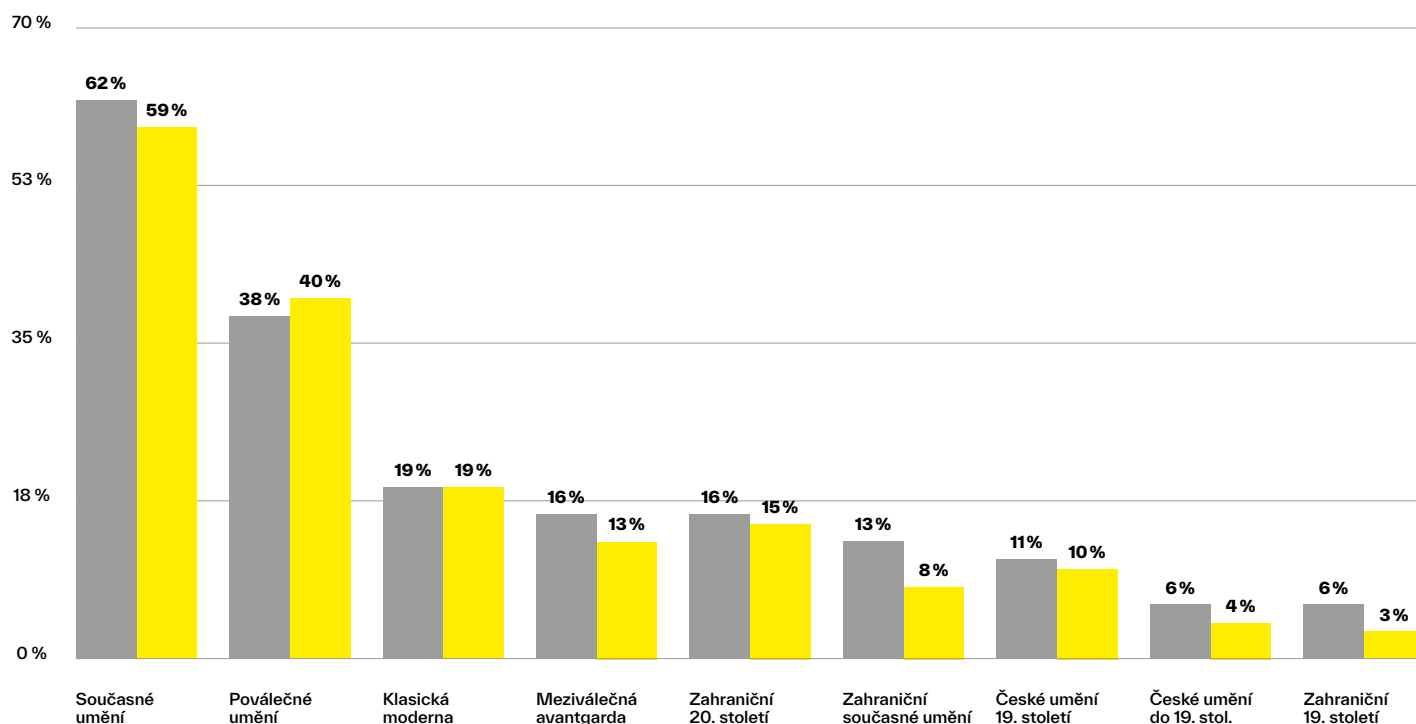
Největší podíl mělo současné umění u sběratelů, kteří vlastní méně než deset uměleckých děl. Naopak čím více děl sběratelé vlastní, tím podíl současného umění klesá a naopak nabírá na významu poválečné umění, české meziválečné umění a zahraniční umění 20. století. Dílo z některého z těchto tří segmentů zakoupilo 60 procent sběratelů, kteří se přihlásili k vlastnictví více než stovky uměleckých děl.

Současné umění je také dominantní u sběratelů, kteří uvedli, že loni za umělecká díla utratili do 100 tisíc korun a zakoupili do pěti uměleckých děl. Artefakt současného umělce si z této skupiny koupily dvě pětiny sběratelů. Segment poválečného umění byl silný u sběratelů, kteří loni nakoupili umění za 100 tisíc až milion korun a své sbírky obohatili o více než šest uměleckých děl. U sběratelů s rozpočtem nad milion korun se do popředí dostává klasická moderna. Poměrně zajímavé je, že relativně silným segmentem se stala také meziválečná avantgarda, a to na obou koncích cenového spektra – 17 procent sběratelů, kteří loni koupili umění za méně než 10 tisíc korun, a stejný podíl těch, kteří utratili více než 5 milionů korun, si pořídili dílo z tohoto období.

Současné umění láká spíše mladší a střední generaci sběratelů. Ve věkových skupinách do 50 let si dílo současného umělce pořídily dvě pětiny sběratelů. U starších respondentů tento podíl klesá v průměru ke 30 procentům. Ve věkových skupinách nad 50 let jsou ve srovnání s mladšími sběrateli více zastoupeny nákupy děl zahraničního umění 20. století, silnější je také segment meziválečného umění či českého umění 19. století.

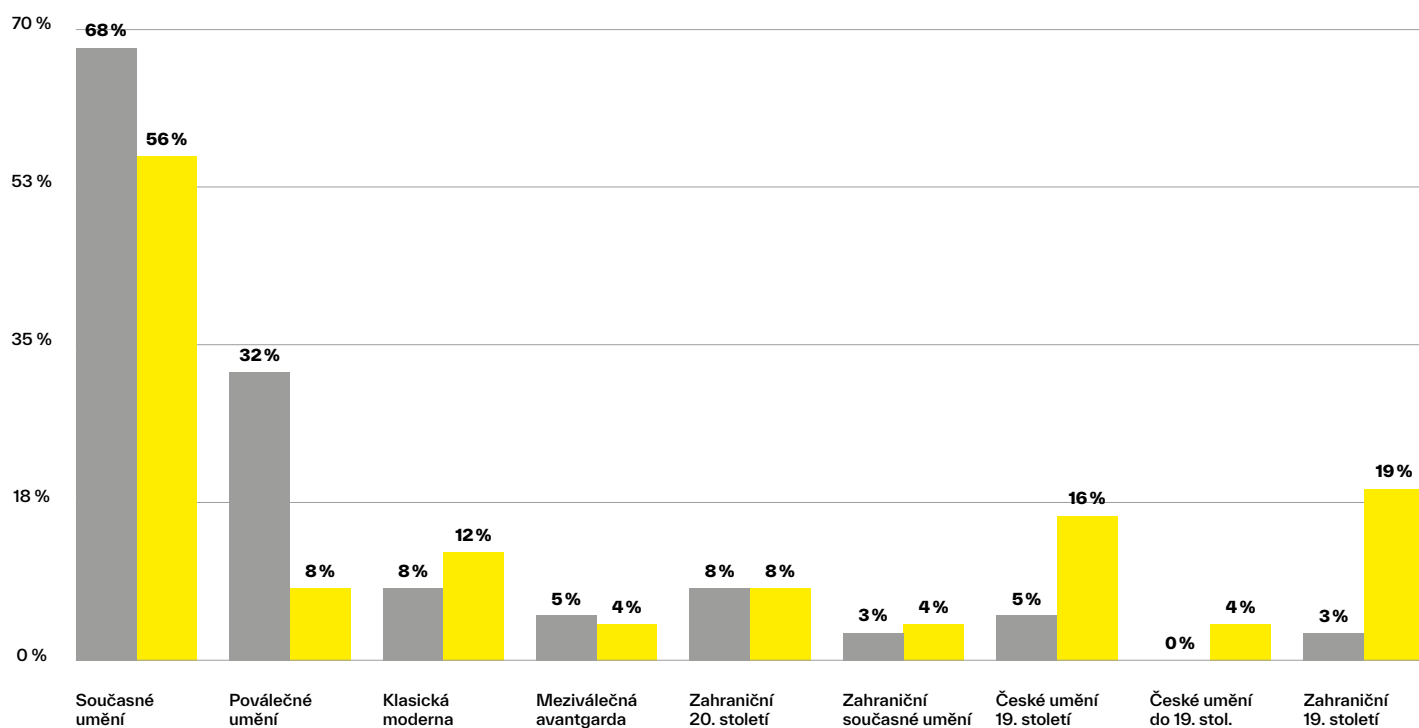
19a. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili? (Sběratelé)

■ 2022
■ 2023

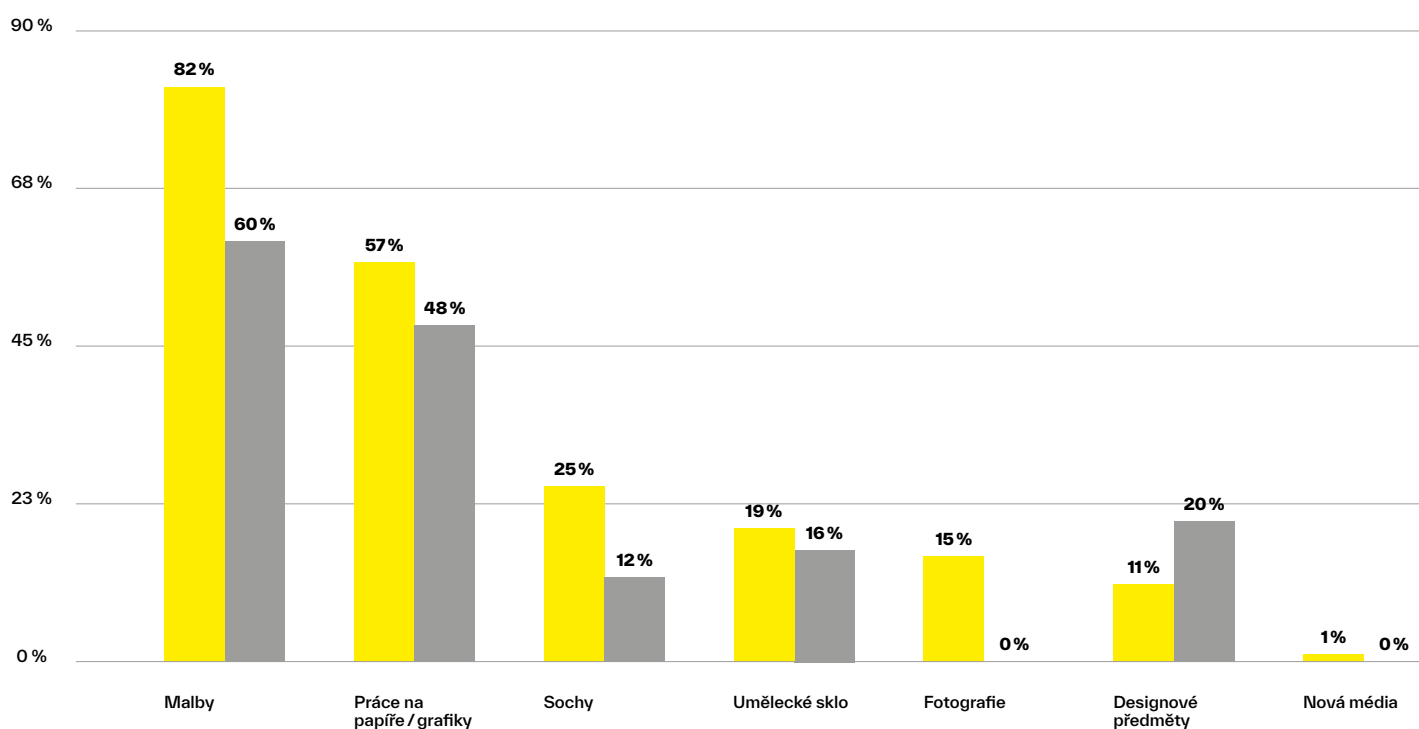
19b. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili? (Vlastníci)

■ 2022
■ 2023

20. Jaký typ umění jste loni koupili? (Sběratelé, vlastníci)

■ Sběratelé
■ Vlastníci

Letošní průzkum se specificky zaměřil na kritéria, která sběratelé zohledňují při nákupu děl současného umění. V orientaci na bohaté scéně současných umělců se sběratelům a veřejnosti snaží už deset let pomáhat žebříček J&T Banka Art Index. Ten hodnotí kariéru umělců z pohledu institucí působících na trhu, tedy jakou dokážou umělci získat pozornost odborné umělecké komunity. Žebříček zohledňuje výstavní aktivitu umělců, spolupráci s významnými galeriemi, počiny ve veřejném prostoru či jejich prezentace na uměleckých veletrzích a účast na velkých uměleckých akcích typu bienále.

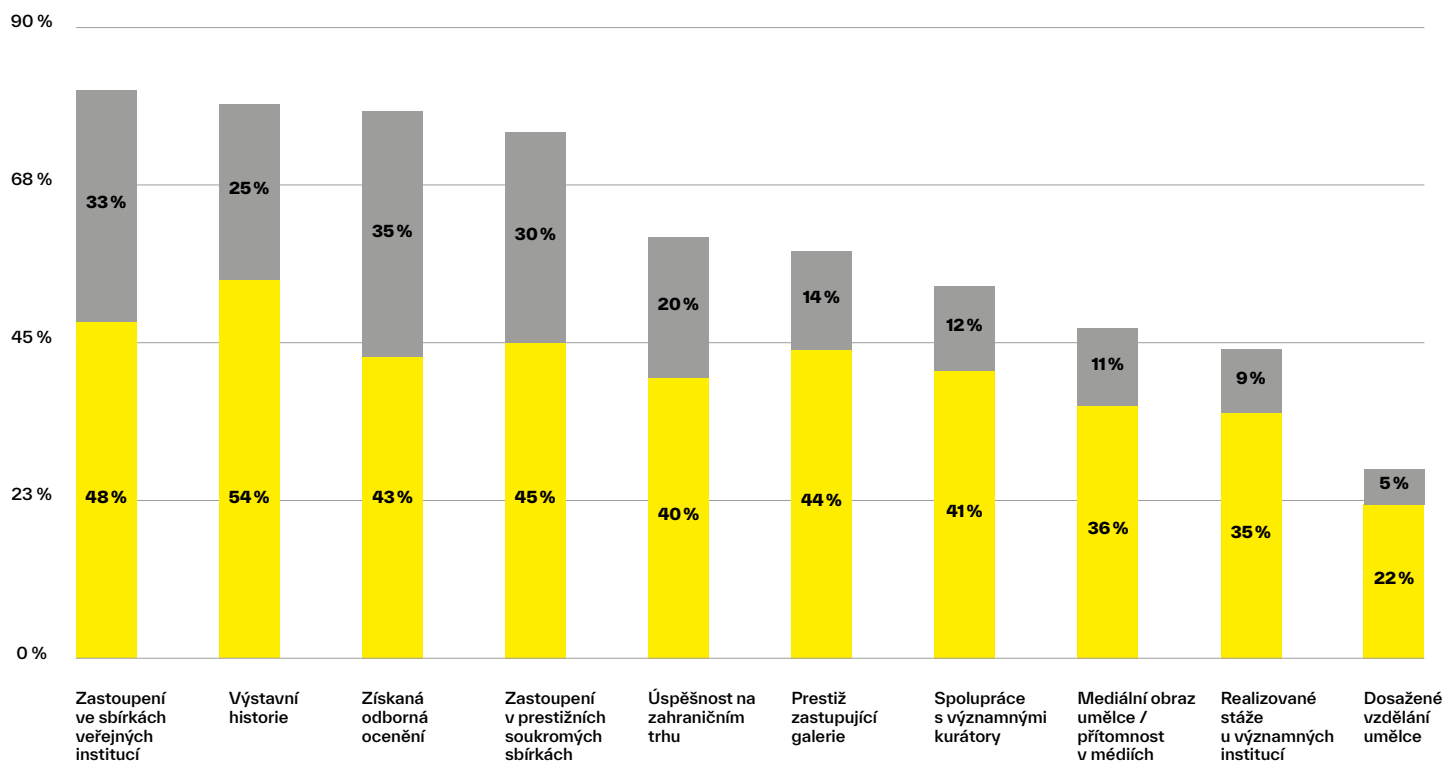
Nadpoloviční většina sběratelů (56 %) zná J&T Banka Art Index. Povědomí mezi vlastníky umění je o něco menší (43 %). Podle autorů J&T Banka Art Indexu není až tak podstatné konkrétní umístění umělce v daném roce, jako spíše jejich trvalá přítomnost v první stovce, protože ta znamená, že jsou aktivní a zanechávají trvalou stopu v uměleckém provozu. Konkrétní pořadí v žebříčku pro nákup díla současného umělce je důležité pro 15 procent sběratelů, kteří žebříček znají. Třetina z této skupiny sběratelů uvádí, že důležité není pořadí, ale samotné zařazení do žebříčku. Pro 52 procent sběratelů znalých žebříčku není důležité, jestli umělec v žebříčku figuruje.

Podstatné je, že kritéria, podle kterých sběratelé vybírají díla současných umělců, se do značné míry shodují s metodikou J&T Banka Art Indexu. Na prvním místě je pro sběratele (81 %) zastoupení daného umělce ve sbírkách veřejných institucí, které je osvědčením, že umělci a jejich díla splňují odborná měřítka kvality. Pro dvě pětiny sběratelů je významná výstavní historie umělců a také získaná odborná ocenění. Tři čtvrtiny sběratelů se dívají také na to, jestli díla současných umělců jsou zastoupena v prestižních soukromých sbírkách. Naopak nejméně důležité je pro sběratele dosažené vzdělání umělce.

Mezi sběrateli a vlastníky trvá důvěra v investiční potenciál začínajících umělců. Podle 77 procent z nich má smysl do jejich děl investovat, protože hodnota jejich děl může v budoucnu vzrůst o mnoho procent. To je prakticky stejný podíl jako v roce 2022. Necelých 70 procent sběratelů a vlastníků by rádo vidělo více současného umění na tuzemských aukcích. Proti průzkumu z roku 2022 podíl těchto odpovědí mírně narostl. Nyní je současné umění na českém aukčním trhu okrajovým segmentem. Podle dat odborného serveru Artplus.cz loni díla současných autorů tvořila přibližně 3 procenta prodaných položek a na celkovém obratu sálových aukcí se podílela necelými 2 procenty. Průměrná cena děl současného umění na aukcích roste. Zatímco před deseti lety se za vydražené dílo v průměru platilo 52 tisíc korun, loni to bylo 118 tisíc korun.

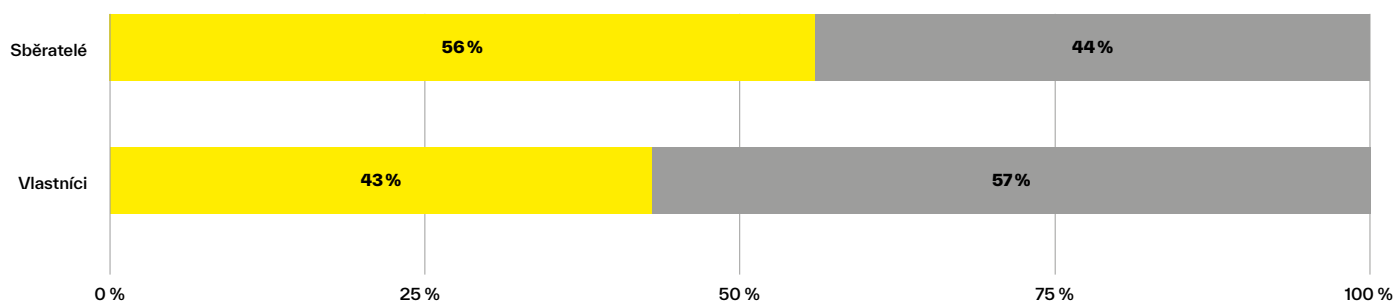
21. Jak důležitá jsou pro vás při nákupu díla současných umělců následující kritéria? (Sběratelé)

■ Spíše důležité
■ Velmi důležité

22a. Znáte J&T Banka Art Index, který mapuje kariéry současných umělců?

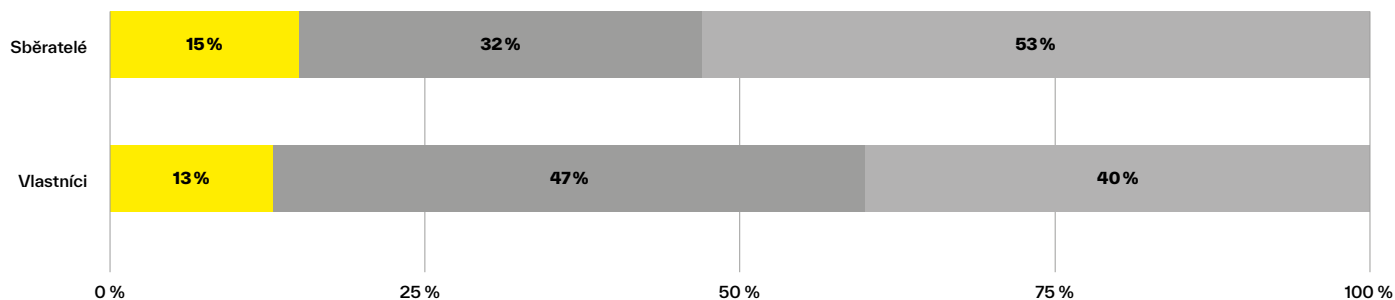
■ Ano
■ Ne

22b. Je pro vás pořadí umělce/umělkyně v J&T Banka Art Indexu důležité při rozhodování, zda si jeho/její dílo máte koupit?

(Podíly sběratelů a vlastníků, kteří znají J&T Banka Art Index)

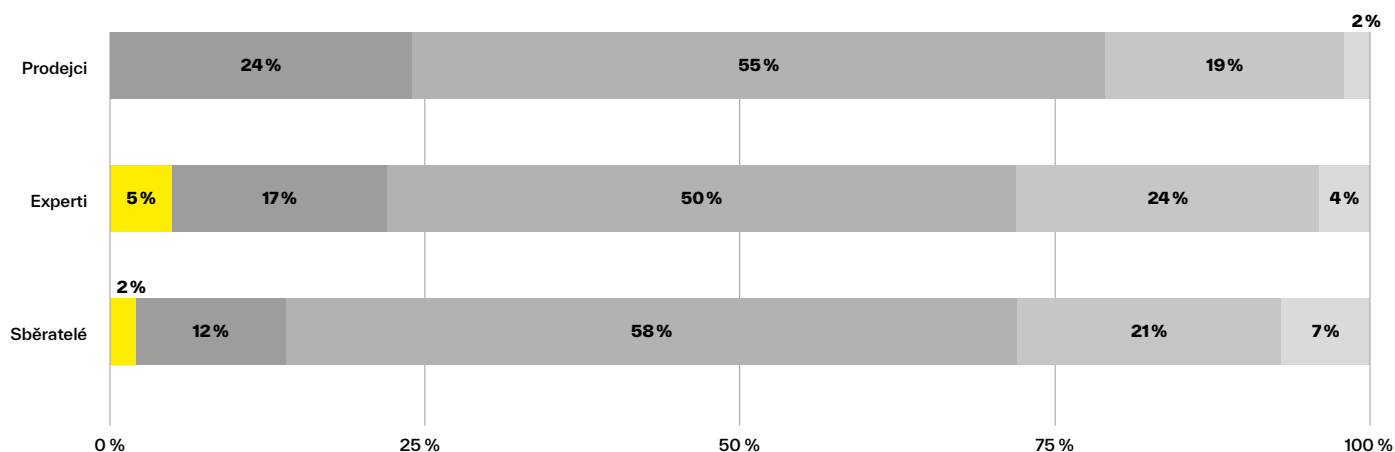
- Ano
- Ne, není důležité pořadí, ale samotné zařazení do žebříčku
- Ne, není důležité ani pořadí, ani zařazení do žebříčku

23. Do děl začínajících umělců má smysl investovat, protože jejich hodnota v budoucnu může vzrůst o mnoho procent.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

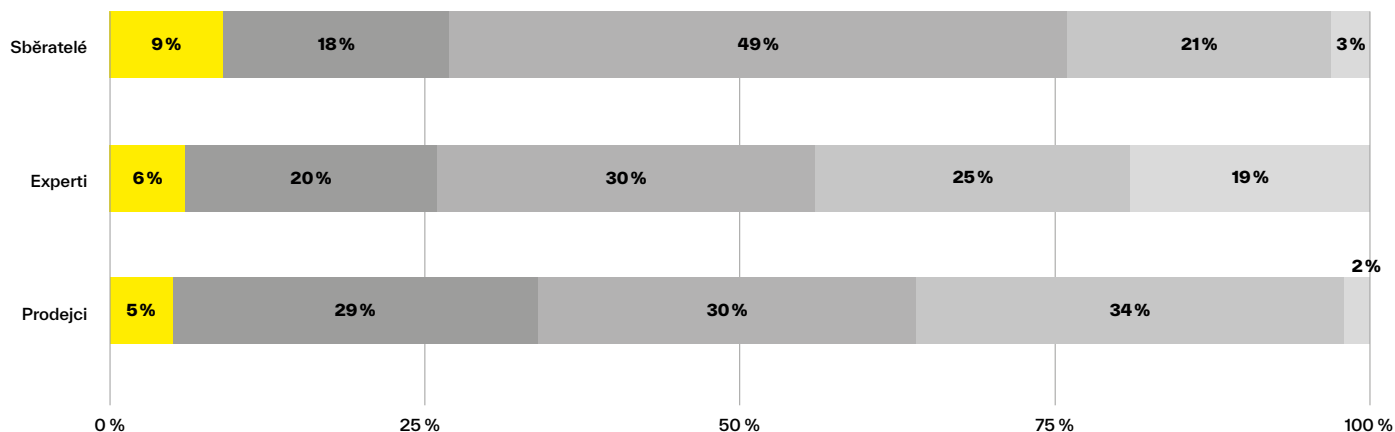

24. Současné umění by se mělo mnohem víc prodávat i na aukcích.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

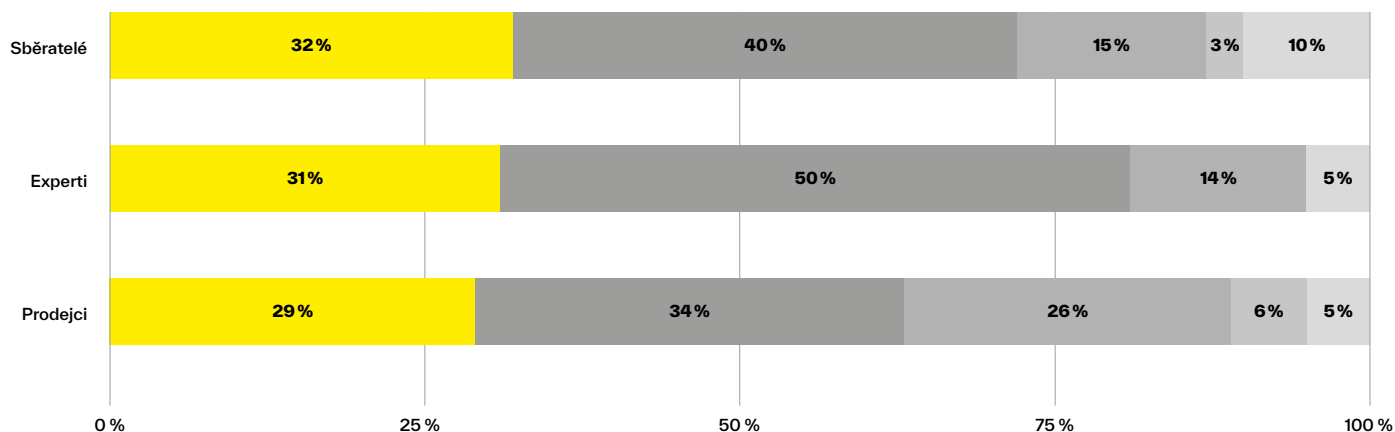
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

25. České umění v zahraniční konkurenci neobstojí.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Motivy při rozhodování o koupi umění

Mezi sběrateli a vlastníky i loni při výběru kupovaných děl hrála největší roli emocionální hodnota, kterou jim dílo přináší, jinými slovy, jak se jim dílo líbí. Respondenti průzkumu měli význam jednotlivých motivů pro rozhodování o nákupu ohodnotit známkou od 1 do 5, kdy známka 5 znamenala nejsilnější vliv. Emocionální hodnota získala u sběratelů průměrnou známku 4,23 a u vlastníků 4,54, což je podobná úroveň jako v loňském roce. Emocionální hodnota je dominantní bez ohledu na dobu, kterou se respondenti věnují sbírání umění, nebo na hodnotu jejich sbírek. Jedinou výjimkou jsou sběratelé, kteří mají v umění uloženo více než 100 milionů korun, u nichž je silnějším motivem to, jak dané dílo zapadá do jejich sbírky. Významnější než v jiných skupinách je u těchto sběratelů také motiv podpory konkrétního umělce.

Ostatní motivy, kromě emocionální hodnoty, získaly mezi sběrateli průměrnou známku lehce pod prostřední hodnotou 3, což znamená spíše jen průměrný vliv na rozhodování při koupi. Zajímavý je pohled na jednotlivé skupiny podle délky sbírání umění. U sběratelů-nováčků (1-3 roky) je druhým nejsilnějším motivem pro nákup umění podpora konkrétního umělce. Tento výsledek patrně vychází i z toho, kde tyto sběratelé umění kupují. Více než třetina z nich si chodí pro nová díla přímo do ateliérů umělců, to je nejvyšší podíl ze všech sledovaných skupin sběratelů podle doby sbírání.

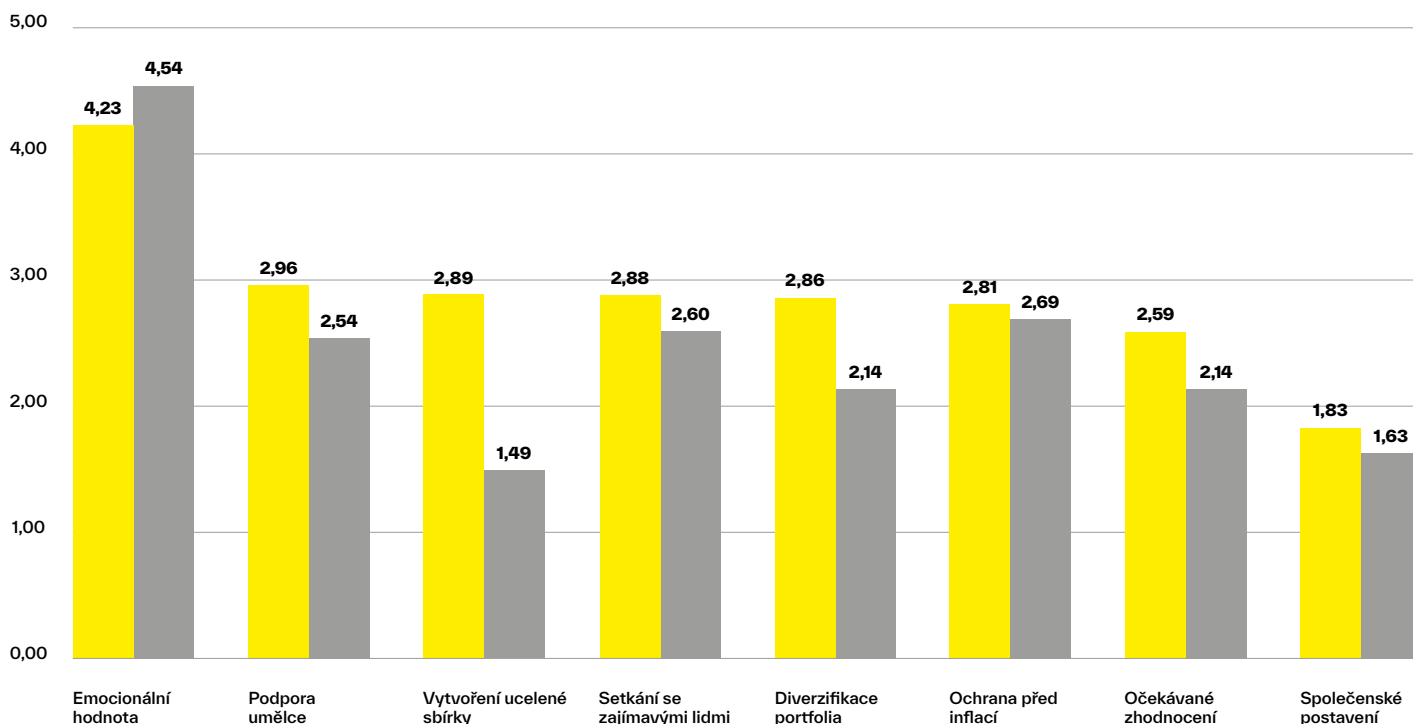
Mezi sběrateli, kteří se sbírání věnují od 3 do 5 let, se ukazuje jako silný finanční a investiční motiv pro výběr kupovaných děl. Průměrnou známku vyšší než 3 získaly v této skupině motivy diverzifikace portfolia a ochrana majetku před inflací či očekávané zhodnocení při budoucím prodeji.

Pro služebně mladší sběratele je také důležitá networkingová hodnota nákupu umění. Díky němu se totiž dostanou k zajímavým umělcům a dalším zajímavým lidem.

26. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2023 byly následující motivy?

(průměrná známka ze škály 1-5; 1 = nejméně, 5 = nejvíce)

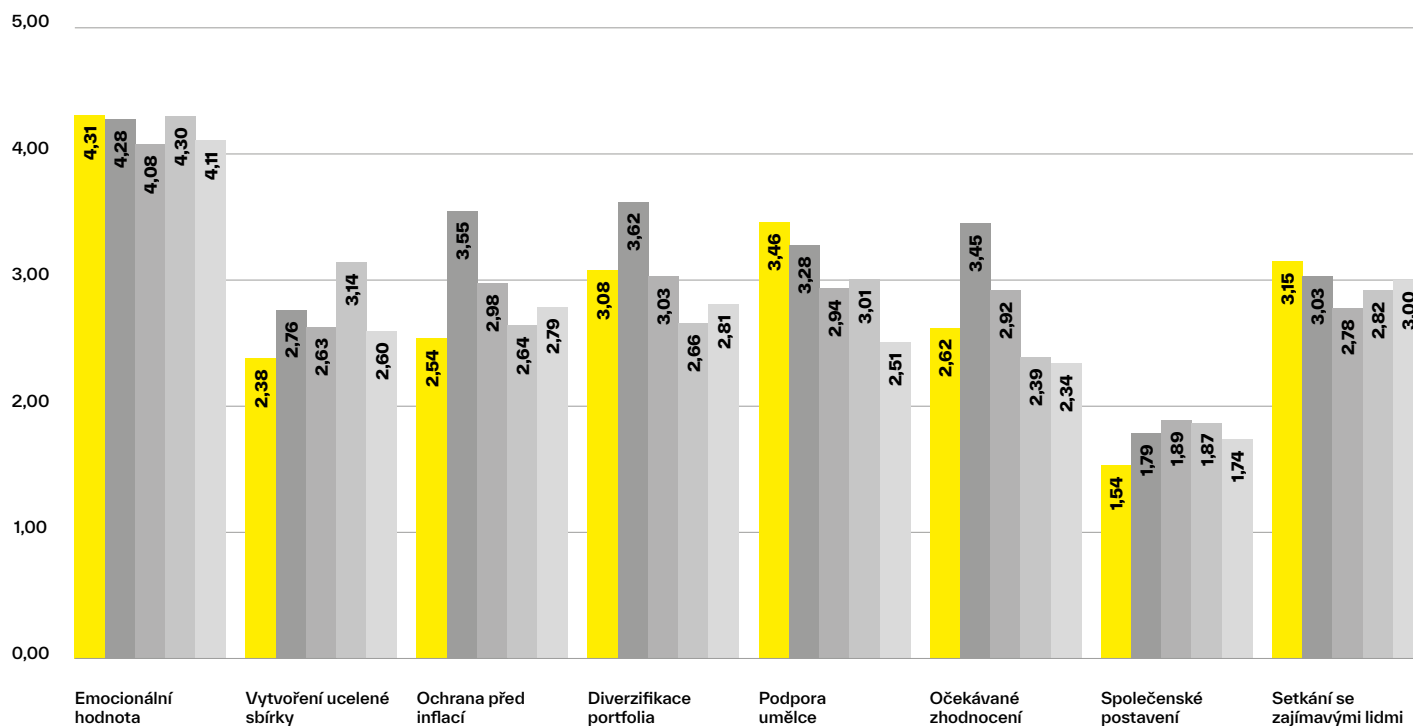
■ Sběratelé
■ Vlastníci

27. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2023 byly následující motivy?

(sběratelé podle doby sbírání umění, průměrná známka ze škály 1-5; 1 = nejméně, 5 = nejvíce)

- 1-3 roky
- 3-5 let
- 5-10 let
- > 10 let
- Navazují na sběratelskou tradici v rodině

Faktory, které ovlivňovaly nákupní rozhodnutí v roce 2023

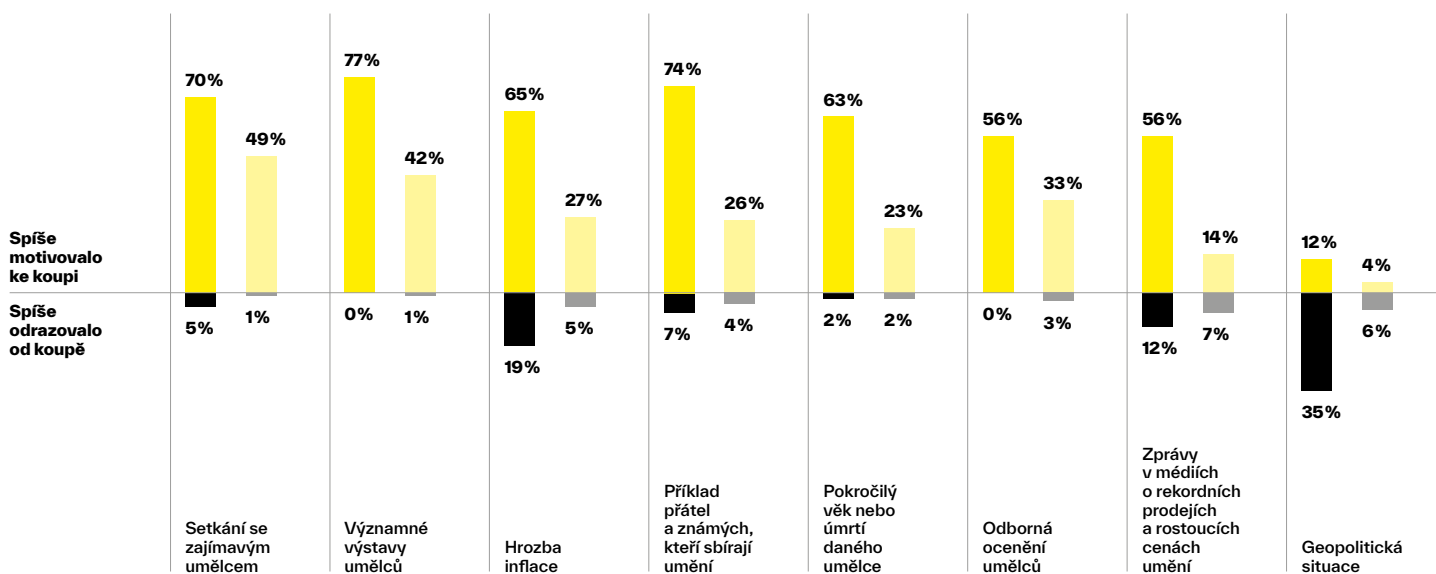
Nejsilnějšími faktory, které loni motivovaly sběratele k nákupu umění, byly jednoznačně setkání se zajímavými umělci a významné výstavy. Pro třetinu sběratelů byla významná také odborná ocenění umělců, aby se začali zabývat akvizicí jejich děl. Proti roku 2022 poněkud klesl význam inflace jako faktoru, který motivoval k nákupu umění. Důvodem bude velmi pravděpodobně postupná stabilizace tempa růstu spotřebitelských cen a jeho přibližování dlouhodobému cíli České národní banky. Nejvíce od nákupů umění sběratele odrazovaly informace z médií o rekordních prodejích a rostoucích cenách umění.

Stejně jako v loňském průzkumu se ukázal rozdíl ve vnímání motivačních faktorů obecně mezi sběrateli a klienty aukčních síní a galerií. Podle odpovědí galeristů jejich klienti sílu jednotlivých faktorů vnímali výrazně silněji než sběratelé obecně. Nejvíce klienty motivovaly ke koupi uměleckých děl významné výstavy umělců a příklad přátel a známých, kteří sbírají umění. Výrazný vliv na rozhodování mělo podle prodejců také setkání jejich klientů se zajímavým umělcem.

Stejně jako loni prodejci u svých klientů více vnímali obavy z vysoké inflace. Dvě třetiny prodejců uvedly, že jejich klienty hrozba inflace motivovala ke koupi uměleckého díla, podle pětiny prodejců naopak hrozba inflace od nákupu jejich klienty odrazovala. Nejsilnějším faktorem, který odrazoval klienty galerií od nákupu umění, byla podle prodejců geopolitická situace. Podobně silně v loňském průzkumu vnímali prodejci a jejich klienti vliv války na Ukrajině.

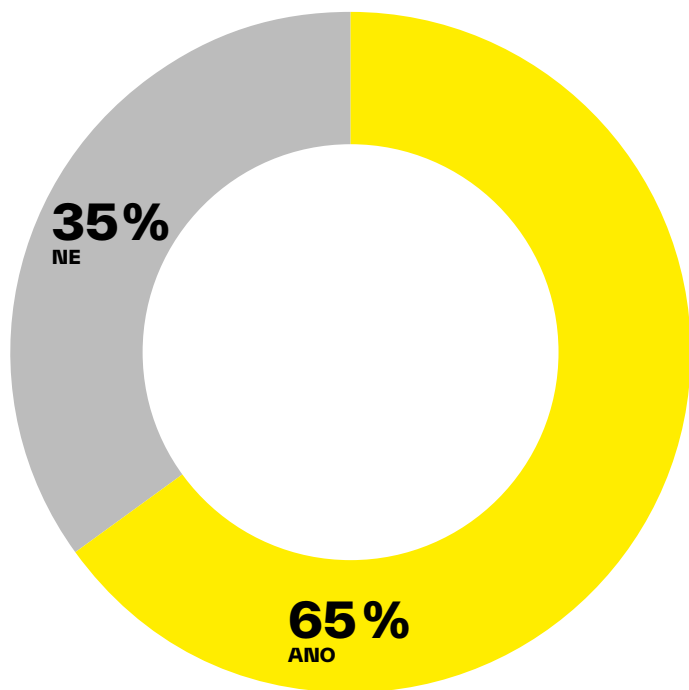
28. Jak vás / vaše klienty ohledně nákupu umění v roce 2023 ovlivnily následující faktory?

■ prodejci ■ sběratelé
vliv na rozhodování klientů

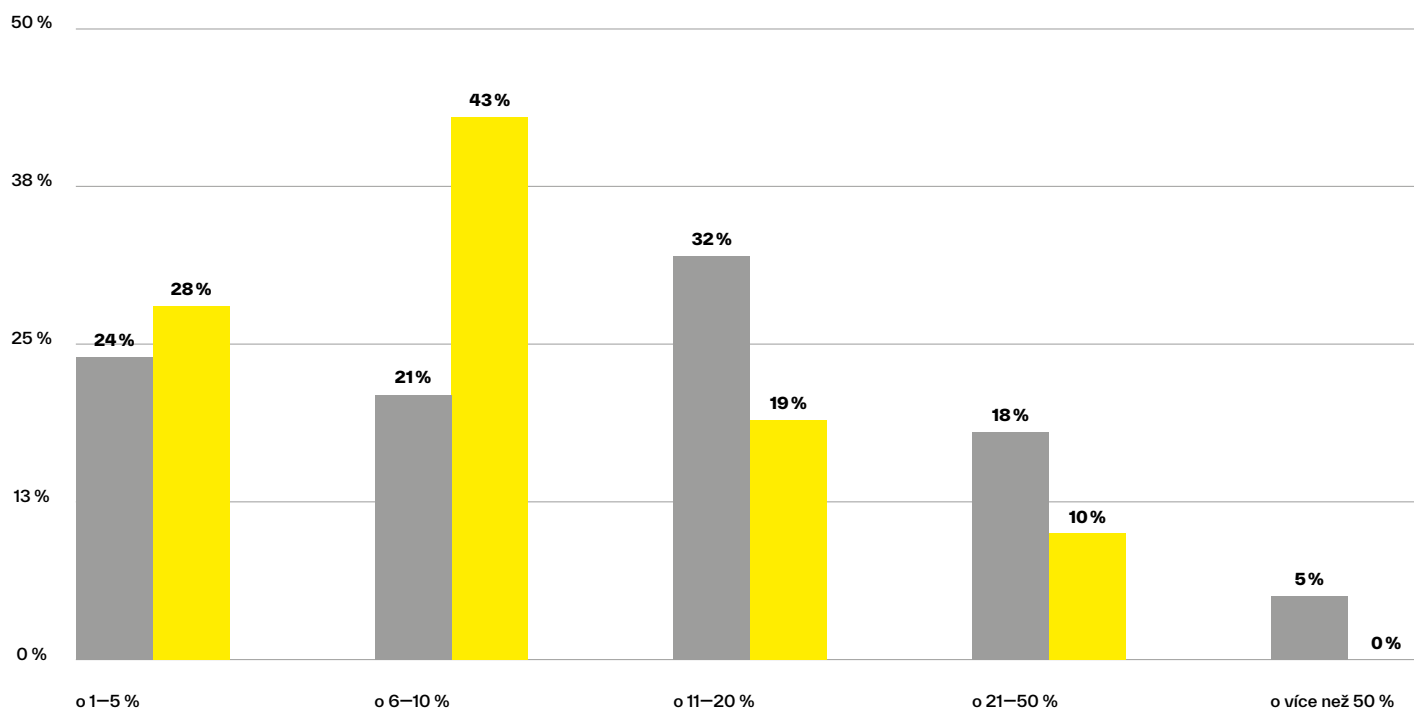
Noví sběratelé a kupci umění

29. Zaznamenali jste v roce 2023 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2022? (Prodejci)

30. Zaznamenali jste loni přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s předchozím rokem? (podíl odpovědí prodejců, kteří registrovali přírůstek klientů)

■ 2022
■ 2023

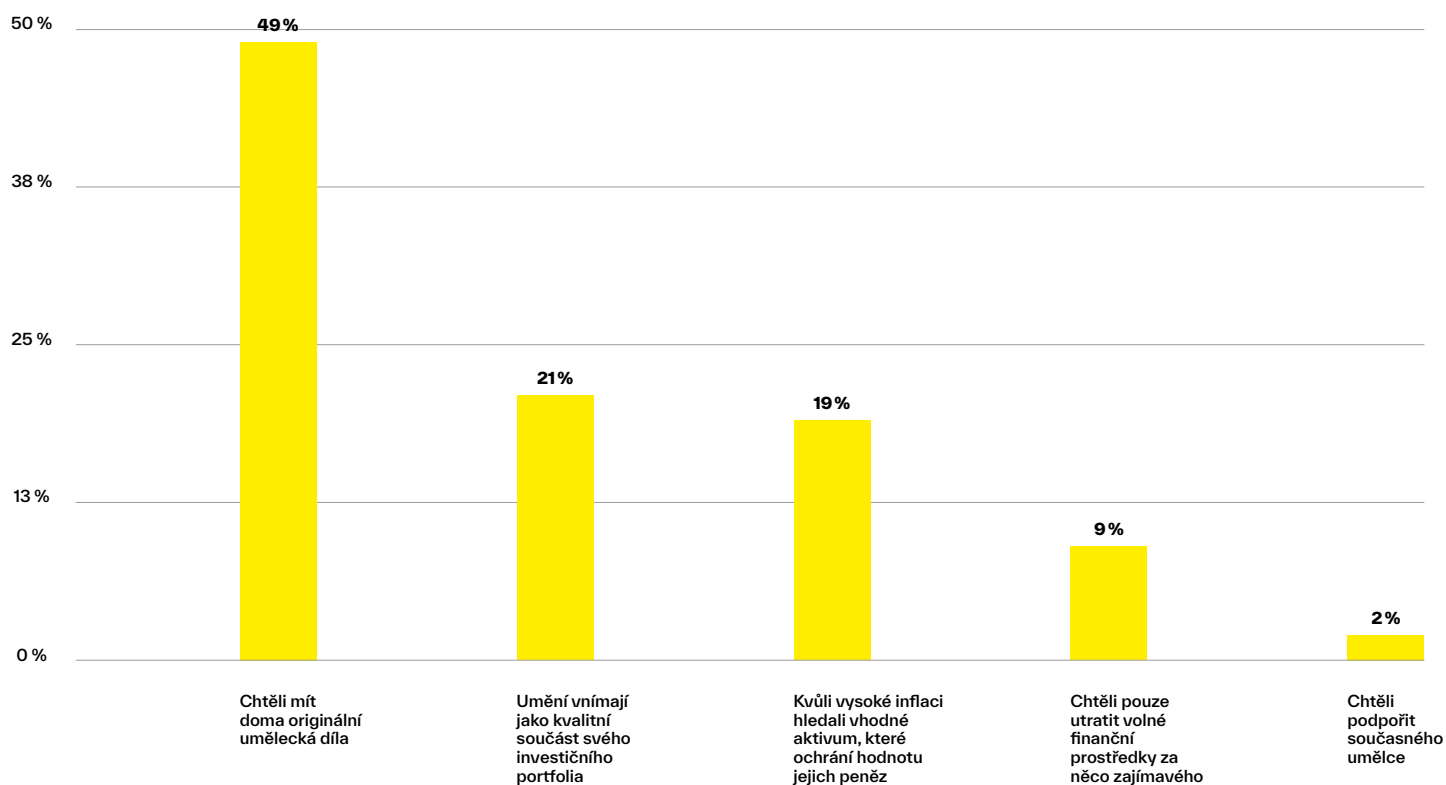
Fakt, že i loni pokračovala silná a stabilní poptávka po umění, jak zaznívalo v hodnocení loňského roku od aukčních síní, potvrzuje i letošní J&T Banka Art Report. Zatímco v roce 2022 zaznamenalo nárůst klientů 59 procent prodejců, loni to bylo 65 procent prodejců, kteří se zúčastnili průzkumu.

Meziročně se snížila jen míra nárůstu. Zatímco v roce 2022 zaznamenalo 55 procent prodejců nárůst klientů o více než 10 procent, letos 71 procent prodejců uvedlo, že se míra růstu klientů pohybovala do 10 procent. Více než dvě pětiny prodejců v průzkumu odpověděly, že meziročně se počet klientů zvýšil o 6 až 10 procent.

Také loni dominovala mezi novými klienty aukčních síní a galerií touha vlastnit originální umělecké dílo. Finanční a investiční motivy, které je přivedly do galerií a na aukce, zůstávaly až sekundární. Loni 21 procent prodejců uvedlo, že pro jejich klienty byla hlavním motivem pro nákup umění diverzifikace jejich investičního portfolia. S ústupem inflace klesla váha znehodnocení peněz kvůli růstu spotřebitelských cen jako motivu pro nákup uměleckého díla u nových klientů. Potvrzují to také průměrné známky u jednotlivých motivů pro nákup umění. Stejně jako v loňském průzkumu vede emocionální hodnota díla (průměrná známka 3,42), kterou následují finanční a investiční motivy, tedy ochrana peněz před inflací a diverzifikace portfolia.

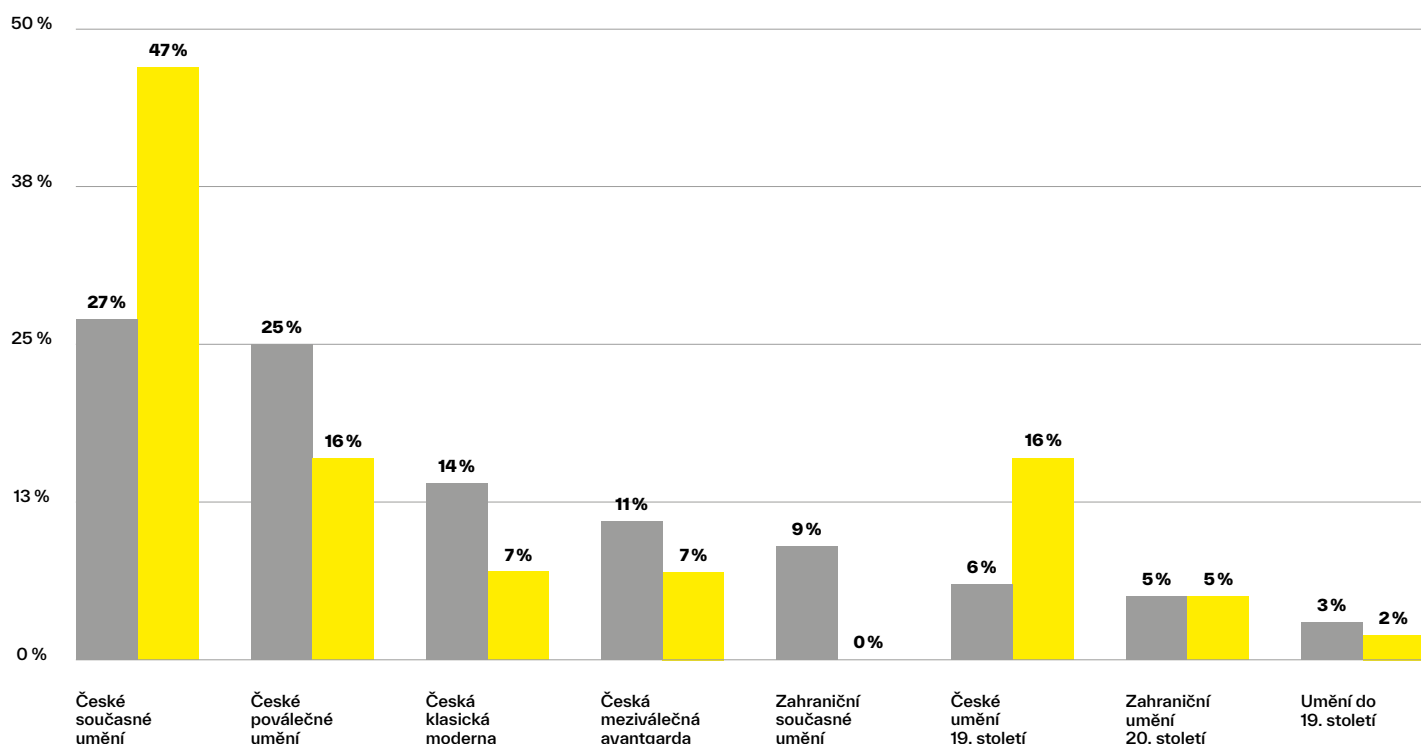
Loni se noví klienti zajímali především o české současné umění. Zatímco v roce 2022 se poohlíželi po nákupu děl současných autorů podle 27 procent prodejců, loni to bylo už podle 47 procent prodejců. Ve srovnání s rokem 2022 vyskočil zájem o české umění 19. století, a to na druhé místo mezi segmenty poptávanými novými klienty.

31. S jakou hlavní motivací pro koupi uměleckého díla k vám noví zákazníci / zájemci o nákup umění v roce 2023 přišli?
(Prodejci)

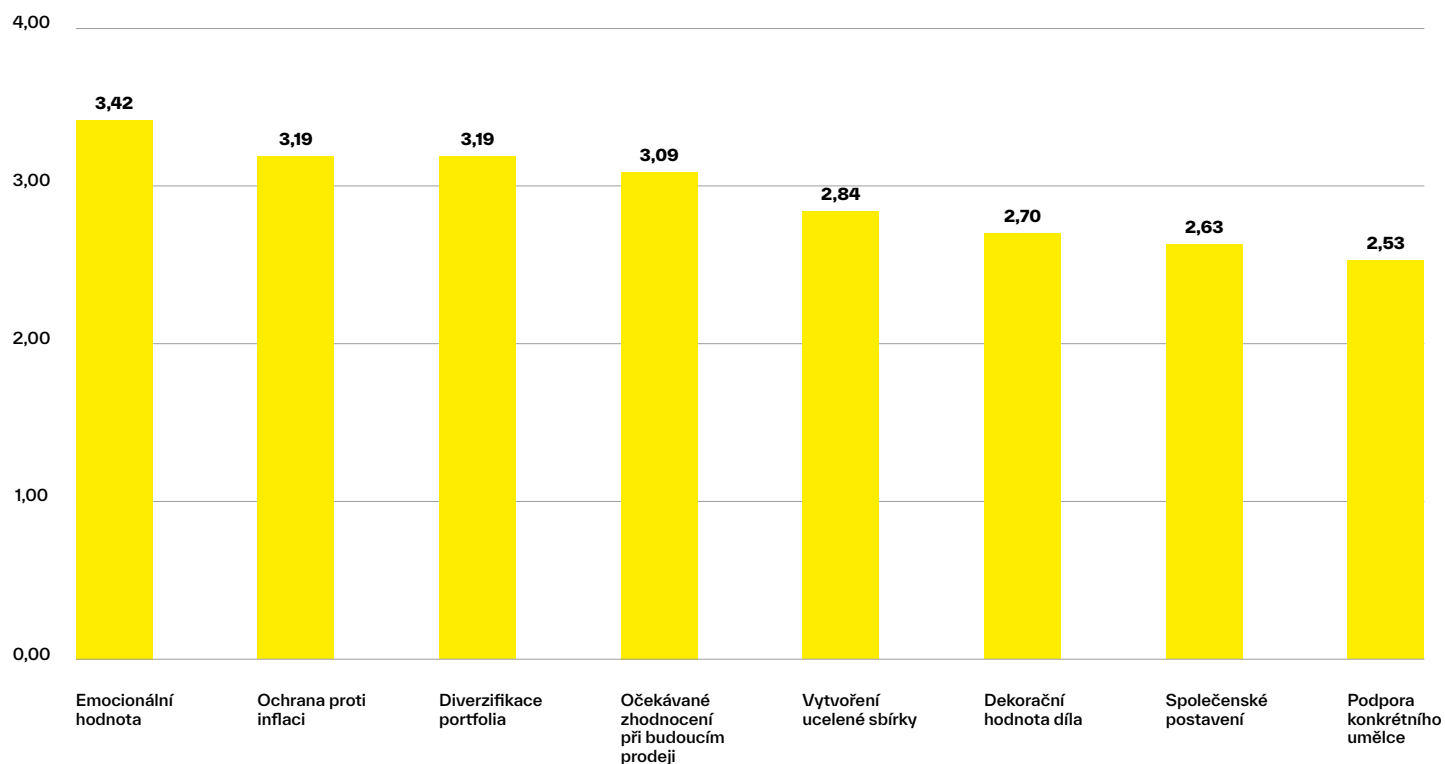
32. O jaký segment/období se noví zákazníci / zájemci o nákup uměleckého díla v roce 2022 a 2023 nejvíce zajímali?
(Prodejci)

■ 2022
■ 2023

33. Podle vašich zkušeností, jak důležité byly motivy vašich klientů pro nákup uměleckého díla v roce 2023?

(Prodejci; průměrná známka ze škály 1-5; 1 = nejméně, 5 = nejvíce)

Sběratelé a jejich sbírky

Nejčastěji mají čeští sběratelé, kteří se zúčastnili průzkumu, ve sbírce od deseti do padesáti uměleckých děl (46 % sběratelů). Více než čtvrtina sběratelů vlastní sbírku čítající přes stovku uměleckých děl. Na 38 procent sběratelů má v uměleckých dílech uloženo od milionu do deseti milionů korun. Hodnotu nižší než milion korun uvádí u svých sbírek 35 procent sběratelů.

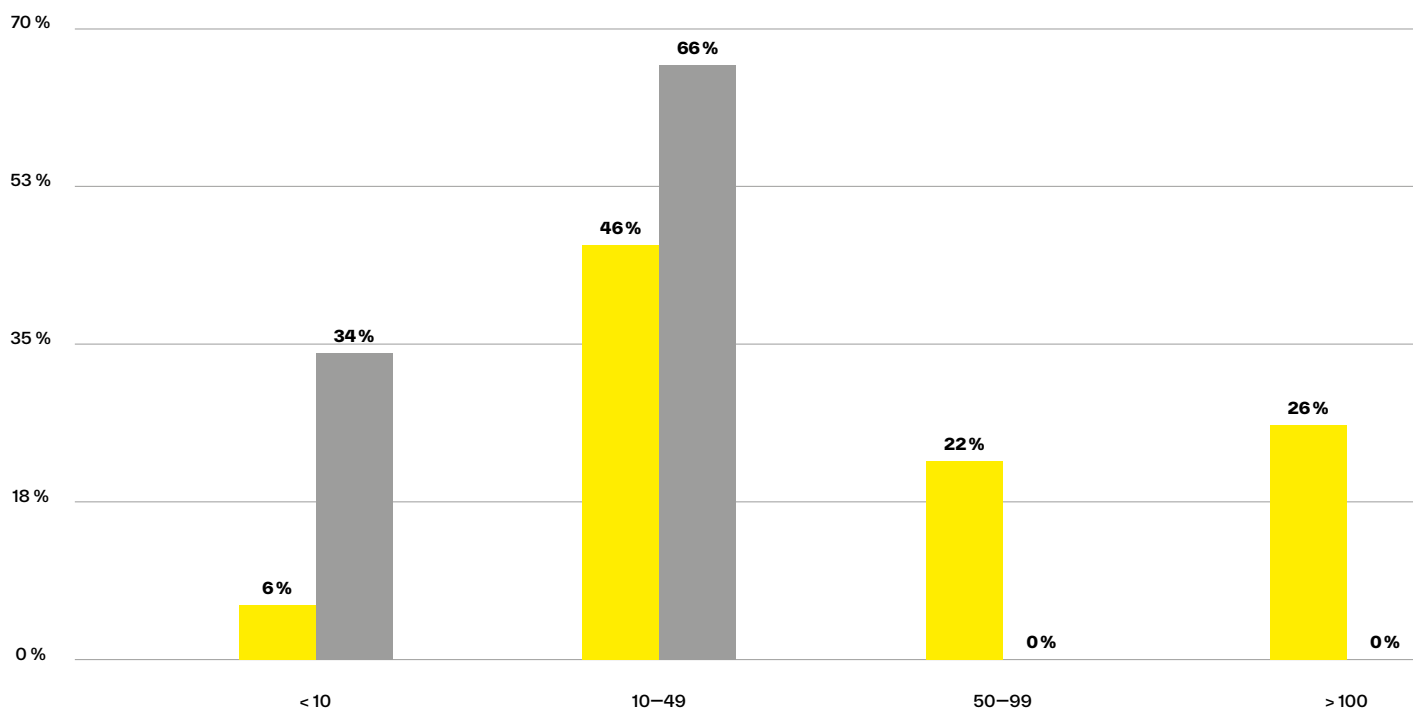
Čeští sběratelé zatím nepřišli na chuť některým zahraničním trendům, jako je programové vyhledávání děl ženských autorek nebo autorů, kteří se hlásí k některé z menšin. Sběratelé se poměrně jasně shodují (více než 80 %), že kvalita umění nezávisí ani na genderu, ani na identitě umělce.

Ve srovnání s loňským rokem se příliš neposunuly představy, co se svou sbírkou umění v budoucnu sběratelé udělají. Také letos nejvíce sběratelů (46 %) odpovědělo, že ji v případě smrti odkážou rodině. Třetina sběratelů zatím nepřemýšlí o tom, co se sbírkou v budoucnu udělá. Jen tři procenta sběratelů plánují, že pro sbírku vytvoří vlastní instituci, která ji bude spravovat a vystavovat.

Většina sběratelů je ochotna se o zážitek ze svých uměleckých děl podělit se širší veřejností, ani na tom se za rok nic nezměnilo. Na 43 procent sběratelů zapůjčuje svá díla na výstavy a 26 procent sbírku ukazuje zájemcům. Aktivním vystavováním mohou zvýšit hodnotu svých děl, ať už tím, že se dostanou na výstavy v renomovaných institucích, nebo prostě díky faktu, že jsou na očích a veřejnost i potenciální další sběratelé je vidí. Čtvrtina sběratelů si hlídá soukromí a nechce, aby se o jejich sbírce vědělo.

34. Kolik uměleckých děl aktuálně vlastníte?
(Sběratelé, vlastníci)

■ Sběratelé
■ Vlastníci

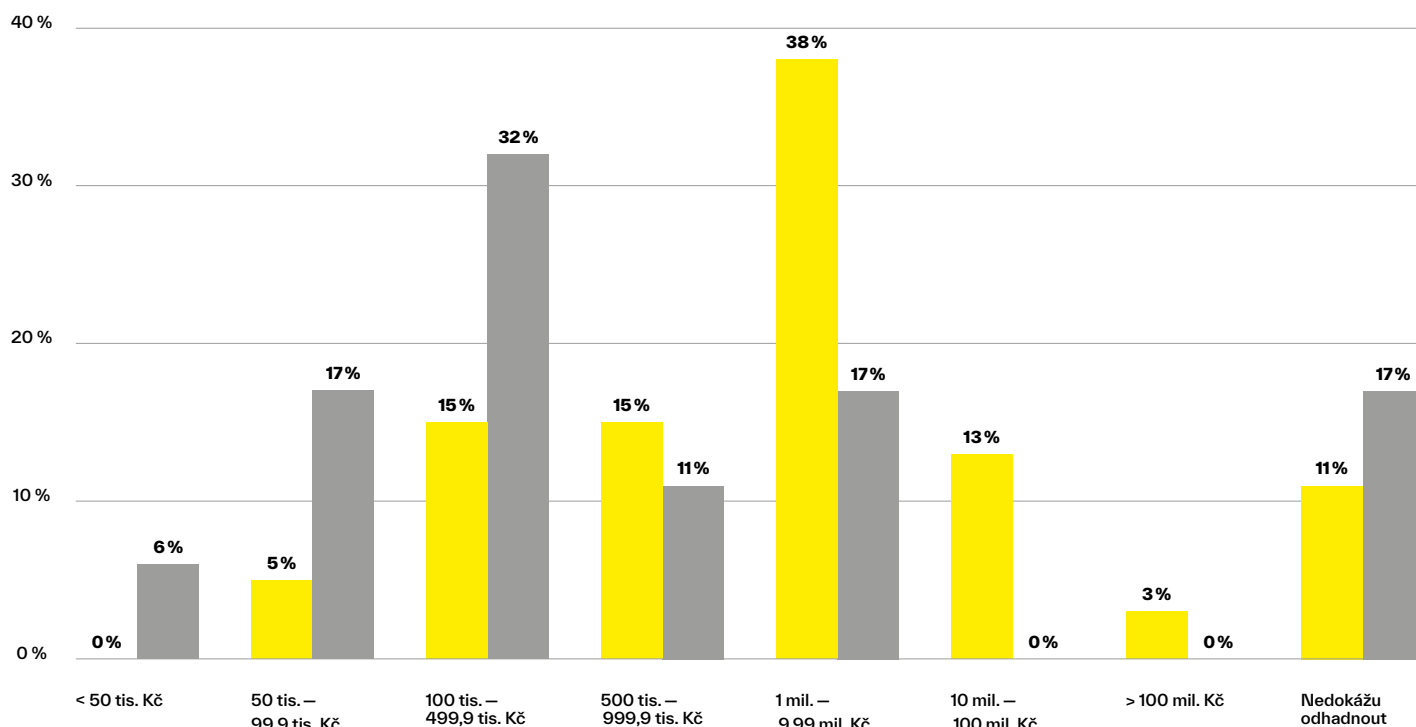

35. Kolik finančních prostředků máte uloženo v uměleckých dílech?

(Sběratelé; při svém odhadu vezměte v potaz aktuální odhadovanou hodnotu děl)

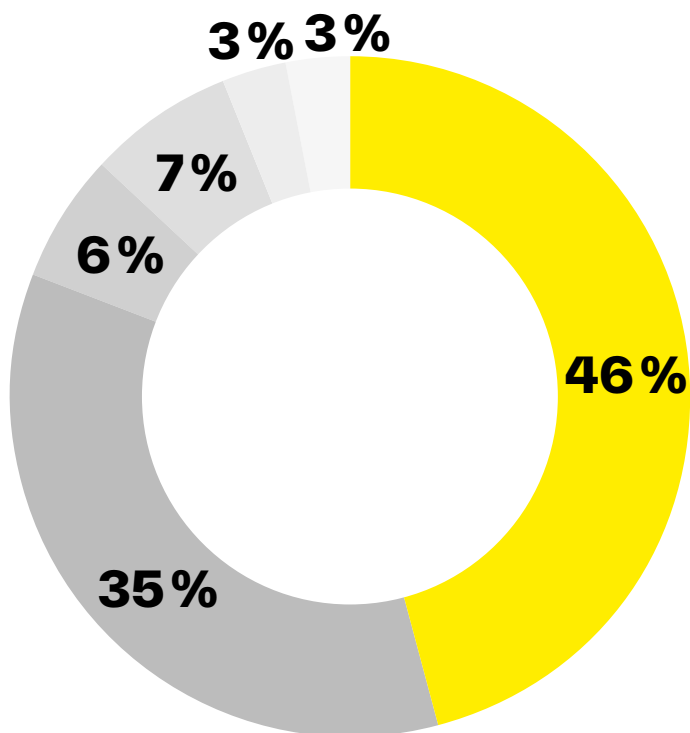
■ Sběratelé
■ Vlastníci

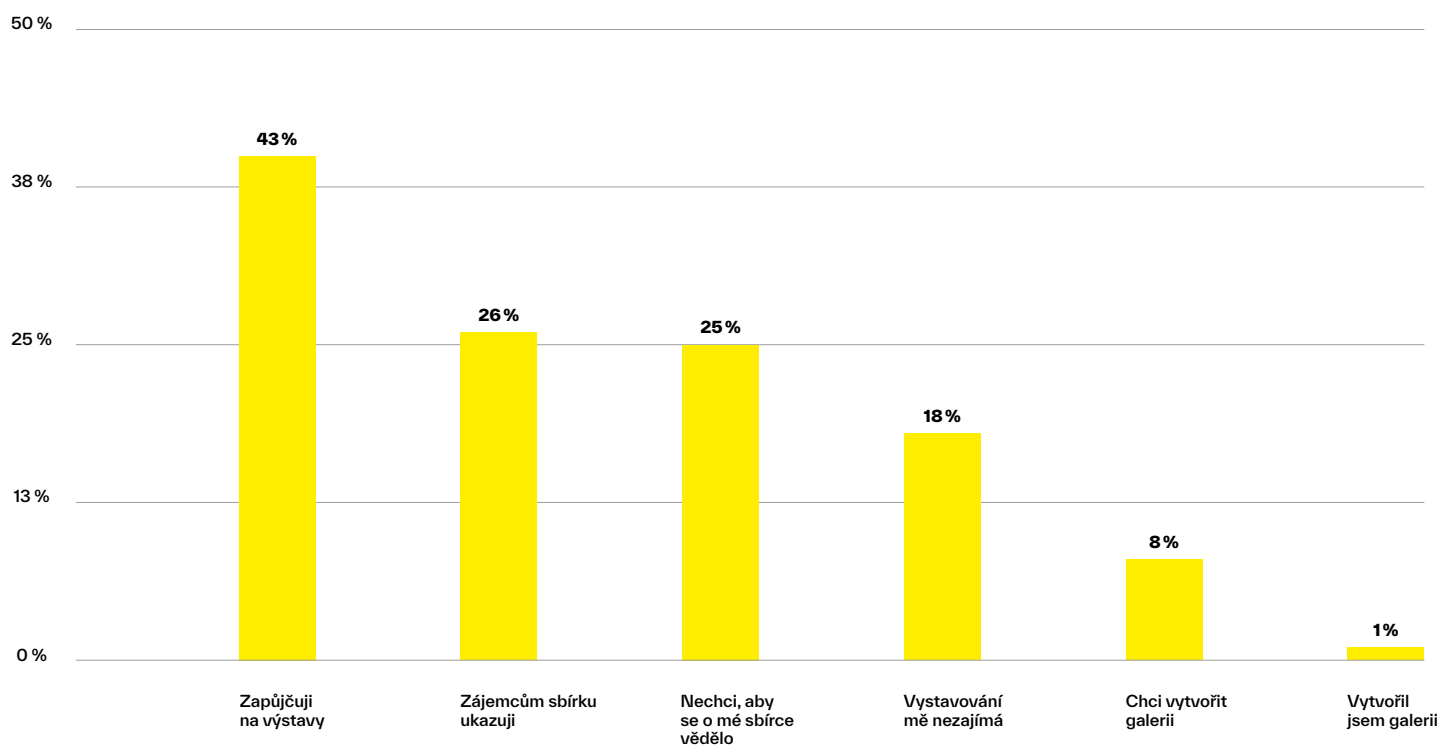
36. Uvažujete nad tím, jak se svou sbírkou naložíte v budoucnu?

(Sběratelé)

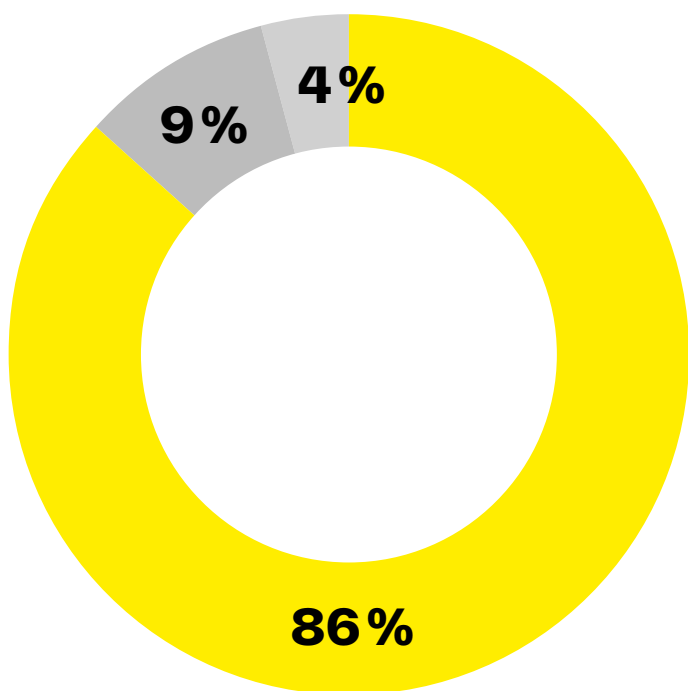
■ Sbírkou odkážu rodině
■ Zatím nad tím neuvažuji
■ Sbírkou postupně rozprodám, rodině odkážu finanční prostředky
■ Uvažuji nad tím jinak
■ Pro sbírku připravím vlastní instituci
■ Sbírkou věnuji nějaké instituci

37. Jak se stavíte k možnostem, aby díla z vaší sbírky viděla také veřejnost?
(Sběratelé)

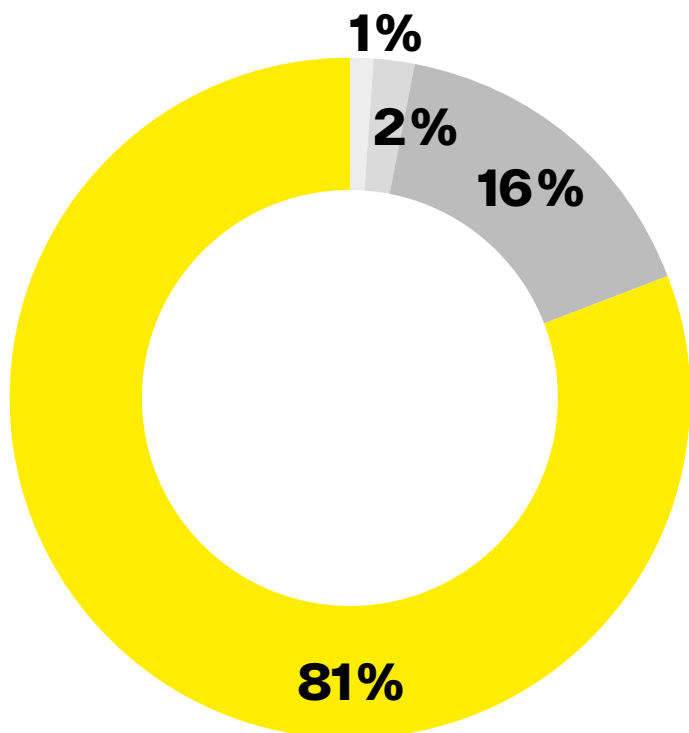
38. Vybíráte si umělecké dílo podle toho, zda ho vytvořil muž, nebo žena?
(Sběratelé a vlastníci)

- Ne, kvalita umění nezávisí na genderu
- Ne, nesnažím se vytvořit specializovanou genderově orientovanou sbírku
- Ano, sbírám především díla umělců mužů
- Ano, sbírám především díla umělkyní (0 %)
- Ano, nakupuji cíleně také díla umělkyní, protože v nich vidím větší investiční potenciál (0 %)

39a. Vybíráte si umělecké dílo podle příslušnosti autora k nějaké menšině (národnostní, rasové, společenské, art brut atd.)?
(Sběratelé a vlastníci)

- Ne, kvalita umění nezávisí na identitě umělce
- Ne, nesnažím se vytvořit tímto směrem orientovanou sbírku
- Ano, snažím se vytvořit sbírku specificky orientovanou na autory příslušející k nějakým menšinám
- Ano, myslím, že někteří z umělců jsou z těchto důvodů neprávem přehlíženi a vidím v nich potenciál

Umění jako investice

Ceny umění na aukcích i loni rostly. Silná poptávka po umění loni poháněla růst cen zejména ve středním segmentu mezi 110 a 600 tisíci korunami. Meziročně průměrná cena těchto děl vzrostla o 5,4 procenta. U pěti procent nejdražších děl, jejichž hodnota začínala na 600 tisících korunách, se projevily meziročně výrazně nižší ceny nejdražších obrazů. V průměru se cena v tomto segmentu zvedla o necelé procento.

Z jednotlivých segmentů trhu je největší cenovou dynamiku vidět u poválečného umění. V průměru se ceny děl poválečných autorů za posledních deset let ztrojnásobily, což odpovídá ročnímu průměrnému růstu o necelých 12 procent. Ceny meziválečného umění si udržují v průměru růst o 9 procent ročně.

Při pohledu na uplynulých deset let platí, že umění dokáže i jako konzervativní investice v průměru přinášet slušný výnos. Průměrné ceny ve středním i vyšším cenovém segmentu rostly ročním tempem mezi 6 a 9 procenty. Na desetiletém horizontu tak umění dokázalo porazit inflaci, a to i navzdory dvouleté dvouciferné inflační bublině. V reálném vyjádření ceny umění s investičním potenciálem od roku 2014 rostly o 2 až 4 procenta za rok.

Podle řady sběratelů jsou už ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu přemrštěné a umění takovou hodnotu nemá. Tento názor sdílí 48 procent sběratelů, nesouhlasí s ním 40 procent sběratelů. Mezi experty je tento poměr obrácený. S přemrštěností cen nejdražších děl nesouhlasí 49 procent expertů, 39 procent expertů je opačného názoru. Prodejci si v nadpoloviční většině myslí, že ceny nejdražších děl přemrštěné nejsou.

Zatímco v loňském průzkumu sběratelé uváděli, že nejvyšší zhodnocení v příštích pěti letech očekávají od poválečného umění, letos už věří stejně poválečnému a současnému umění. Podobně to vidí také prodejci umění. Experti předpovídají nejvyšší zhodnocení současnému umění. České meziválečné umění má potenciál nejvyššího zhodnocení podle více než deseti procent sběratelů. Zajímavé je, že prodejci více věří meziválečné avantgardě než klasické moderně. Hodnota děl z období moderny poroste jen podle 2 procent prodejců.

Z jednotlivých médií a technik sběratelé, prodejci i experti věří nejvíce malbě. Kolem 10 procent expertů ale očekává nejvyšší zhodnocení v příštích pěti letech od nových médií či designových předmětů. Designovým předmětům věří také 12 procent prodejců. Při obecnějším pohledu na investice do umění letos vzrostl podíl sběratelů, kteří tvrdí, že jde o pořád stejnou příležitost jako před 5 lety. Ve srovnání s loňským průzkumem klesl podíl sběratelů, kteří tvrdí, že investice do umění jsou atraktivnější než před 5 lety (ze 48 % v roce 2023 na 37 % v roce 2024). Mezi prodejci převládá větší optimismus. Za atraktivnější než před pěti lety považuje investice do umění 44 procent respondentů z řad galeristů a aukčních síní. Meziročně se ale i mezi prodejci zvýšil podíl těch, kteří už hodnotí atraktivitu umění jako investice stejně jako před pěti lety.

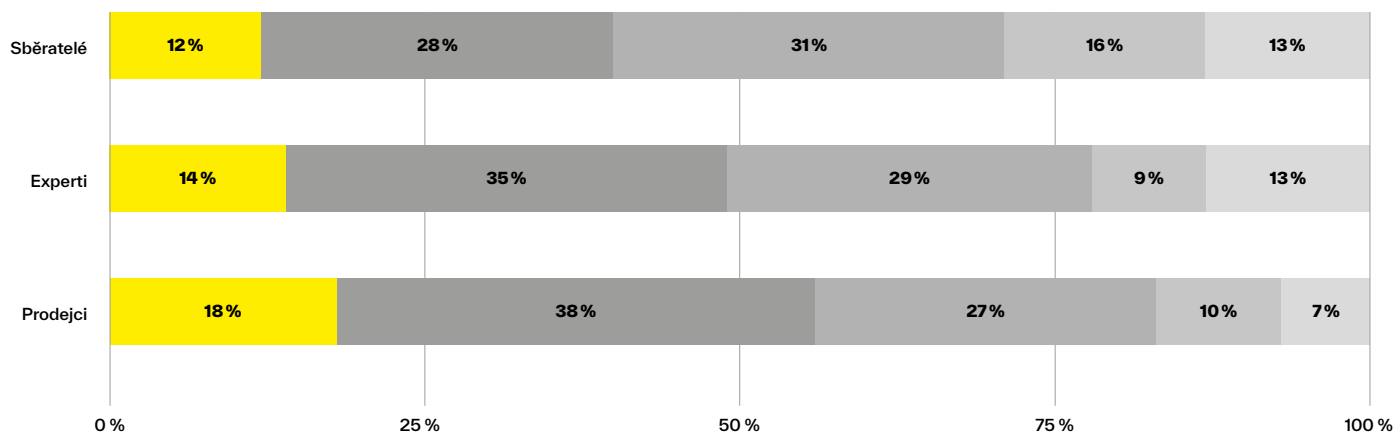
I na českém trhu se investorům nabízí několik nástrojů, jak mohou participovat na cenovém vývoji na trhu s uměním. Jedním z nich jsou investiční fondy, jejichž rodinu loni rozšířil fond Collectiv Art. Pro sběratele v průzkumu ovšem taková forma nákupu umění není příliš atraktivní. Přes 40 procent sběratelů, podobně jako v loňském průzkumu, tvrdí, že by do investičního fondu prostředky neuložilo, protože do umění se má investovat přímo nákupem uměleckých děl. Pětina sběratelů těmto investičním fondům nedůvěřuje. O investici do fondu by uvažovalo 13 procent sběratelů, kdyby o nějakém takovém fondu věděli. Mezi prodejci letos převládala odpověď, že s takovými fondy nemají zkušenost, a proto je klientům nemohou doporučit. Za standardní investiční nástroje fondy označila pětina prodejců.

Podobně skepticky jako k fondům se čeští sběratelé vyjadřují také k druhé možné formě kolektivní investice do umění – do frakčního vlastnictví, kdy prostřednictvím cenného papíru se investor stává spolujatelem uměleckého díla. Stejně jako v loňském průzkumu nadpoloviční většina sběratelů uvedla, že chce investovat vždy jen do celého díla, které bude jen jejich. Proto metodu frakčního investování nevyhledávají. Jen 7 procent sběratelů uvedlo, že kdyby o takové možnosti věděli, tak by o takové investici uvažovali.

Stejně jako v dalších oborech lidské činnosti se i v oblasti umění začíná více mluvit o dopadech používání umělé inteligence. Zejména generativní umělá inteligence dokáže vytvořit výtvary, které lze zaměnit za umělecké dílo. Z investičního pohledu by nadprodukce děl díky umělé inteligenci mohla celkově snížit hodnotu umění jako investičního aktiva. Nicméně sběratelé, experti i prodejci zatím většinou věří, že lidskou tvořivost a talent umělá inteligence ohrozit nemůže. Myslí si to 63 procent sběratelů, 61 procent expertů a 56 procent prodejců. Ve všech třech skupinách ovšem existuje také podíl skeptiků, kteří si myslí, že umělá inteligence může ohrozit i umělecký svět (23 % sběratelů, 31 % expertů a 28 % prodejců).

39b. Ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu už jsou za přijatelnou hranicí, takovou hodnotu umění nemá.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

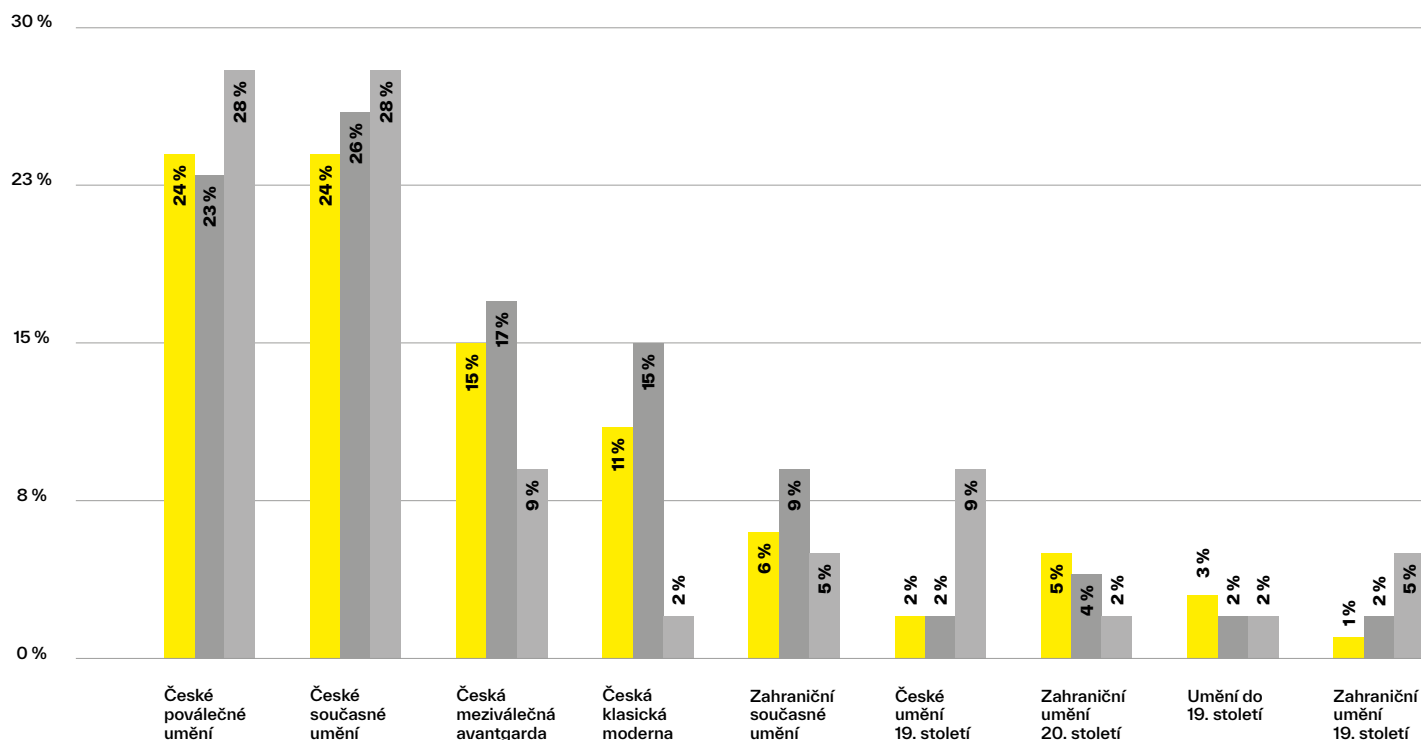
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

40. U uměleckých děl ze kterého období očekáváte největší zhodnocení v příštích pěti letech / jsou na vzestupu a má smysl do nich investovat?

(Sběratelé, experti, prodejci)

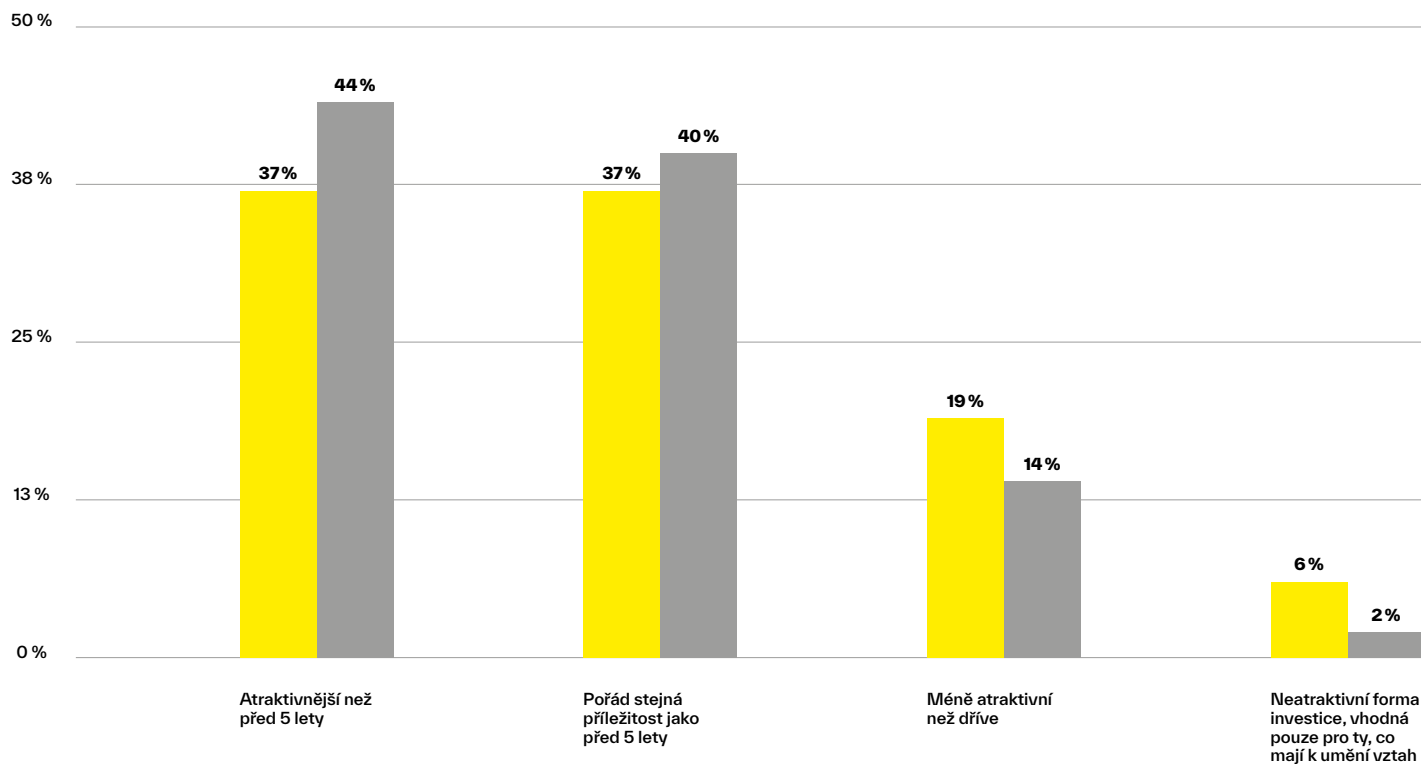
■ Sběratelé
■ Experti
■ Prodejci

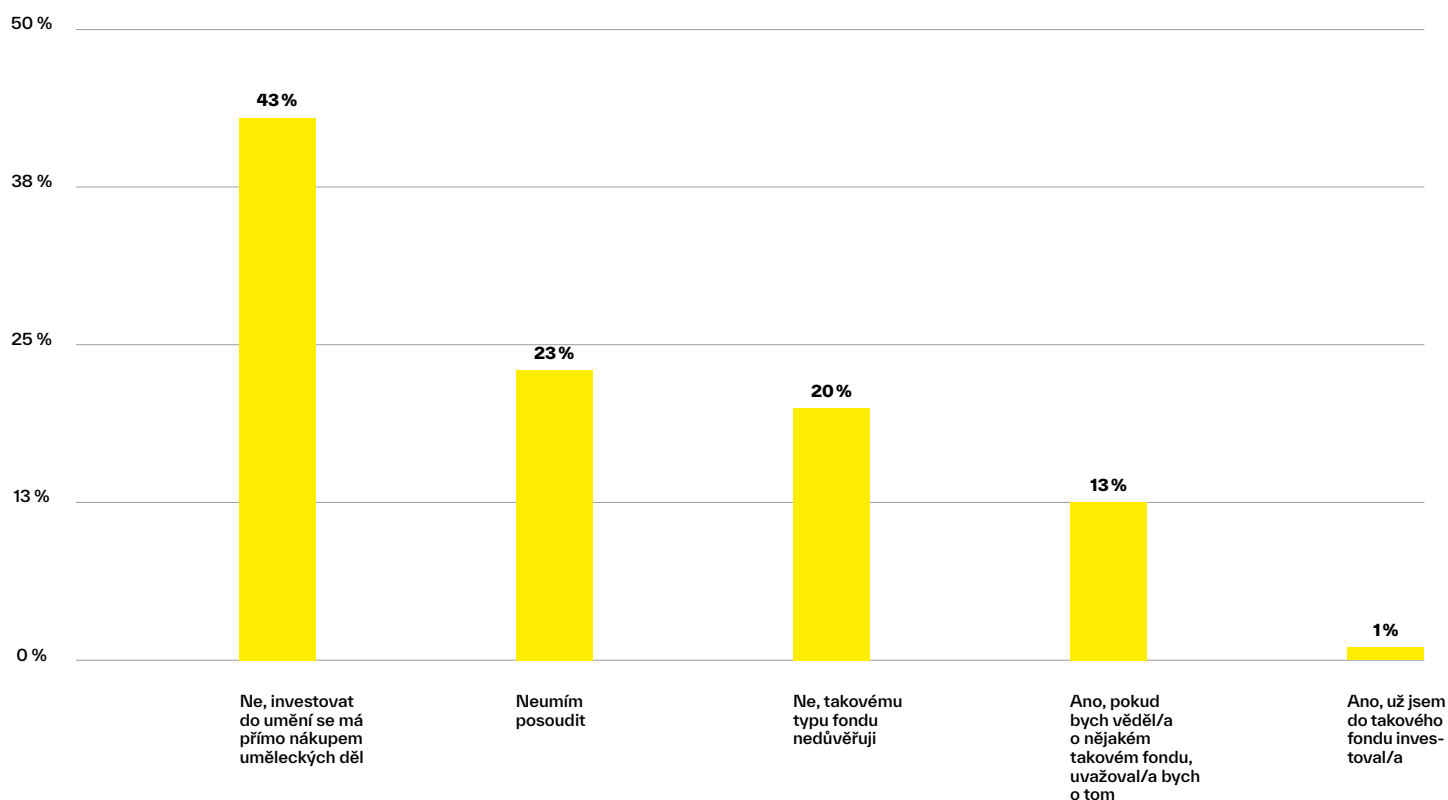
41. Podle vás je teď investice do umění...

(Sběratelé, prodejci)

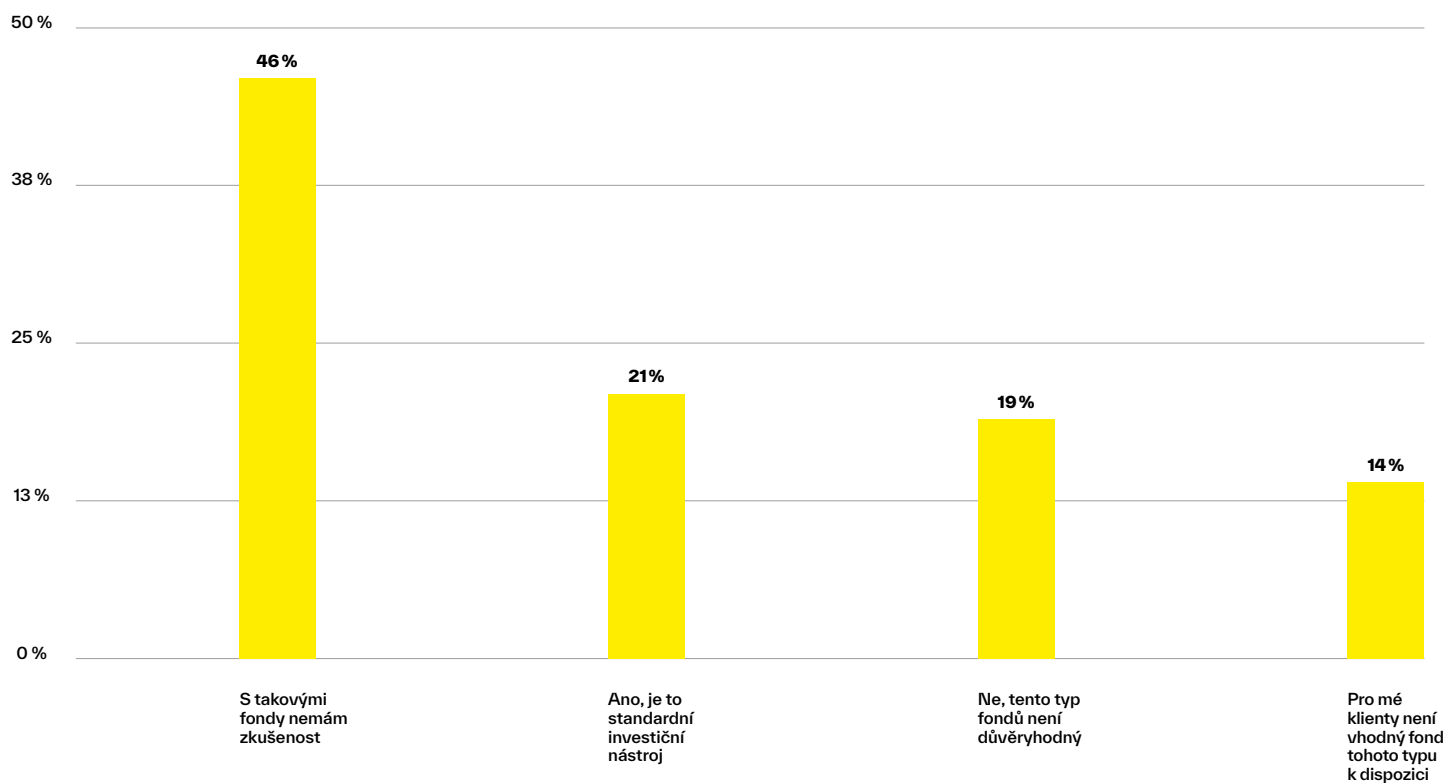
■ Sběratelé
■ Prodejci

42. Vložili byste volné finanční prostředky do investičního fondu, jehož portfolio tvoří umělecká díla?
(Sběratelé)

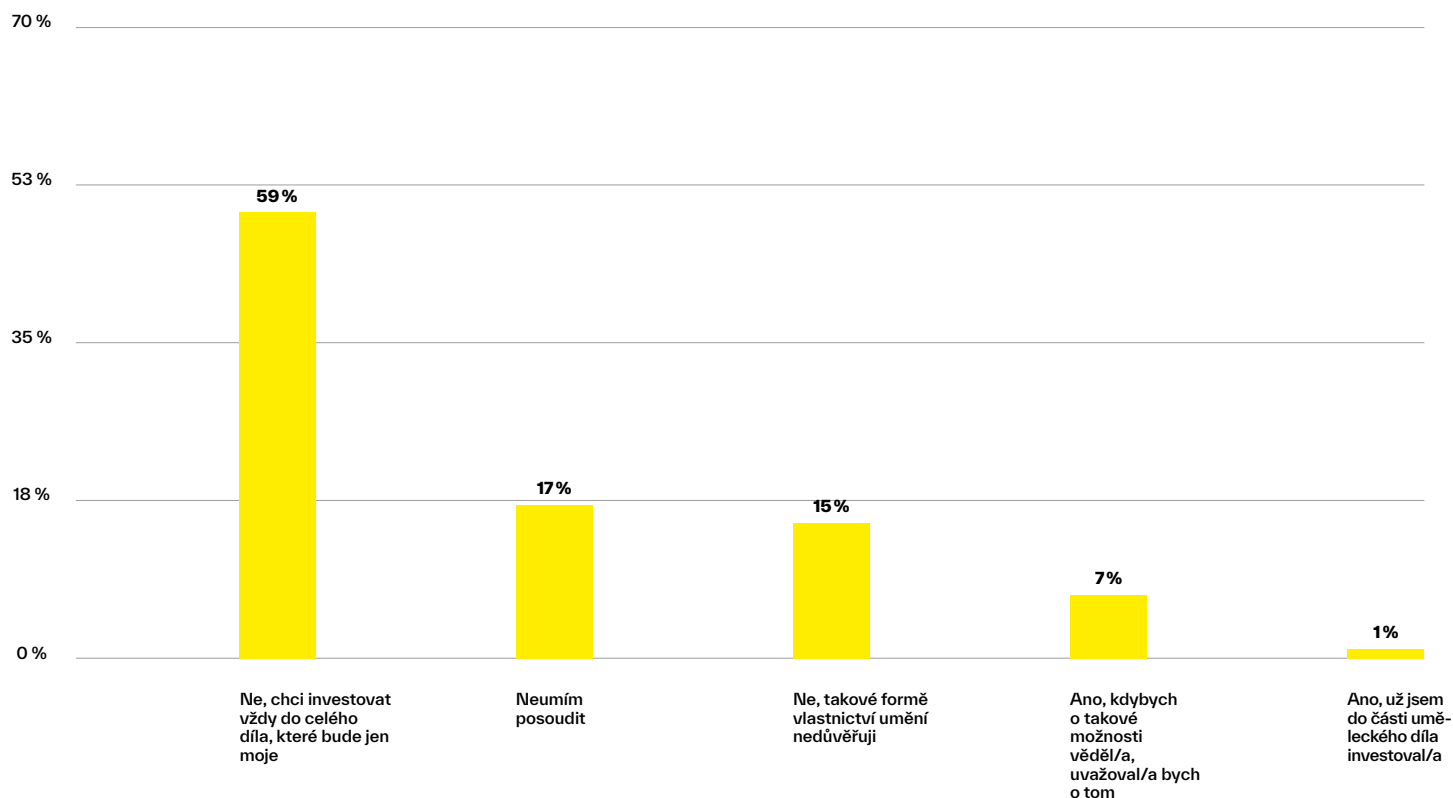

43. Doporučovali byste investici do investičních fondů založených na investicích do umění?
(Prodejci)

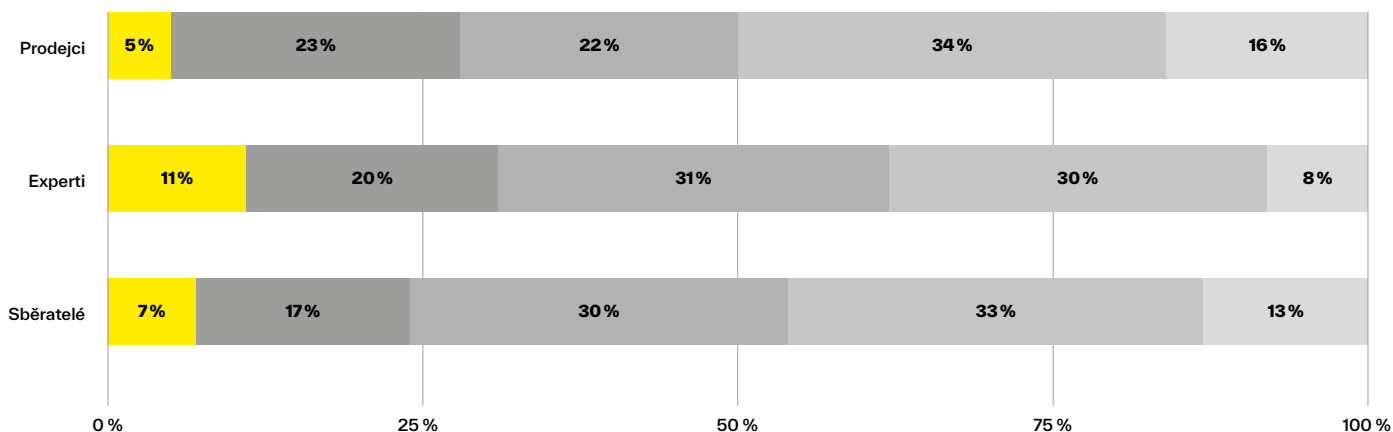

44. V současné době je možné investovat i do části uměleckého díla. Investovali byste do umění tímto způsobem?
(Sběratelé)

45. Umělá inteligence nemůže ohrozit výtvarné umění, protože nikdy nenahradí jedinečnost lidského talentu.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Falza jako hrozba trhu s uměním

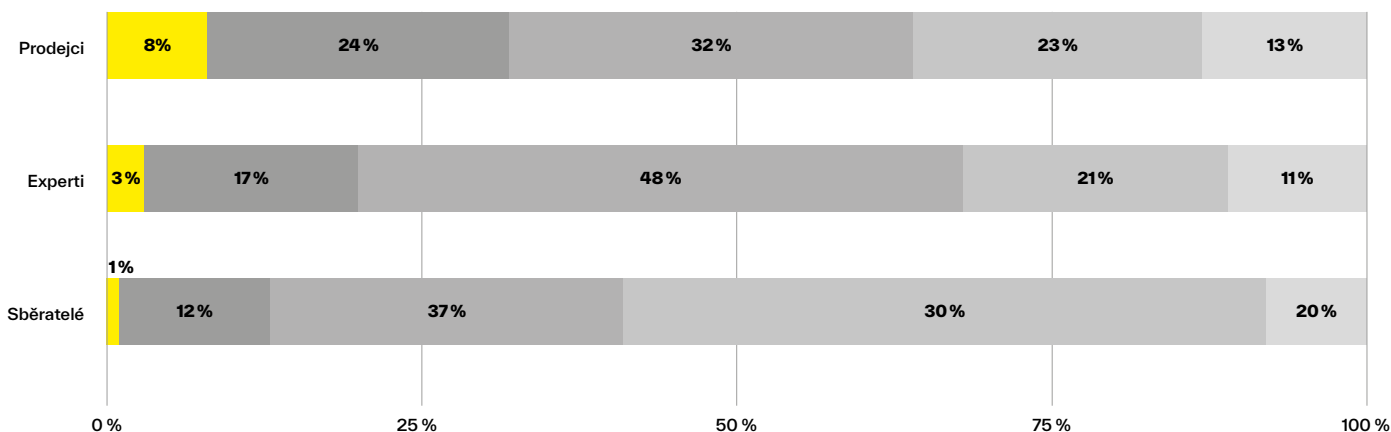
Sběratelé, experti i prodejci se už tři roky za sebou shodují, že největším úskalím transparentnosti českého trhu s uměním je přítomnost falz na trhu. Na škále od 1 do 5, kdy 5 znamená největší úskalí trhu, dostala přítomnost falz průměrnou známku od 3,84 do 4,02. Když se měli respondenti průzkumu vyjádřit k výroku, že český trh je plný falz výrazných autorů 20. století, souhlasilo s ním 67 procent sběratelů, 69 procent expertů a 55 procent prodejců.

Sběratelé a experti jako druhý nejvýznamnější problém trhu považují nejasnou provenienci děl na trhu, což poměrně úzce souvisí s obavou z nákupu falz. Podle expertů fungování trhu také výrazně komplikuje nejasná tvorba cen či neveřejné dohody a utajené nebo jinak netransparentní provize. Prodejci vidí větší problém v nedostatečném napojení českého trhu na zahraniční trh a v nedostatku odborníků. Nedostatek odborníků vyzdvihují jako zásadní problém také sběratelé, jejichž sbírky mají hodnotu více než 100 milionů korun.

Zvýšit transparentnost trhu by podle sběratelů a expertů nejvíce pomohl větší rozvoj technologií v prostředí uměleckého trhu. Může jít například o nejrůznější digitální nástroje či databáze, které dokážou ověřit provenienci díla či jeho prodejní historii. Podobně účinným nástrojem by podle sběratelů, expertů i obchodníků byl lepší přístup k datům a statistikám. Ty na českém trhu publikuje díky nejrozsáhlejší databázi aukčních výsledků odborný portál Artplus.cz, který každý rok vydává Ročenku trhu s uměním. Zvýšit transparentnost by podle sběratelů a expertů pomohlo také zveřejňování cen děl současných umělců ze strany prodejních galerií. Tato trojice opatření se za poslední dva roky nezměnila. Všechny skupiny respondentů se shodují, že pozitivní vliv na trh by měla také častější spolupráce galeristů s umělci nebo větší mediální diskuse o trhu s uměním.

46. Český trh je plný falz výrazných autorů 20. století, například Zrzavého nebo Filly.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

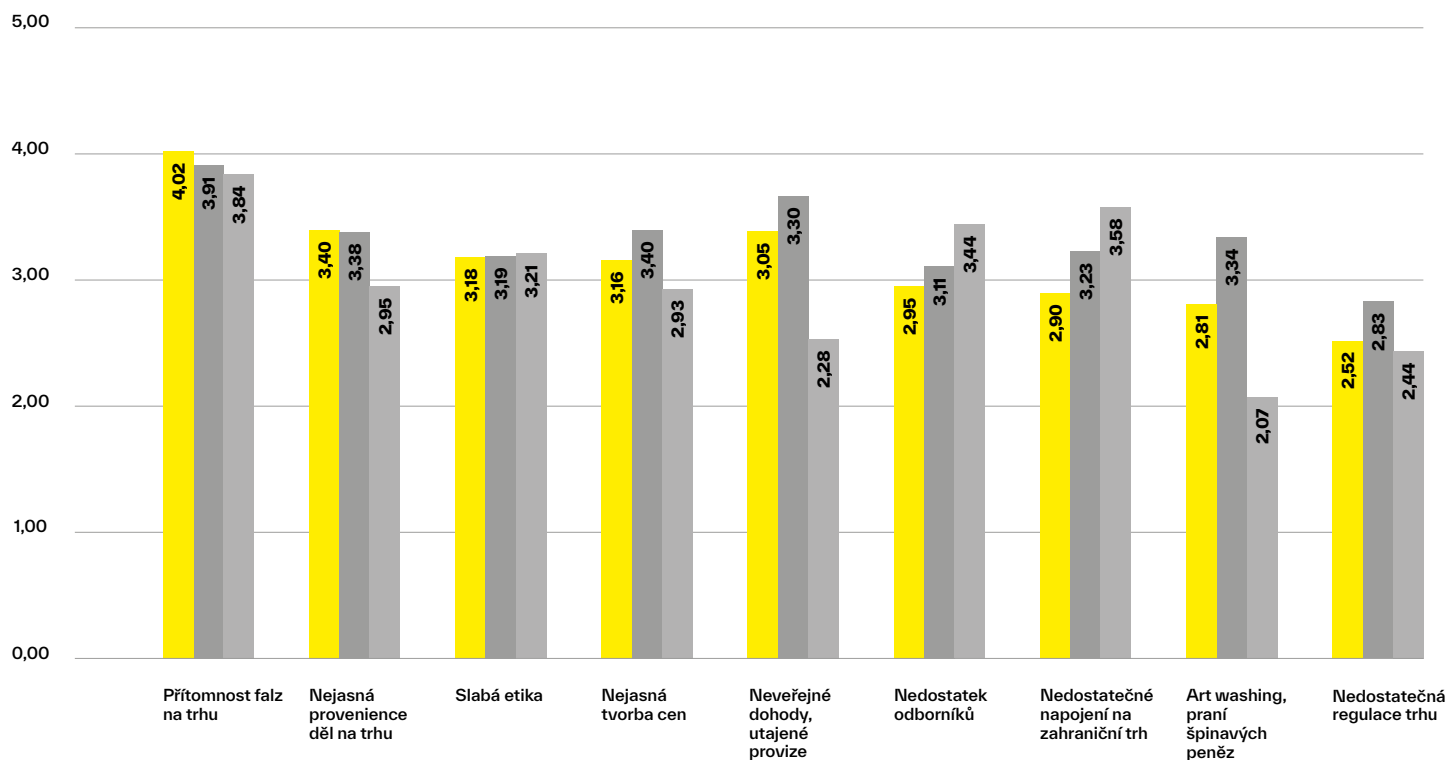

47. Hodnocení úskalí transparentnosti

českého trhu s uměním

(průměrná známka na škále 1-5, 1 = nejmenší, 5 = největší)

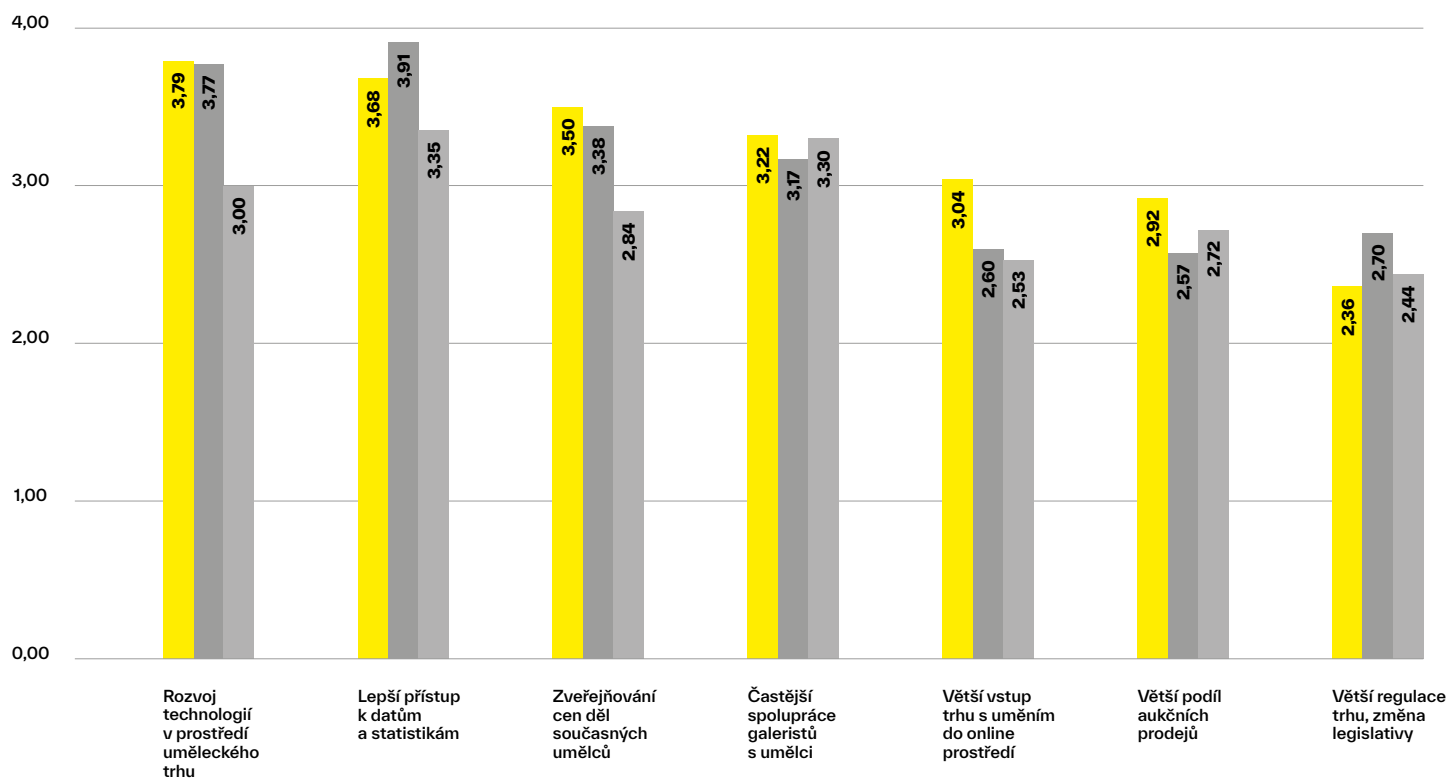
■ Sběratelé
■ Experti
■ Prodejci

48. Hodnocení opatření pro zlepšení transparentnosti českého trhu s uměním

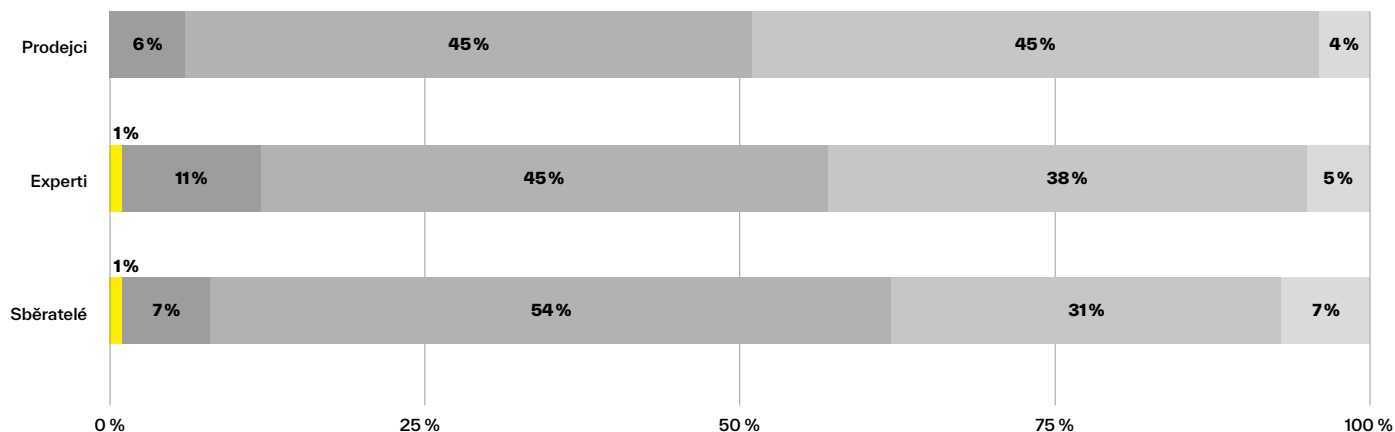
(průměrná známka na škále 1-5, 1 = nejméně pomůže, 5 = nejvíce pomůže)

■ Sběratelé
■ Experti
■ Prodejci

49. Trhu s uměním by pomohlo víc prostoru v médiích a aktivnější mediální diskuze.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

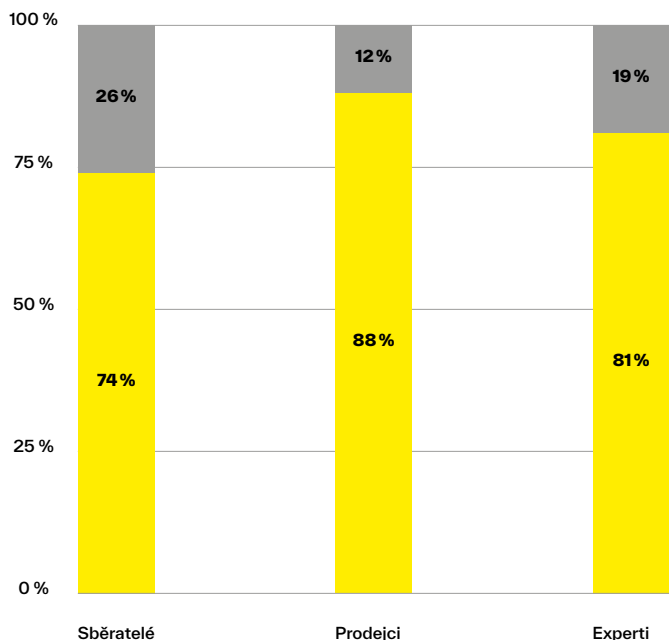
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

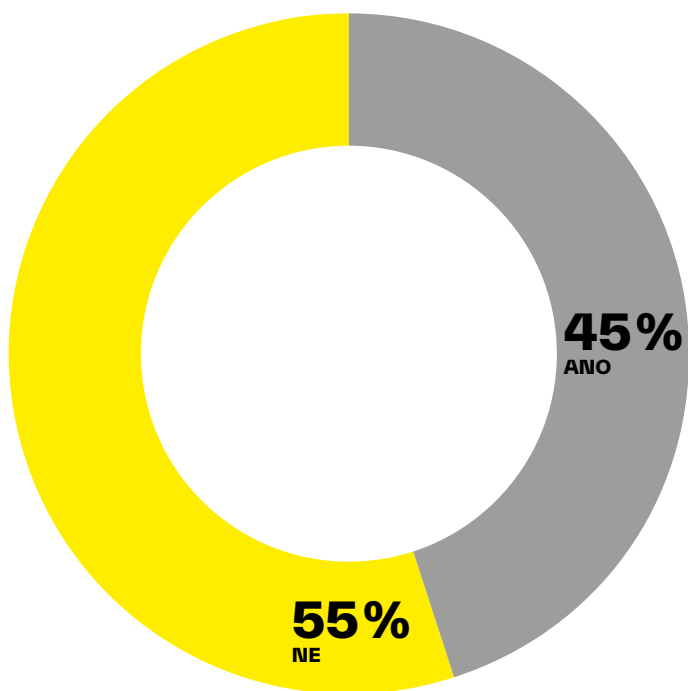
Falza na trhu s uměním

50. Setkali jste se v minulosti při výběru či nákupu umění s falzem (i u neuskutečněných nákupů)? / Setkali jste se v minulosti při obchodu s uměním s falzem?

■ Ano
■ Ne

51. Nechali jste si už někdy zpracovat posudek pravosti na dílo, které vlastníte nebo které jste se rozhodli koupit? (Sběratelé)

Jestliže s výrokem, že český trh je zaplaven falzy, souhlasily dvě třetiny sběratelů, pak podrobnější pohled, kterému se průzkum letos speciálně věnoval, je patrně ještě horší. S falzem se při snaze o nákup uměleckého díla někdy setkaly tři čtvrtiny sběratelů. Prodejci se při obchodu s uměním setkali s falzy dokonce ještě častěji, setkání s falzy potvrdilo 88 procent obchodníků s uměním. Zkušenost s falzem při obchodování s uměním mají také čtyři pětiny expertů.

Prodejci a experti byli dotazováni na odhad podílu falz na celkovém počtu prodaných uměleckých děl a předmětů na trhu. Mezi prodejci 70 procent respondentů odhaduje, že falz na trhu koluje do 30 procent prodaných položek. Stejný názor má 68 procent expertů. Počet falz na trhu podle 54 procent obchodníků zůstává dlouhodobě stejný, ovšem více než třetina tvrdí, že se jejich počet zvyšuje. Experti jsou ještě skeptičtější. Podle 42 procent z nich se počet falz na trhu zvyšuje, přibližně stejný počet expertů odhaduje, že se počet falz na trhu nemění.

Základní ochranou kupujících před falzy je kromě nákupu u důvěryhodných obchodníků zpracování due diligence u kupovaného díla. To obnáší minimálně prověření provenience díla a ideálně také odborný posudek, zda se jedná o pravé dílo. Přestože se sběratelé falz obávají, tak takový odborný posudek si někdy nechalo zpracovat jen 45 procent z nich. O něco lepší je výsledek při zúžení respondentů na skupinu sběratelů, kteří se už s falzy někdy při nákupu umění setkali. Z nich si nechalo někdy posudek zpracovat 55 procent.

Určitou bariérou pro zpracování posudku pravosti může být jeho cena a časová náročnost. Proto se průzkum zaměřil i na otázku, od jaké hodnoty uměleckého díla má smysl znalecký posudek pravosti zpracovávat. Podle 30 procent sběratelů je touto minimální hodnotou částka 500 tisíc korun. Více než čtvrtina hranici vidí už na 100 tisících korun. Deset procent sběratelů tvrdí, že si nechává odborný posudek zpracovávat vždy.

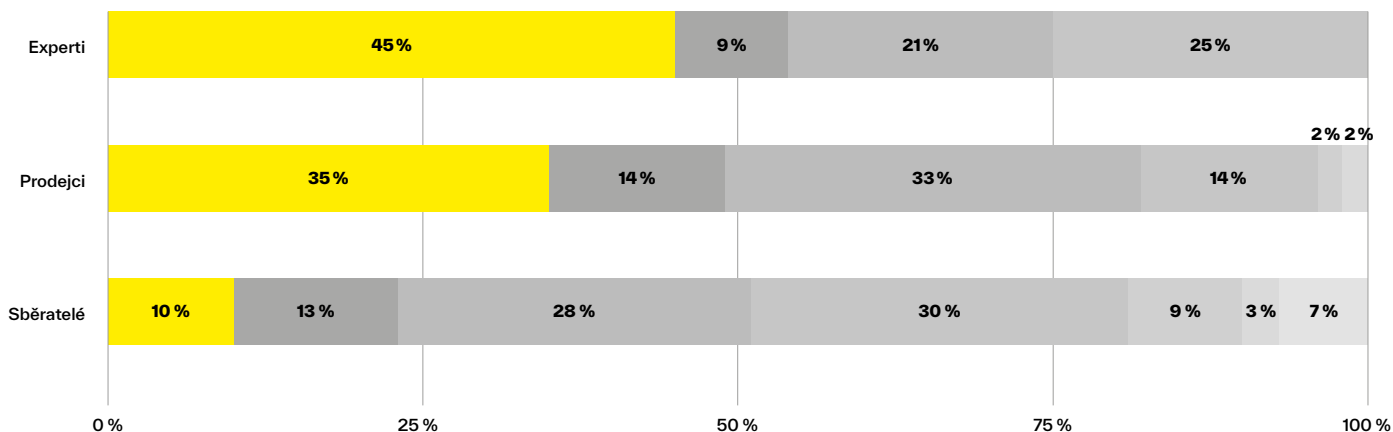
Na stejnou otázku odpovídali také prodejci a experti. V obou skupinách si největší část respondentů myslí, že posoudit pravost díla má smysl vždy (prodejci 35 %, experti 45 %). Třetina prodejců uvedla, že posudek má smysl objednávat od hodnoty díla 100 tisíc korun. Čtvrtina expertů minimální částku stanovila na půl milionu korun.

Boj proti falzům a padělatelům je starý jako trh s uměním samotný. Letošní průzkum zjišťoval, jaká opatření by nejvíce pomohla dostat falza z trhu s uměním. Sběratelé, experti i prodejci vidí řešení ve zpřísnění trestněprávních postihů. Jenže zatímco sběratelé a experti by chtěli přísněji trestat hlavně obchodníky, přes které se falza dostávají na trh, obchodníci volají pro přísnějším trestání padělatelů, kteří falza vyrábějí, a v menší míře i majitelů falz, kteří je i při podezření, že vlastní padělek, nabízejí na trhu. Experti kromě role trestního práva vyzdvihli také potenciální přínos databáze děl, u nichž se prokáže, že jde o padělinky.

Sběratelé, experti a prodejci se vyjadřovali také v souvislosti s falzy k výroku, jestli díla nežijících autorů je lepší kupovat na aukcích než v privátních transakcích, protože aukční domy nenabízejí falza. S tímto výrokem souhlasilo 52 procent sběratelů, nesouhlasilo s ním 38 procent sběratelů. Naopak mezi experty s výrokiem nesouhlasilo 72 procent respondentů. Vyrovnané skóre zaznamenaly odpovědi prodejců – souhlasí 47 procent a nesouhlasí 46 procent obchodníků.

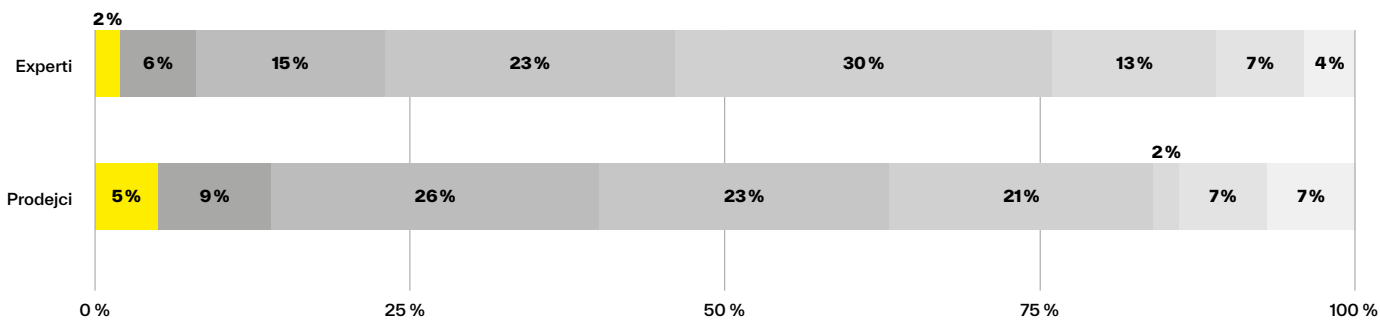
52. Jakou minimální hodnotu by muselo mít nakupované dílo, abyste před koupí investovali / mělo smysl investovat do odborného posouzení pravosti díla (kunsthistorické a laboratorní expertizy)?
(Sběratelé, prodejci, experti)

- Vždy nechávám / má smysl posoudit pravost
- ≥ 50 tis.
- ≥ 100 tis.
- ≥ 500 tis.
- ≥ 1 mil.
- ≥ 5 mil.
- Nikdy bych do posouzení neinvestoval

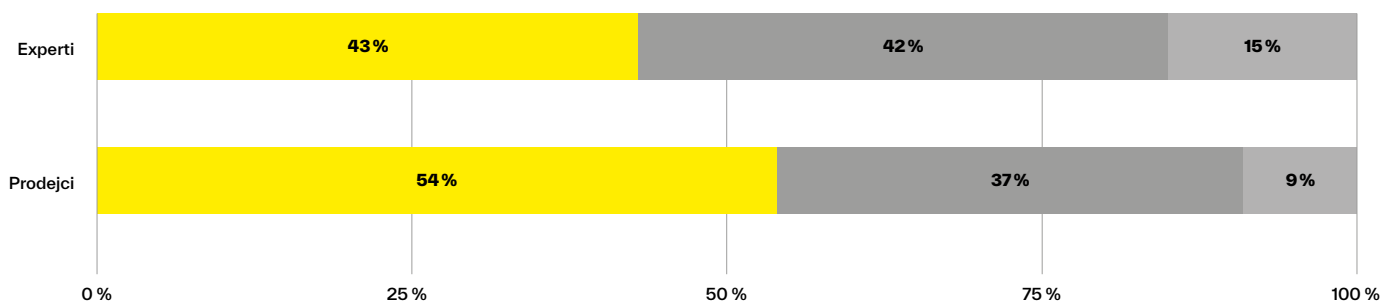
53. Jaký podíl mají podle vašeho odhadu falza na celkovém počtu nabízených děl na trhu s uměním?
(Prodejci, experti)

- <1 %
- ≤ 5 %
- ≤ 10 %
- ≤ 20 %
- ≤ 30 %
- ≤ 40 %
- ≤ 50 %
- >50 %

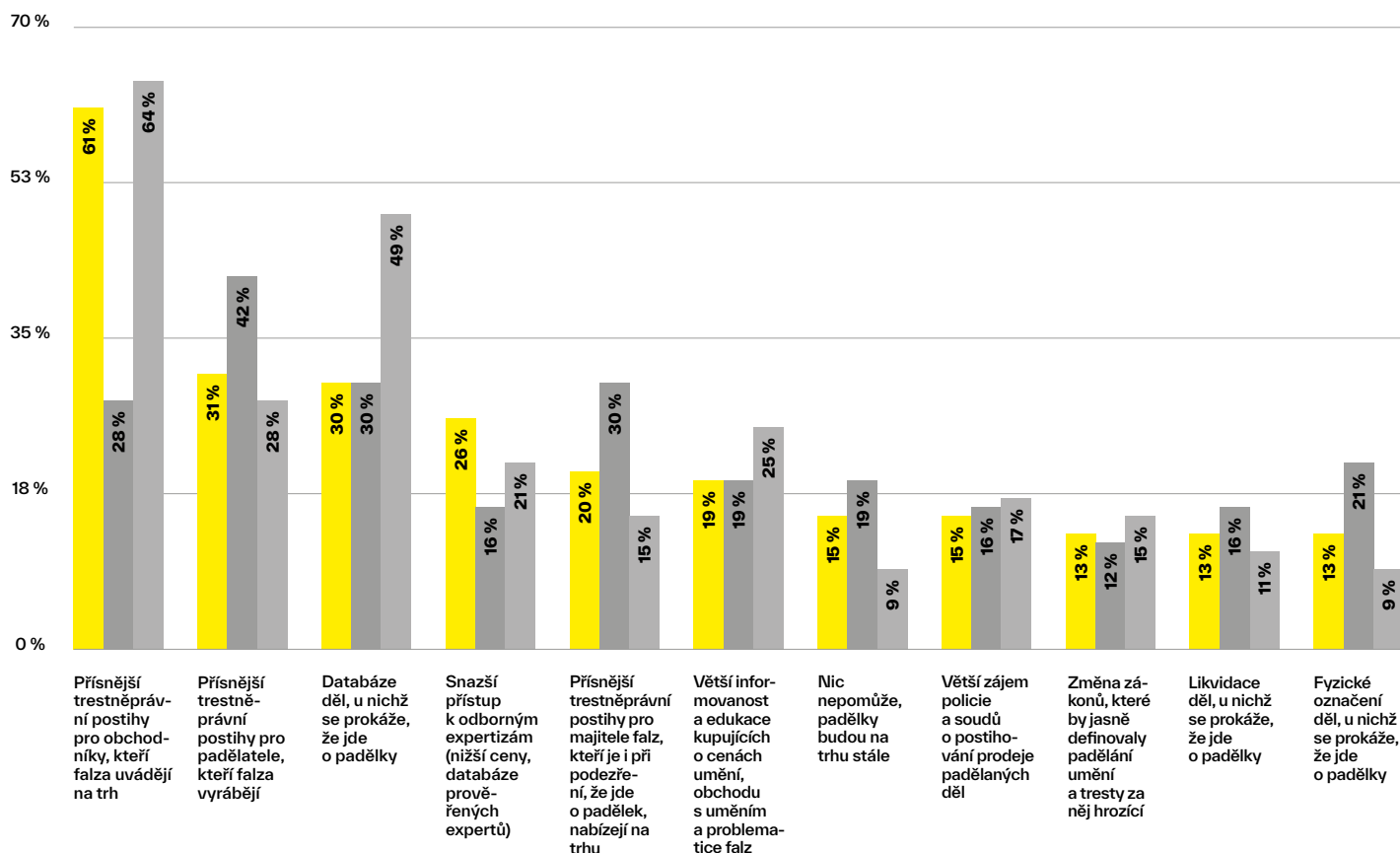
54. Jak se podle vašich zkušeností vyvíjí v posledních letech četnost falz na českém trhu s uměním?
(Prodejci, experti)

- Dlouhodobě je jejich počet stejný
- Jejich počet se zvyšuje
- Jejich počet se snižuje

55. Jaká tři opatření by podle vás nejvíce pomohla dostat falza z trhu s uměním?
(Sběratelé, prodejci, experti)

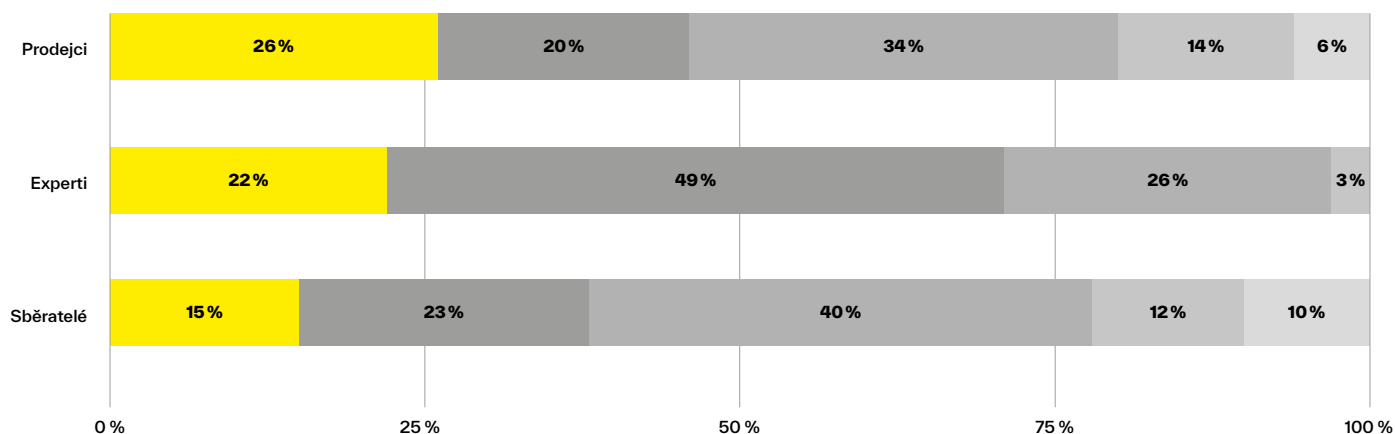
- Sběratelé
- Prodejci
- Experti

56. Díla nežijících autorů je lepší kupovat na aukcích než v privátním prodeji, protože aukční domy nenabízejí falza.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

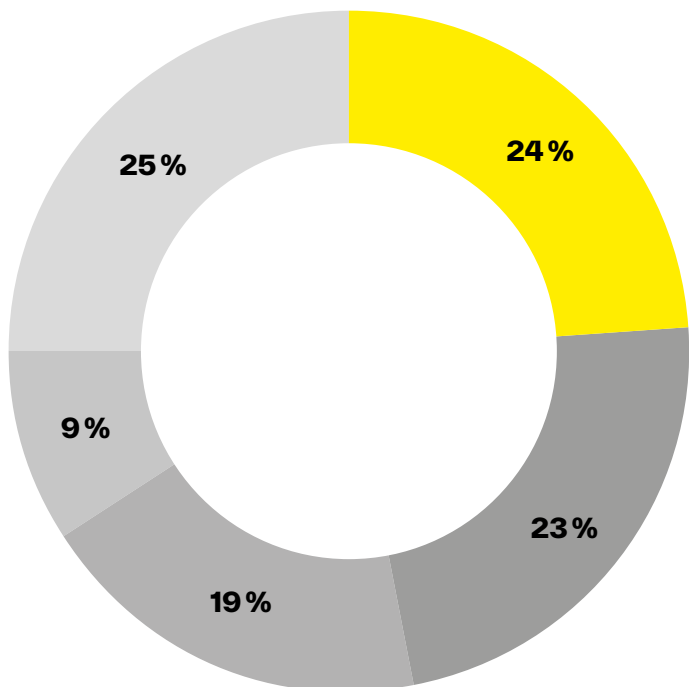
Zájemci o umění

50

57. Co je hlavním důvodem toho, že doma ještě nemáte originální umělecké dílo?

(Zájemci o umění)

- Myslím, že nákup originálního uměleckého díla je drahý
- Nemám pro umění doma vhodný prostor
- Ještě jsem nad tím neuvažoval/a
- Nevím, jak umění koupit
- Jiné

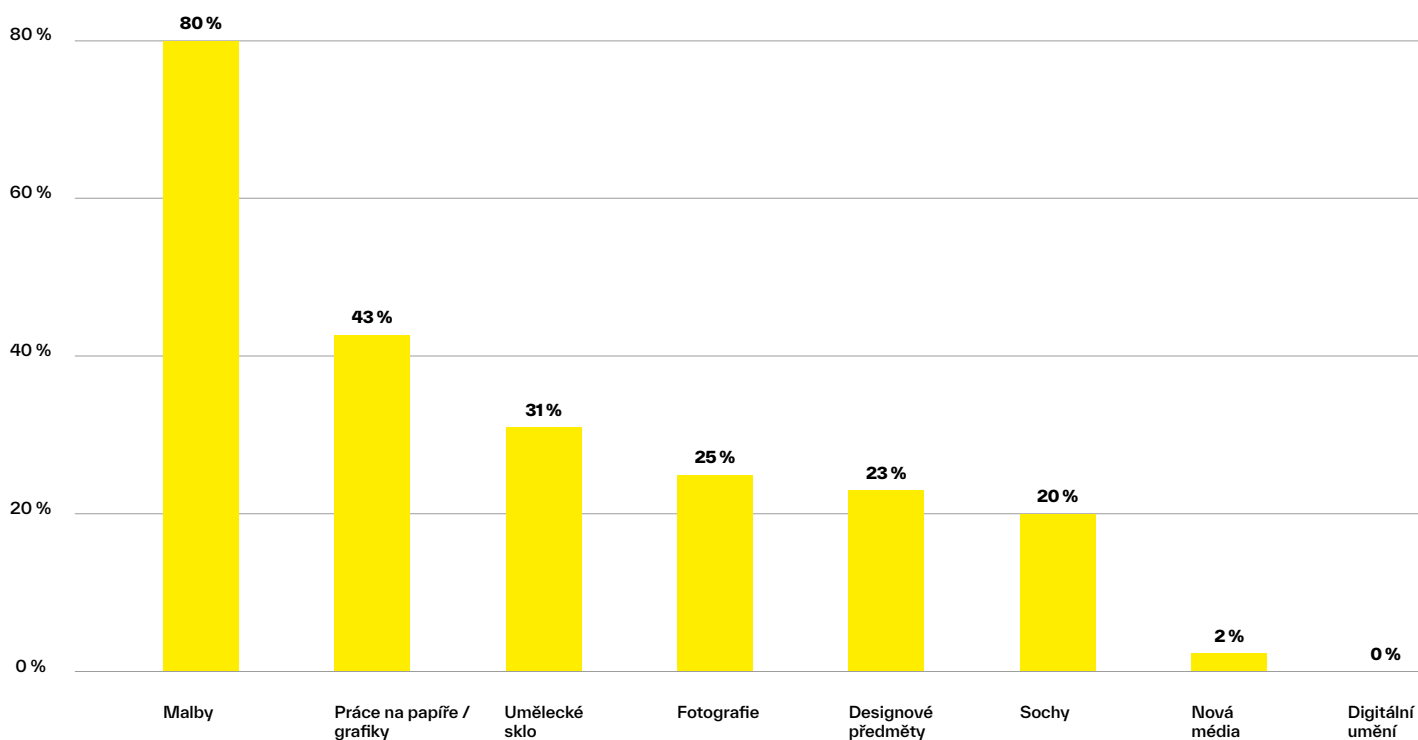
Potenciální zákazníci umělců či galerií se skrývají i mezi zájemci o umění, kteří sami zatím žádná originální umělecká díla nevlastní, ale chodí na vernisáže, soukromé prohlídky galerií, na aukce a navštěvují také umělce v ateliérech.

Při hledání odpovědi na otázku, proč ještě nevlastní žádné umělecké dílo, necelá čtvrtina zájemců o umění uvedla, že originální umělecká díla jsou drahá, a stejně velká skupina tvrdí, že nemá doma pro umění vhodný prostor. Nad nákupem uměleckého díla zatím 19 procent zájemců neuvažovalo. Tyto výsledky prakticky kopírují výsledky loňského průzkumu.

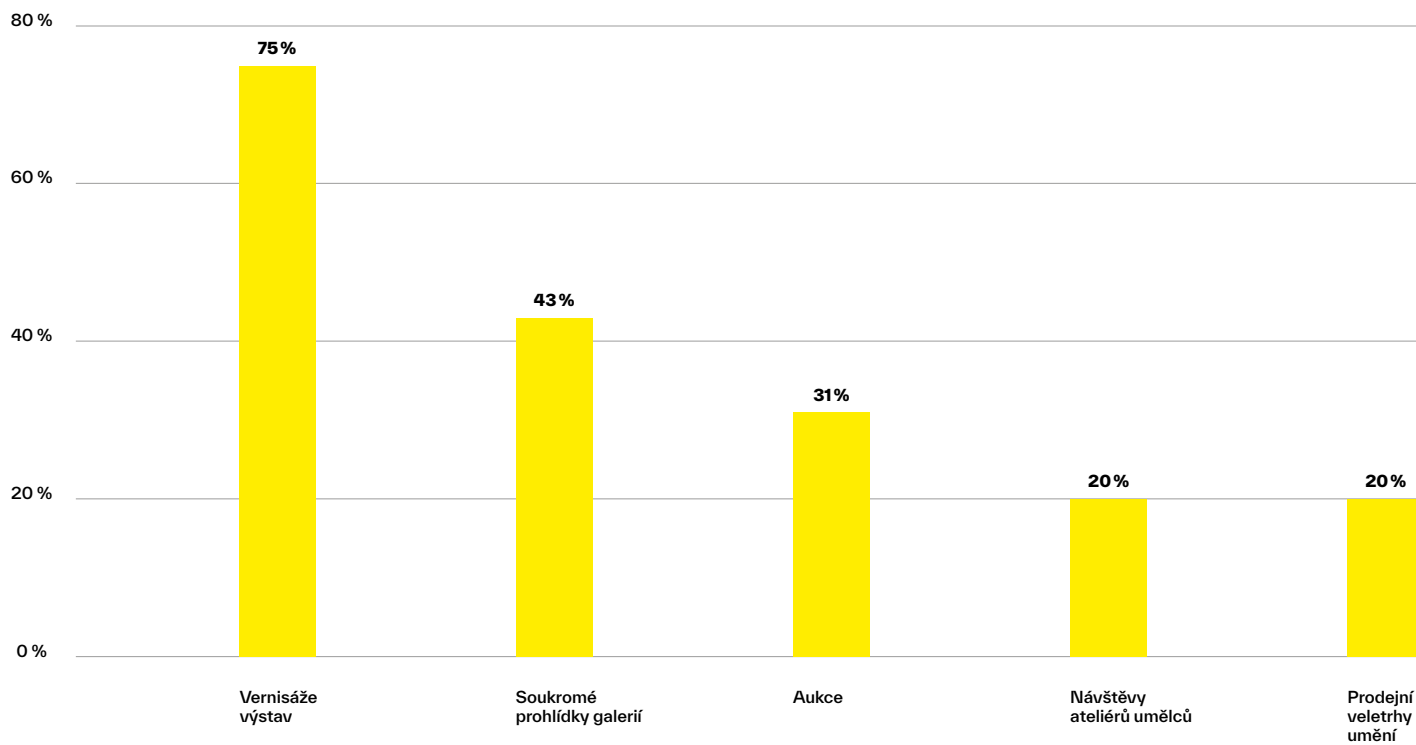
Stejně dopadl také žebříček typů umění, které by si zájemci chtěli pořídit / které je nejvíce oslovuje. Stejně jako loni 80 procent zájemců uvedlo malby, 43 procent zájemců by rádo vlastnilo práce na papíře, třetím nejčastěji zmiňovaným médiem bylo umělecké sklo.

58. Jaký typ umění byste si chtěl/a pořídit nebo vás nejvíce oslovuje?

(Zájemci o umění)

59. Které z těchto událostí alespoň někdy navštěvujete?
(Zájemci o umění)

J&T Banka
Art Report 2024

Autoři

Jan Stuchlík (Artplus.cz)
Valérie Horváth (J&T Banka)
Štěpánka Veselská (J&T Banka)

Grafická úprava a sazba

Jiří Kristian Počta (Side2)
David Frank Tenora (Side2)
Marie Čižmárová (Side2)

Sběr dat v průzkumu

Artplus.cz, březen–duben 2024

Veškerá práva vyhrazena

© J&T Banka, Artplus.cz